

קכח. הא דאמי שבת יש לו ד' אמות, וכן הנותן⁵⁸ עירובו, וכן מי שיצא חוץ לתחום, קיימא לן כר' יהודה דאמר יש לו ד' אמות לאיזה רוח שירצה, ואם בירר לו ד' אמות, אינו יכול לחזור בו⁵⁹, ולא כרבנן דאמרי דאית ליה ח' על ח', אע"ג דהלכה כדברי המיקל בעירובין⁶⁰.

קכט. היה מודד ובא, וכלתה מידתו בחצי העיר, אין לו אלא חצי העיר, כלתה מידתו בסוף העיר⁶¹, נעשה כל העיר כד' אמות⁶², ומשלימין לו את השאר⁶³, והכי הלכתא, דהא אמ' עלה תרויהו תנבה/.

קל. עיר היושבת על שפת הנחל, אם יש מלפניה דקה ד' אמות⁶⁴, מודדין לה משפת הנחל, פי' רבי' משה זצ"ל⁶⁵, משפת הנחל שנייה, דנראה כאילו העיר נמשכת עד עבר הנחל, ואם לאו אין מודדין אלא מפתח בתיהן⁶⁶.

קלא. אמר רב יהודה אמר שמואל⁶⁷, שבת בעיר חריבה לרבנן מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה, ואפי' גדולה כאנטיכיא, שבת בתל שהוא ד', והוא מד' עד בית סאתים, וכן בבקעה עמוקה י', והיא מד' אמות עד בית סאתים, וקמה קצורה ושיבול' מוקיפין אותה, מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. הניח עירובו בעיר חריבה, אין לו

58 המ"מ פ"ו מהל' עירובין ה"א לומד בדעת הרמב"ם דבנותן עירובו לכ"ע יש לו ד"א והוא באמצעו. ועי' ברמב"ם פ"ב מהל' שבת ה"טו' ופכ"ו ה"א, ובמ"מ שם בשיטת הרמב"ם.

59 מה א, וכן דעת הראב"ד בהשגות בהל' עירובין שם.

60 כן דעת רוב הראשונים וכן הכריע להלכה המש"ב סי' שצ"ו ס"ק ט. ושעמו של רבינו מבואר ברשב"א משום דאמר שמואל כל מקום ששנה ר"י בעירובין הלכה כמותו. והקשה המ"מ דיש לפסוק כריב"ל דאמר הלכה כדברי המיקל בעירוב, ומיהו יתכן דהשתא מקרי פלוגתא דאמוראי שמואל וריב"ל, ושיטת רבינו לעיל סי' צ"ה וכן דעת הראב"ד הובא שם כהע' ז', דאין הלכה כדברי המיקל בפלוגתא דאמוראי. וביותר נראה דהוסי' בסוגין ס ב בדי' כאן, תוכיחו מסוגין דלא כחכמים.

61 ס ב. דעת השאילתות, שאילתא מת, דדי בכלתה מידתו ברוב העיר, ועי' בהעמק שאלה שם.

62 דעת ר' יהונתן דאנן העיר נחשבת כולל.

63 ואם כלתה מדתו בעבורה של עיר דעת הראב"ד דכל העיר כד"א דלא נתנו עיבור לעיר להתמיר אלא להקל. ופשוט דבכה"ג אף עיבור שבהחילת העיר לא יתביטן ליה דאל"ה הוי תרי קולי דסתרין אהדי ומיהו אין כן דעת החו"א סי' ק"י ס"ק ט"ו. ועי' מש"ב סי' ת"ח ס"ק י"ג דבכלתה מדתו בסוף העיבור השני, שני העיבורים נחשבים עם העיר כד"א.

64 א. א. רש"י לשיטתו נקט דשיעור ד"א הוא כגובה. הר"ן והריטב"א העלו דהיינו כרוחב. רמב"ם פכ"ח מהל' שבת ה"ט.

65 ורש"י פי' דדקה היינו בשפת הנחל הסמוכה לעיר ובלא דקה העיר נחשבת כיושבי צריפין משום דביעתא תשמישתא. ולדעת הרמב"ם אף בלא דקה אין מודדין מפתח בתיהן אלא משפת הנחל הסמוכה לעיר.

67 סא ב.

ממקום עירובו אלא אלפים אמה⁶⁸, ור' אליעזר אמר אחד שבת ואחד הניח, מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. רבי' משה פסק⁶⁹ כר' אליעזר, ולבי מהסס, שהרי בסמוך מקשה הכל לר' אלעזר, אע"ג דמשני, אנן אשינויא גיקו ונסמוך, ושמא היה הרב סובר בכל מקום אפי' כי האי גונא הלכה כדברי המיקל בעירוב, וכן לעיל פסק⁷⁰ כרב הונא בריה דרב יהושע בהר המתלקט י', אע"ג דלכאורה היה נראה הלכה כלישנא קמא, דסתמא דחלמודא קאמר ליה, ולי היה נר' לפסוק הלכה לעיל כלישנא קמא והכא כשמואל י'.

הדרן עלך כיצד מעברין

[הדר]

קלב. הדר עם הנכרי¹, או עם מי שאינו מודה בעירוב כגון כותי, הרי זה אוסר עליו, ר' אליעזר בן יעקב אומר, לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים בשני בתים² אוסרים זה על זה³. אמר רב יהודה אמר שמואל⁴, הלכה כר' אביי⁵, וכן הלכה, ופרשנין לה בפרקין. ופסק ר"י⁶ מכאן, דאותם יהודים הדריים בכרכין המוקפיין הומה שיש בהן מחיצות גמורות ודלתותיהן בעולות בלילה, דאינם צריכין לשכור, ואפי' יש הרבה ישר' בבית אחד, שרו לטלטל בכל העיר⁷, כיון דליכא שני ישר' בשני בתים אוסרין זה על זה⁷. מה שכתוב בתוספת⁸ דלתותיהן בעולות, לא נהירא לי, דלדין דלית'

68 ונראה דה"ה במניח עירובו שם. ועי' מש"ב ת"ח ס"ק כ"ה, ועי' ברשב"א ובמאירי שהלקו. וכן נראה במ"מ פ"ו ה"ד וכן משמע בירושלמי שלהי פרקין.

69 פ"ו מהל' עירובין ה"ד. סו נה ב, וברמב"ם פכ"ח מהל' שבת ה"טו'.

71 דברי רבינו כלשונם מובאים בהגה"מ פ"ו מעירובין אות א, ובמרדכי תק"ו. ועי' באה"ל סי' ת"ח בדי' ואפי' עיר חרבה, שסכם את השיטות בזה.

1 סא ב. עי' שעה"צ סי' שפ"ב אות ב לענין ב' תריים.

2 לאפוקי כגון אב ובניו המקבילים פרס ממנו, ועי' במש"ב שם ס"ק ג' ובשעה"צ אות ג. סב ב. שם תוד"ת ור"י.

3 התוס' לקמן עד ב' בדי' מבוי, והרא"ש כאן ס"א הוסיפו דה"ה הרבה בתי ישראל הפתוחים לחצר אחת ושאר החצרות של גוים מקרי יחיד במקום גוי לענין שיתופי מבואות. וכן כתב רבינו לקמן ס"ק קע"ד.

7 קצ"ע דלכאורה הטעם המבואר בגמ' סב א אמאי יחיד במקום גוי אינו אוסר לא שייך כשתם הריבה בבית אחד וביותר דהרי מבואר דאף בכמה בתים הובא דלא אסרי מאחר שבהלכות עירוב מקרי יחיד שוב אין הגוי אוסר עליהם. ולכן נראה דאתרי החילוק בשרש הגזירה בין יחיד במקום גוי לרבים, גדר התקנה הוא דהויא שבאים לכלל עירוב בעי לשכור ממנו והויא שאינם צריכים לערב אינו אוסר עליהם. וכן מדויק לשון רש"י במתני' דהוסיף בדי' עד שיהו "...ובאין לערב בעניהן וכו'" ולכאורה הוי שלא לצורך. ומשמע דרק בכה"ג העכו"ם אוסר עליהם. וכן הלשון בר"י חכמון ועי' לח"מ פ"ב ה"ט. ומאידך עי' שעה"צ סי' שפ"ב אות ג. כ"ה בכ"י, ואולי צ"ל בתוספת.

רשות הרבים, לא בעי נעילה, דאפי' סרטיא מכאן ובקעה מכאן, אמרינן לעיל⁸, עושה צורת הפתח מכאן ולחי או קורה מכאן⁹.

קלג. שוכרין מגוי אפילו בפחות משה פרוטה¹⁰, ואין¹¹ לשכור ממנו בכל ערב שבת¹², דק"ל שוכר כמערב דמי, ומה מערב אם היה מערב לכמה שנים כל זמן שהעירוב קיים, עירובו עירוב¹³, כל שכן שכירות, דלא בעי לשכור בכל ערב שבת. דהא אמרינן לקמן¹⁴, דלקולא אמרינן שוכר כמערב דמי, לחומרא לא, דהא אע"ג דמערב מבעוד יום אין, משחשיכה לא, שוכרין מן הגוי אפי' בשבת¹⁵, כ"ש במילתא דמקילין במערב, דמקילין נמי בשכירות. אבל אם הגוי חוזר בו¹⁶ באמצע השבוע, אין¹¹ לשכור פעם אחרת כשיתרצה, מידי דהוה אמערב, אם יאמר חוזרני בי ואיני רוצה לערב עם בני חצרי או עם בני המבוי, צריך לזכות ולערב פעם אחרת, דאע"ג דאמ' ¹⁷ אחד מבני מבוי שהיה¹⁸ להשתתף עם בני מבוי ולא נשתתף, באין בני מבוי ונכנסין לביתו ונוטלין

8 ז א. כן הובא בשם רבנו במרדכי תק"ט ובהגה"מ פ"ב אות ו. ועיקר הפסק מובא גם בתשב"ץ סי' ע"ד.

9 סב א, ע"י אבני מילואים סי' ל"א ס"ק כ"ד ומנחת חינוך מצוה של"ו שלמדו מכאן לקידושין ולעלמא דסני במה שאצל המקבל הוי שוה פרוטה. והנה מלבד דעצם הדמיו תמהו דבשטו פחות משה פרוטה מקרי ממון לרוב הדיעות אלא שישראל מחיל משא"כ גוי, ולא דמי לשאלת הרדב"ן כשהתחנן נהיה שוה פרוטה רק כשהגיע לידה. צ"ע מדברי הרמב"ם פ"ב הי"ב דכתב דהא דסני בפחות משה פרוטה היינו לפי שאין זו שכירות גמורה. ע"י בנספח סי' כג.

11 נראה דצריך להוסיף "צריך".

12 מכאן עד סוף הסימן הביאו הרא"ש ס"א והמרדכי תק"ח בשם רבינו, וכן פסק הראב"ד בתמים דעים סי' ע"ו, וכן נפסק בשו"ע שם ס"ו. ומיהו מרש"י בד"ה אלא דכ"ע, משמע לכאורה דצריך לשכור בכל ע"ש. וכבר ישבו הרא"ש וע"י נמי ברש"י. גליון: אבל ראב"ן ז"ר פסקו דצריך להשכיר מן הגוי בכל ערב שבת. [הביאו בהג"א, וכן הביא דהאר"ז פסק דצריך להשכיר בכל ע"ש], ע"כ. הרקאנטי סי' ק"ז וכן שם בשם רשב"ט והרא"י דצריך לשכור בכל ע"ש דאל"כ מה הועילו חכמים בתקנתם.

13 כתשב"ץ סי' ע"ז איתא "ומערב לעולם מע"ש כד"י שלא תשתכח תורת עירוב מ"שאל" ושם הגהת רבינו פרק"ל מיהו והגו העולם משנה לשנה, ע"כ".

14 סו א. ע"י בנספח שם.

16 צריך ביאור איך יכול לחזור בו. וע"י בבאה"ל שם בד"ה כל זמן, שהאריך בזה והעלה דתוך הזמן שהתנו עליו כהדיא לא מצי תדר ביה. ומיהו הט"ז ס"ק ח' נקט דחוזר בו אפילו תוך הזמן, ונראה דהיינו טעמא משום דהוי שכירות רעועה. וביותר יבואר ע"פ האור שמח פ"ב הי"ב דהעלה דשכירות זו היא גדר של ביטול וסילוק של העכו"ם בלא זכיה וקנין מצד הישראל, וכן משמע במאירי דכתב דמהאי טעמא שוכרים אפי' בשבת [ולחכי שוכרים בפחות מ"ש"פ אע"ג דבעלמא אף שכירות מגוי בעיא ש"פ בגלל הישראל, וע"י לעיל הע' 10], וא"כ שפיר מצי תדר ביה. וכן העלה החכם צבי ס"ו. ומיהו בירושלמי בפרקין ה"ג מבואר דלא מצי תדר ביה, וע"י באר"ש שם.

17 פ א. 18 צריך להוסיף "רגיל".

ממנו בעל כרחו, ה"מ רגיל להשתתף, אבל שאינו רגיל לא, ואע"ג דהיכא דרגיל, נוטלין שיתופו בעל כרחו¹⁹, ג"ל דגבי גוי שהורגל להשכיר רשותו ועתה אינו חפץ, דאינו שייך שכירות בעל כרחו.

קלד. מהו לאורויי במקום רביה, אור"י²⁰ דכל הני הוראות, כגון שבא מעשה לפניו ומורה לעשות כן, אבל אם שואלין הלכה בדברי מי, יכול לומר כל מה שבדעתו, ובלבד שלא יורה על מעשה שבא לפניו. אפי' ביעתא בכותחא לא לורי איניש קמיה רביה, פי' בערוך²¹ דלאו בסתם בצים איירי, דלא שייך בהו הוראה, דאין לך עם הארץ שאינו יודע שהוא מותר²², אלא בשוחט את התרנגולת ומצא בה בצים גמורות, דמותרין לאכלן בחלב. תלמיד חבר מותר להורות חוץ לג' פרסאות, ובלבד שנטל רשות מרבו²³, אבל תלמיד גמור אינו יכול להורות אפילו חוץ לג' פרסאות²⁴, ואם הורה חוץ ג' פרסאות חייב מיתה²⁵. ואור"י²⁶ דדוקא בדבר שיש בו חידוש לשואל, כגון ביעתא בכותחא ומגילת תענית, ואפי' שיש לתלמיד ברור ויודע בודאי שאינו טועה, אבל בדבר שהשואל יודע שידוע מנהגו של דבר, כגון נותן טעם לפגם וכיוצא בו, וכשמתיירן לו אין נראה בעיניו דבר חידוש, שרי²⁷, ומיהו למיסר סכיננו לחכם, אע"ג שאין בו חידוש, אסור, משום כבודו של חכם תקנו²⁸.

19 וצ"ע דהא מבואר התם דדעת אשתו בעי. וע"י קרבן נתנאל לקמן פ"ז ס"ט אות פ', וע"י באר"ז עמוד 88 בסופו.

20 סב ב, ושם תוד"ה מהו. 21 ערך כתח.

22 חסרה תיבת "כתלוב". וע"ע בנספח סי' כד. 23 מובא בהגה"מ הלכות ת"ת פ"ה אות מ.

24 ומיהו נטילת רשות מהני כמבואר בשו"ע יו"ד סי' רמ"ב ס"ד ובש"ך ס"ק י"א. ותוך ג' פרסאות אי מהני בתלמיד גמור נטילת רשות, ע"י ברמ"א שם ובש"ך ס"ק ד'.

25 גליון: המורה בפני רבו בתוך ג' פרסאות חייב מיתה, אבל [חוץ] לג' פרסאות אסור ואינו חייב מיתה. ואם תלמיד חבר הוא מותר להורות שלא במקום רבו, אבל בעיר שרבו דר בו אסור, פ"ר"י ה"ר"ח. ע"כ. מסתימת רבינו נראה דאין חילוק בין מורה בדרך מקרה או בקביעות, אפילו חוץ לג' פרסאות שאינו חייב מיתה, ובשו"ע הביא דעת הרמב"ם דדרך מקרה חוץ לג"פ שרי. וע"י בכל זה באורך בבאור הגר"א שם ס"ק ח.

26 סב ב, תוד"ה רב חסדא, את שני פסקי ר"י אלו הוכיח הגה"מ שם אות ג' בשם מורו בשם ר"י, ובדפוס קושטא מוכיח בהדיא את רבינו, ועוד הוסיף בשמו וז"ל: "עוד הורה מורי רבינו שכל פסק שאדם רואה בפירושו בספר מספרי הגאונים יכול להורות אפילו בימי רבו ואפילו תלמיד גמור. רק לא יורה דבר מלבו ולא יסמוך על ראיותיו ולא ידמה מילתא למילתא מדעת עצמו". וע"י בש"ך שם שהאריך בדברי רבינו ובק"ב ס"ב אות ע.

27 ע"י ש"ך ס"ק ט"ו דעת הר"ן דאסר בכל גוגא, דביעתא בכותחא לדעתו אינו נראה חידוש.

28 גליון: ואסור לבדוק סכין אלא א"כ רחוק מרבו ג' פרסאות או נטל רשות מרבו, אלא א"כ יאא תלמיד חבר. [נראה דפליג על רבינו ובתלמיד חבר אפילו נטילת רשות לא בעי. וממילא נשמע דבתלמיד גמור נטילת רשות מהני וע"י לעיל הע' 24], ר"ב ע"כ. וע"י מהרי"ק שרש קס"ו שהאריך בדברי רבינו, ובשו"ת מהרשד"ם ה"מ ס"א.

ההלכה וכמו הרב המגיד נפרק י"ו שכדברי הרמב"ם נראה לו עיקר. ולענין הלכה כיון שהרי"ף והרא"ש מסכימים לדעת אחת הכי נקטינן (א): וכתב עוד הרב המגיד שזהכשר רשות הרבים כח הרשב"א (ע"ה"ק סוף ט"ז) לילד הוא מכשירו עושה לו דלתות ונעלות זלילה והרי זה רשות היחיד ויראה לי שאין צריך דלתות ונעלות מלאן ומלאן אלא כל שיש כאן למי או קורה ודלת ונעלת זלילה הרי זה רשות היחיד שאין רשות הרבים אלא המסור לרבים בכל עת יב והואיל יש לזה דלת ונעלת זלילה וחסומת היא אף העוברים שם זלילה אין זה רשות הרבים עכ"ל: וכו"ש רבינו ור"י כתב מבוי שרחב י"ג אמות וכו'. כן כתב הרא"ש בפרק קמח לעירובין עלה קי"ד (ס"ו ט). ואף על פי שמקומו המיוחד לו היה למעלה במימנו שמי"ה כשהזכיר גדר רשות הרבים כתב כאן מפני שהוא דין מצי וצמינן זה הוזכרו דיני מצי:

לשער וששים רבוא עוברין בו אינו בית אלא בדלתות (צ"ח) וכתב אדוני אבי הרא"ש ז"ל והוא דנעלות זלילה והרמב"ם ז"ל כתב ואינו צריכין לנעול זלילה אבל צריך שיהיין ראוין לנעול היו משוקעות בעפר מפנה אותן ומתקנן לנעול וכן נראה מסוגיית ההלכה ולאחר שעשה לה דלתות חשובה כולה כחצר אחד ואין יב מבוואותיו צריכין תיקון י"ח ור"י כתב מבוי שרחב שלש עשרה אמות ושליש ושני ראשו מפולשין לרשות הרבים הרחב שש עשרה אמות (צ"ח) דינו כרשות הרבים ט"ח וצריך דלתות: ג מבוי עקום כמין דל"ת כזה דינו כאילו היה מפולש ט"ח בעקמימות וצריך צורת הפתח

ג מבוי עקום כמין דל"ת וכו'. גרס עירובין עלה ו' (ע"א) אימתר מצי עקום רב אמר תורתו כמפולש ושמאל אמר תורתו כממוס ודוע דהלכה כרב באיסורי וכן פסקו הפוסקים. ופירש רש"י תורתו כמפולש. ומצי המפולש לרשות הרבים צורת פתח מלאן ולמי או קורה מלאן אף זה צריך לשני פתחו ללד רשות הרבים לכל רוח למי או קורה ובעקמומיותו צריך צורת פתח דפולש שהוא מפולש לחצרו הוי כמפולש לרשות הרבים והסכימו המוספות (ד"ה רב) והרא"ש (ס"ו ו) לפירוש רש"י וללא כר"י שפירש תורתו כמפולש מצי זה שהוא עקום תורתו כאלו היה מפולש

סובר שזו הסוגיא שאמרו למנייה אליצא דצית הלל וכו' היה משום דנפקא מינה לדין זהכשר רשות הרבים וכו' פירוש לדין דקיימא לן כדאמר רב דהלכה כמנא קמא לא נפקא לן מידי מהך סוגיא דנאמר למנייה אליצא דצית הלל אכל לפע"ד נראה עיקר כדפרישית. ועוד הביא הרב המגיד ראייה לדעת הרמב"ם משערי נהרדעא שהיו סתומים [צ"ח] עפר ואמר ליה רב נחמן פנו העפר כדי שיהו ראוין לנעול ושערי רשות הרבים גמורה היו עד כאן לשונו חו ראייה ברורה: ד ור"י כתב וכו'. כן כתב הרא"ש בפרק קמח (דף קי"ד ע"א) ומה שאמר ור"י כתב וכו' הוא לחלוק על מ"ש לעיל דרשות הרבים דנעינן לתקן דלתות היינו דוקא ברחב י"ו אמה וכו' שכן פרש"י

דאלמא משמע שאם אינו רחב י"ו אין לה דין רשות הרבים ור"י מולק ואמר דאפילו אינו רחב אלא י"ג אמה ושליש נמי דינו כרשות הרבים וצריך דלתות כיון דנקטינן צה רבס כזה (צ"ח) וכן כתבו המוספות (דף ו') דבבבז המתחיל וכו' תימא וכן מצוה מדברי הרא"ש דר"י לחלוק על פירוש רש"י הוא [דלמא] והך שיעור י"ג אמה ושליש נלמד מפסי ביראות כדלמא דהס (דף ו').

ה מבוי עקום כמין דל"ת כזה. (צ"ח) ופליגי זה רב ושמאל ופסקו הפוסקים כרב דאמר תורתו כמפולש ודברי רבינו בפירוש תורתו כמפולש כפירוש רש"י שהסכימו זו המוספות והרא"ש וללא כפרי"ה והרשב"א הביאו צ"ח יוסף:

דרכי משה

(א) ואינו נראה דכיון דהמגיד משנה ורבינו הטור כתבו דדברי הרמב"ם עיקר אין לזוז מדבריהם אך במדרכי ריש הדר (ס"י תקט) כתב דר"י סובר דבעי נעילת דלתות אפילו בזמן הזה דלית לן רשות הרבים גמורה ומהר"ם מרוטנבורג (פסקי עירובין ס"י קלב) פליג וסובר דכיון דבזמן הזה דלית לן רק כרמלית לא בעי נעילה וכו' עד ואם כן הוה ליה הכרח כחצר של רבים וכו' י"ח וכן הוא בהג"מ פרק שני דעירובין (אות ו):

דרכי משה

הגהות והערות

י"ג אמות ובבאר יעקב ס"י שמי"ה סק"ט: ט"ח בכמה דפוסים קרומים "בעקמומיותו": י"ח נפלאותי דהרי"א לא כתב כן דעיקר כונתו לומר שישראל יחיד הדר שם בין הגוים אינו אסור בטלטול בלא עירוב, ומיירי בה"ר גמורה. אבל בדוכתא דאינו רה"ר גמורה סגי בצוה"פ. ואף אי מיירי בליכא רה"ר גמורה, מ"מ עיקר כונתו שישראל יחיד הדר שם יחשב לו המקום כחצר ממש שזה המחיר לו לטלטל בלא עירוב ואין העכרים אוסרים עליו וכמרויק לשון מהר"ם שכתב וז"ל "הוה ליה הכרח כחצר של רבים". דמבואר שבעינן לדין חצר להחיר ולא לענין תיקון טלטול. דאין לנו לומר דר"י פליג על המבואר להפך כפוסקים וכש"ס ומפולש לכרמלית סגי בצוה"פ אף לחנניא. שו"ת בית אפרים חנניא סימן כו ד"ה ועתה ד"ה ונפלאותי. ועיין שו"ת משכנת יעקב ארי"ה סימן קכא מה שכתב בזה ברי"ה ומ"ש כח"ר (עמוד קלב) שחלק על פירושו. ושיטת הפמ"ג א"א סק"ב בדעת ד"מ דמוה שהביא ברי"ה דברי הר"י משמע דס"ל דיש לחוש להם להלכה ולא החליט רמ"א לפסוק כמהר"ם והיינו להצריך דלתות אמנם לא מיירי בענין ראיות להינצל אף שהביא שם מחלוקת הר"י ומהר"ם בהמשך דבריו למחלוקת דלתות בה"ר ולפי"ז פליג מהר"ם וסבירא ליה דסגי בצוה"פ מכאן ולחי או קורה מכאן כמו בכל מפולש לכרמלית. שו"ת בית אפרים שם וכ"כ חוספת שבת סק"ו דמשמע שם דהכי ס"ל למהר"ם ועיין הגהמ"י פ"ב דעירובין. ובשו"ת משכנת יעקב ארי"ה סימן ק"כ (עמ' ק) ס"ל דפליגי לענין נעילה ולכו"ע דלתות בעי ודעת מהר"ם דנעילה לא בעי הא דלתות בעי ושכן ס"ל לפמ"ג בדעת הר"מ. והוא דלא הגיה רמ"א לדין לא בעי דלתות, כתב בשו"ת משכנ"י דדלתות לכו"ע בעינן והיינו טעמיה דנחשב מציא דחיד לאיסור ועירוב: מיהו דעת בית אפרים שם דמוה ולא כתב רמ"א דעת ר"י בשו"ת מתבאר מזה דס"ל כמהר"ם והגהות מיימוניות ולא עלה על דעתו להחמיר לתפוס מציא דחיד הר"י וכמבואר דעת הר"ם בכמה דוכתי בס"י שניה ושניו וש"ס ובשעה"צ סק"ס כתב שרמ"א חזר בו. ועיי' לעיל ס"י שמי"ה הערה פח:

י"ב מבי"א בנוונא שהממשלה לא מניחה לנעול חשיב כמסור לרבים ולא הווי ראוין לתועלת שם דלתות רחשיבי אין ראיות לנעול. שו"ת מהרש"ם ח"ג סימן צ"ו ועיי"ש צידד להקל מסבירא שהמלך יש כרשותו לפתוח ועיין באחרונים שכתבו כענין זה עיין קונטרס דלתות שער העיר אות ו' (עמ' יח) שהפליג לחדש לשי" הרשב"א דטעמא משום מסור לרבים דבעינן נעלות על מסגר ובריה: עיין קונטרס דלתות שער העיר אות ו' (עמ' י"ח) שהפליג לחדש לשי" הרשב"א דטעמו משום מסור לרבים דבעינן נעלות על מסגר ובריה: י"ג בכמה דפוסים קרומים "מבוואותיה": י"ח מדהמשוך הטור כלשון ואין מבוואותיו צריכין תיקון משמע דמיירי גם ברה"ר המקפת מתיצה וכסימן שמי"ה ס"ז דאל"ה אלא דמיירי באינה מוקפת וא"כ הדלתות מנחות בראשי המבוואות לא שייך להמשך "ואין" וכו'. ומדכתב הטור זה אחר שזכר לשי" הרמב"ם משמע שאף הרמב"ם שפסק בפני"ז הל"ג משבת שלא אתו רבים וכו' ס"ל דבעינן תיקון דלתות אף ברה"ר כה"ג. וקשה דהא איכא שם ד' מחיצות ועדיפא מפסי כיראות, וכדוקשה ריטבי"א שם בסוגיין עירובין דף כ"ב ותירוץ ריטבי"א שם לא יחוי לרמב"ם שפסק כרבנן דרבי יהודה ובאמת הרמב"ם גופיה כתב לדין דלתות בנוונא ולא מוקפת דומה בפני"ז הל"ג משבת וצ"ע בית מאיר ס"ב: עיין ספר נחלת צבי משי"ב בשיטת הרמב"ם לפי דברי הטור: ט"ח מפתחות הרברים משמע אף באין אורכו לאורך רה"ר נידון כרה"ר וכן מתבאר בב"י ברי"ה מבוי מפולש, ובב"י לעיל ס"י שמי"ה אמנם מדברי תוס' משמע דבעינן לאורך רה"ר ובשו"ע מבואר דבעינן ככה"ג שיהיה אורכו לאורך רה"ר. מאמר מרדכי סק"א, עיי"ש באריכות שכתב שמתבאר בב"י שאם המבוי לאורך רה"ר לא צריך אף י"ג ושליש וכן מתבאר ברשב"א שהביאו ב"י לעיל אמנם בחוס' שם וכן לשון הר"י שו"ע מתבאר לא כן [והוא דס"ל למאמר שרא"ש מקורו מהחוס' וכ"כ בקרבן נתנאל] שם כתב כמנחת ישראל דחלוקים הם בתירוצם החוס' והרא"ש וכן מדוקדק כאן בב"י שהביא מקור לטור ברין רחב י"ג אמה מהרא"ש וע"ע בשי"ה הרא"ש בשו"ת ודע אמר ח"א ס"י מה סוף דף ג': במסגר. ועיי' בה"ל סימן שמה סע' ט' ד"ה

ל

7

המחיצה אבל בלא צוה"פ שרק הדלתות הן המחיצות
 א"כ כשנפתחו הרי ליכא מחיצות כלל ומ"ל מה
 שבליילה ננעלות עכ"פ בעת שהן פתוחות ליכא מחיצות
 ומ"ש מנפרץ פרצת ט"ז שהוא רה"ר אף שג"כ עומד
 לתקן ולכן גם טעם הרשב"א אין שייך בלא צוה"פ
 וכ"ש שלהרמב"ם שמתיר בפתוחות תמיד שאינו כלום
 בלא צוה"פ. ומה שלא הזכיר זה הרמב"ם הוא
 משום דסתם דלתות הם לצורת הפתח וכמו דמשמע
 מלשון התוס' שלא כתבו בתירוץ דהיה לירושלים
 צוה"פ אלא לשון הואיל והיה לירושלים צוה"פ דמשמע
 שברור להם שהיה צוה"פ ומנא להו זה אלא ודאי
 משום שכן דרך השערים והדלתות שהם לצוה"פ.

וא"כ שזה שמועילין דלתות שאינן ננעלות הוא
 דוקא משום שאינו בדין רה"ר צריך לומר שמה
 שהחמירו להצריך דלתות להרמב"ם ברה"ר שייך
 צוה"פ משום שעכ"פ בקעי ביה רבים כמו בדרך
 רה"ר החמירו שלא יועילו צוה"פ ולחי וקורה אף
 שלא מבטלי המחיצות אלא דלתות. מסתבר שאף
 אם נדון הגשרים לכרמלית כיון שגראה ונגרש
 שהוא באויר שלא כארעא סמיכתא מ"מ כיון דבקעי
 ביה רבים כמו בדרך רה"ר הוא בכלל החומרא
 שצריך דלתות. וכן להרשב"א בשם הר"ח שפסק
 כשמואל דהלכה כחנניה דגם במבואות המפולשין
 לרה"ר צריך דלת מצד אחד מסתבר שכ"ש ברה"ר
 שייך צוה"פ אף לרי אלעזר שלא מבטלי מחיצתא
 יודה להרמב"ם שלא יותר בלא דלתות. ואפשר יסבור
 שגם לרי"א יצטרך להתיר שתהיה דוקא ננעלת בלילה
 וכדמשמע כן מלשוננו שהובא בכ"מ שאף אחר שכתב
 שהרמב"ם סובר כר"א הקשה עליו דמשמע מהסוגיא
 דלאו ברה"ר גמורה היא מתניתא אלא במבואות
 המפולשין לסרטיא מכאן ומכאן עיי"ש אלמא דאף
 לרי"א שאין לזה דין רה"ר מ"מ סובר דצריך דוקא
 ננעלת בלילה. אלמא דבקיעת רבים אף שלא מבטלי
 המחיצות חמור להחמיר שצריך דלתות ואולי גם
 ננעלות. וא"כ אפשר שגם להר"ף והרא"ש יצטרכו
 אף לרי"א להתיר דוקא בדלתות ננעלות בלילה. ואף
 שלדידהו אפשר שלת"ק שליכא חומרא דדלתות
 במבואות המפולשין ליכא החומרא בכל דרבנן אף
 ברה"ר לרי"א ויסגי אף להתיר בצוה"פ לא מסתבר
 להרבות במחלוקת אלא יסברו כהרשב"א שאף לרי"א
 לענין להתיר גם לדידיה צריך שיהיו ננעלות. וא"כ
 על הגשרים כיון שבקעי רבים אף אם הוא כרמלית
 יש להצריך לדירהו דלתות וגם שיהיו ננעלות
 בלילה. ועיין בתוס' עירובין דף ס"ב שמצריך ר"י
 לאותן ישראלים הדרים יחידים בכרכים המוקפים
 חומה דשרי לטלטל בכולה שיהיו דלתותיהן ננעלות

בלילה אף שלתוס' ליכא בזה"ו רה"ר כמפורש בתוס'
 שבת דף ס"ד ומהר"ם מרוטנבורג במרדכי שם פליג
 וכתב דאפילו מאן דמצריך נעילה בלילה ה"מ ברה"ר
 עצמו או במבואות המפולשין אבל לדין שלית לן
 רה"ר לא בעו נעילה והובאו דבריהם בד"מ ס'
 שס"ד. לפשוט שכונת מהר"ם הוא שא"צ גם דלתות כלל
 דהא במבואות המפולשין לרה"ר ליכא מ"ד דבעו נעילה
 אבל עכ"פ משמע דפליג מהר"ם רק לדין דלית לן
 רה"ר אבל בכרמלית בזמן שהיה מצוי רה"ר גם
 הוא מודה דיש דבעי דלתות דאם לא היה שום
 כרמלית בעי דלתות רק במבואות המפולשין להד
 מ"ד הי"ל לומר אבל כרמלית לא ולכן לדין לא
 בעו נעילה משמע דיש גם כרמלית בזמן הגמ' שהיה
 צריך דלתות וכן משמע ממה דמסיק דאפילו בסרטיא
 מכאן ובקעה מכאן אמרינן ד"ה עושה צוה"פ דהוצרך
 להוסיף זה שלא נימא דכמו שמצינו שהחמירו לחד
 מ"ד במבואות המפולשין אף שאינו רה"ר כ"כ יש
 להחמיר גם בזה"ו באופן שכתב הר"י שהוא בכרכים
 דיש רוב עם ובקעי טובא אף שליכא ס' רבוא דמיחוי
 יותר כרה"ר דמסתבר שרק בזה סובר הר"י שבעי
 דלתות ולא בדרכים בעירות קטנות שליכא רוב עם
 לכן הביא ממבוי המפולש לסרטיא שהוא רה"ר גמור
 מכאן ולבקעה מכאן שג"כ מיחוי עוד יותר דבצד
 אחד מפולש לרה"ר גמור ולא החמירו כ"ש לדין
 דידוע שהוא רק כרמלית שאין להחמיר. וא"כ בגשרים
 באופן שבקעי רבים כרה"ר גמור ורק שהוא כרמלית
 מחמת שהוא למעלה מעשרה גם למהר"ם יש להצריך
 דלתות ואולי גם ננעלות כדסובר הר"י. וא"כ יש
 אולי להחמיר שיצטרכו דוקא דלתות ננעלות בלילה
 שאף שבד"מ כתב שכיון דהמ"מ והטור כתבו דדברי
 הרמב"ם עיקר אין לזה מדבריהם מ"מ בש"ע ס'
 שס"ד סעי"ב לא הגיה לומר שה"א הוא כהרמב"ם
 עיקר משמע דחור בו וסובר דיש להחמיר דבעי
 ננעלות כדאי. בפמ"ג וכ"כ במ"ב בשעה"צ אות ט'
 ולמה שבאיתי תלוי זה בבקיעת רבים כברה"ר גמור
 אף שאינו בדין רה"ר מאיזה טעם. ונמצא שלהרא"ש
 אף אם נימא שהגשרים הם רק בדין כרמלית אם
 בוקעין רבים כברה"ר גמור שהוא למאי דס"ל שצריך
 ס' רבוא יצטרכו דלתות וגם יש להחמיר שיהיו
 ננעלות בלילה. L

אבל להר"י בתוס' שעד כנגד המחיצה הוא
 רה"י רק שאסור מטעם דנפרץ למקום האסור לחלק
 הגשר אחר המחיצה שהוא כרמלית אין להצריך
 דלתות אף שבקעי שם רבים דס' רבוא כיון דהוא
 רק תקון הרה"י. ול"ד למה שהחמירו בתקון הרה"ר
 שבהצוה"פ רוצים לעשותו לרה"י וכן לחנניה שהחמירו

זמנים. הלכות שבת פי"ד

מיד משנה

וב' כגון מדינה המוקפת תחום שלמותה ושלוחה בלילה... וכו' ע"פ דברי ר"ח (ק"ף) למתניין דלא יומרו דרב גרמא... וכו' ע"פ דברי ר"ח (ק"ף) למתניין דלא יומרו דרב גרמא...

מפוחים ורחב ארבעה מפוחים על ארבעה מפוחים או יתר... וכן הרי"ן שחורא עמוק עשרה ורחב ארבעה על ארבעה או יתר על כן... וכן מקום שחורא מוקף ארבע מחיצות ונבחרן עשרה וביניהן ארבעה על ארבעה או יתר... וכן הרי"ן שחורא עמוק עשרה ורחב ארבעה על ארבעה או יתר... וכן הרי"ן שחורא עמוק עשרה ורחב ארבעה על ארבעה או יתר...

הוא בקרקע עבה: ו' א"ר ש' עברתה חרתי היא כרמלית אפילו עמוק מאה אמה אם אין בו ארבעה... וכו' ע"פ דברי ר"ח (ק"ף) למתניין דלא יומרו דרב גרמא... וכו' ע"פ דברי ר"ח (ק"ף) למתניין דלא יומרו דרב גרמא...

כרמלית ויה שפוח: וזכבתה ח"ל ב' מקום [משלוח] רשות הכניס קטוע בו ודבריו המומים ודבריו רבים המומים: אצטבא שפוח המעמידים

לחם משנה: עשה אדם חמור בלילה כדלמא חמור בלילה... וכו' ע"פ דברי ר"ח (ק"ף) למתניין דלא יומרו דרב גרמא... וכו' ע"פ דברי ר"ח (ק"ף) למתניין דלא יומרו דרב גרמא...

זמנים. הלכות שבת פי"ד

כסף משנה

הן כרמלית ח"ל כיון דלא מחתני להו כהלים כרמלית דמיא אמר רב יהודה אוקמה שלמי סמורים... וכו' ע"פ דברי ר"ח (ק"ף) למתניין דלא יומרו דרב גרמא... וכו' ע"פ דברי ר"ח (ק"ף) למתניין דלא יומרו דרב גרמא...

הרי זה כרמלית: ו' א"ר זהו מקום פמור. מקום שיש בו פחות מארבעה על ארבעה ונבחרן עשרה ורחב ארבעה על ארבעה או יתר על כן... וכן הרי"ן שחורא עמוק עשרה ורחב ארבעה על ארבעה או יתר... וכן הרי"ן שחורא עמוק עשרה ורחב ארבעה על ארבעה או יתר...

הוא כרמלית: ו' א"ר זהו מקום פמור. מקום שיש בו פחות מארבעה על ארבעה ונבחרן עשרה ורחב ארבעה על ארבעה או יתר... וכן הרי"ן שחורא עמוק עשרה ורחב ארבעה על ארבעה או יתר... וכן הרי"ן שחורא עמוק עשרה ורחב ארבעה על ארבעה או יתר...

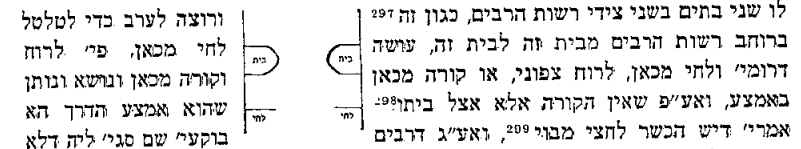
הוא כרמלית: ו' א"ר זהו מקום פמור. מקום שיש בו פחות מארבעה על ארבעה ונבחרן עשרה ורחב ארבעה על ארבעה או יתר... וכן הרי"ן שחורא עמוק עשרה ורחב ארבעה על ארבעה או יתר... וכן הרי"ן שחורא עמוק עשרה ורחב ארבעה על ארבעה או יתר...

לחם משנה: עשה אדם חמור בלילה כדלמא חמור בלילה... וכו' ע"פ דברי ר"ח (ק"ף) למתניין דלא יומרו דרב גרמא... וכו' ע"פ דברי ר"ח (ק"ף) למתניין דלא יומרו דרב גרמא...

אחות עד קטוע להחיו: פ"ק דבבא ט"ז ע"פ דברי ר"ח (ק"ף) למתניין דלא יומרו דרב גרמא... וכו' ע"פ דברי ר"ח (ק"ף) למתניין דלא יומרו דרב גרמא...

למלתיה, הכי קאמ' כיצד מערבין מבואות וכו', אלמא דלא איירי כלל בדין רשות הרבים, אפי"ה הואיל וקא מתחיל לאדכורי רשות הרבים אית לן לאוקומי האי שמעתא לומי כגונא דגיליף מינה דין רשות הרבים.

ובענין זה צריכין אנו לידע שני דברים. האחד, אם יש לו הכשר, ואם נמצא שיש לו הכשר, באיזה דבר יש לו הכשר. השני, איזה רשות נקרא רשות הרבים, לפי שבכל זה נחלקו הפוסקים, וביאור כל דברים אלו יוצא מכת הלכה זו. ונאמר תחלה שלפי שיטתנו רשות הרבים יש לה הכשר בדלתות בעולות. ומעתה נתחיל בביאור הסוגיא נמשך לשיטה זו ונאמר כיצד מערבין רשות הרבים עושה צורת פתח מכאן ולחי וקורה מכאן, חנניה אומ' דבית שמאי אומרים עושה דלת מכאן ודלת מכאן וכשהוא יוצא ונכנס נועל. וכו"ה אומרי עושה דלת מכאן ולחי וקורה מכאן. וקא בעי תלמודא ורשות הרבים מי מיערבא, ולשיטתנו אית לן לפרושי הכי, דודאי את"ק פריך ²⁹⁷ דהוה מכשר בצורת פתח ולחי, והא דקא פריך את"ק משום דהוי סתמא שעל הרוב הלכה כסתם, ומשום הכי פריך ליה והכי פירושא ורשות הרבים מי מיערבא, בהכשר קל כצורת פתח ולחי דומיא דהכשר מבוי מפולש, והתניא יתר על כן אמר' יהודה מי שיש לו שני בתים בשני צידי רשות הרבים, כגון זה ²⁹⁷ ורוצה לערב כדי לטלטל ברוחב רשות הרבים מבית זה לבית זה, עושה דרומי ולחי מכאן, לרוח צפוני, או קורה מכאן באמצע, ואע"פ שאין הקורה אלא אצל ביתו ²⁹⁸ שהוא אמצע הדרך הא אמרי' דיש הכשר לחצי מבוי ²⁹⁹, ואע"ג דרבים אתי רגל דרבים ומבטל למחיצתא ונאמרו לו חכמים, אין מערבין רשות הרבים בכך, פ' בהכשר קל כזה דלחי וקורה דאתי רגל רבים ומבטלי למחיצתא, והילכתא כחכמים.

← [ו. ב.] וכי תימ' בכך הוא דלא מיערבא, פ' בלחי וקורה בלחוד, הא בדלתות מיערבא, ולשיטתנו מפרשי' בדלתות פ' בצורת דלתות, כלומ' בצורת פתח דהויא סתימה כדלת, והא אמ' רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ירושלם אילמלא דלתותיה נעולות בלילה חייבי עליה משום רשות הרבים, כלומי אבל השתא דלתותיה נעולות בלילה מותר לכתחלה לטלטל בתוכה בשבת אפי' ביום ³⁰⁰, וזו היא סיוע לפי' דילן ולפסקא דילן דרשות הרבים יש לה הכשר בדלתות בעולות, ולא תיקשי לן היכי שבקי ב"ה ועבדי כב"ש וכדעת חנניה, שהתשובה בזה דהואיל ועיקר בעיא ארדה"ר קיימא הא לא פליגי ב"ש וב"ה בדין רשות הרבים כלל, אלא אגן מוכחי' דין רשות הרבים מדוקי' דשמעת' וילפי' לה מירושלם.

296 פ' זה הוא דלא כרש"י, עי' ברש"י ובתוד"ה והאמר רבה ו' ב', דמפרשי' שם מבואר דהקושיא היא למה מתיר בלחי וקורה מצד אחד, וגם הר"י שם בתוס' מפרש כרבינו דלרבינו מקשה גם מהא דמתיר בצוה"פ. והוצרך רבינו לפרש כן, להוציא משיטתו של ר' אפרים לקמן, דלפי רש"י ותוס' קש מקום לומר כשיטת ר' אפרים. 297 ציור זה משובש דאיך יותר ר"ה בתיקון מצד אחד לחודי' ועי' בפרש"י ו' ב' ד"ה ולחי מכאן, דמפורש בדברינו. ומש"כ פ' לרוח דרומי ולחי מכאן לרוח צפוני, איירי שאורך ר"ה תהני, או קורה מכאן וקורה מכאן, נמי מוכח כמש"כ, ועי' לקמן בתוס' ו' ב', דבתים דתני היינו הצרות, דאין מבוי יותר בלחי עד שיהיו הצרות פתוחות לתוכו. ועיין במש"כ בביאורים אות כ"ד, ויש לעיין על רבינו שלא הזכיר כלל מזה, ומסתימת לשונו משמע דביתו ממש קאמר, ולא כתוס', ועי' ביאורים סי' כ"ה נט.

והר"ם ז"ל ³⁰¹ גוטה לומי' להקל ברשות הרבים דאע"ג דמצריכין ביה דלתות לא בעי נעולות אלא ראויות לינעל, ועל דרך הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, וזה תמה דהא קשיא ליה מהא דירושלם. והרב ר' שלמה אדרת יצ"ו פ' דברי הר"ם שלא דבר כלל מרשות הרבים אלא ממבוי מפולש, וה"מ יצ"ו תירץ דודאי הר"ם ז"ל לא היה חסר לפרש מבוי אם היה רוצה להשמיענו דין מבוי, אלא ודאי מרשות הרבים גמורה אמ' דבראויות לינעל סגי וליכא לאקשווי ליה מהא דירושלם, דשמא איהו משוי חילוק בין ירושלם ושאר רשות הרבים, וגמדינה שני ³⁰² בעיא הכשר גדול, אבל רשות הרבים אחר סביחא ליה לר"ם דבראויות לינעל סגי, ומ"מ תמה הוא דהא לא הוזכר ענין ראויות לינעל אלא במבוי ³⁰³, שהרי במה שהוזכר תחלה במאי דסליק אדעתין מעיקרא דלישתעי ברשות הרבים בית הלל היה מקל מכולם בדלת אחת, ואפי"ה היה מצריך אותה דלת נגעלת ובענין מבוי השתא דקי"ל דכולה בעיצי אתאי לענין מבואות מפולשות, קי"ל כת"ק דבצורת פתח מכאן ולחי או קורה מכאן סגי כרב דפסיק כת"ק, ולא כשמואל דפסיק כחנניא, וכמו שהוזכר בפנינו ³⁰⁴ תמיד. מיהו יש שפסקו כשמואל מדשקלי וטרו אליביה למיבעי אם צריך לנעול או לא, נמצא דלענין רשות הרבים יש לו תיקון לדעתנו בדלתות בעולות, ולדעת הר"ם ז"ל דמקל סגי אף בדלתות ראויות לינעל.

ויש דעת שלישי לומר, והוא דעת רבי אפרים ז"ל, שאין לו תיקון אפי' בדלתות בעולות ומפרשי האי שמעתא הכי כפשטא, ורשות הרבים מי מערבא, פ' אלוהו פריך מי מיערבא כל עיקר בשום צד בעולם, וכי תימא וכו' הא בדלתות מיערבא, פ' בדלתות ממש, והא ירושלם אלמלא דלתותיה נעולות בלילה חייבין עלי, פ' אבל השתא דנעולות בלילה חייבא הוא דליכא הא איטור מיהא איכא ופטור אבל אסור. ומסייעי לנפשייהו ממאי דקאמרי' לקמן ³⁰⁵ בהאי מסכתא, דירושלם כרמלית היא, אלמא דרשות הרבים לית ביה תיקון אפי' בדלתות בעולות, מיהו לדידן דאמרי' דאפי' לכתחלה ירושלם מותר לטלטל בה מפרשי' כמו שתיירץ הרב אדני ר' משה בר יהודה ז"ל, דהא דלקמן דכרמלית היא לאו כרמלית גמורה היא אלא יש לה דין כרמלית קודם עירוב, אבל בעירוב מיהא הרי היא רשות היחיד גמורה ומותרת אף לכתחלה. למדנו דשלוש מתלוקות בדבר. הראשון, כשיטתנו דרשות הרבים יש לו תיקון בדלתות בעולות, אלא שר' שלמה אדרת כתב ³⁰⁶

299 [לקמן י"ד ב.]. 300 [עיין להלן בדברי רבינו, דמביא שיטת אחד הראשונים, דדוקא בלילה לא הוי ירושלים כרה"ר, ולהכי כתב כאן, אפי' ביום' לאפוקי משיטה זו]. 301 בפ"ז מהל' שבת ה"ל. 302 עיין ברמב"ם פ"ד מהל' שבת דכתב ז"ל: ואי זו רה"י וכו' כגון מדינה המוקפת חומה שדלתותיה נעולות בלילה וכו' כולן רה"י גמורה הן ע"כ, וכלשון הזה כתב הרמב"ם בפ"א עירובין ה"א ע"ש. ואילו בפ"ז שבת ה"י כתב בסתם רה"ר, דאינו צריך לנעול הדלתות אלא סגי בראויות לינעל. ומוכח מזה כמש"כ רבינו בשם הר"מ דר"ה דמדינה שאני. ועיין במ"מ פ"א דה' עירובין דאינו מחלק בין רה"ר דמדינה לשאר רה"ר, ועי' דאין כוונת רבינו להרב המגיד, אף שהי' בן תקופתו של רבינו, ועיין לקמן בהערות 332—617. 303 עיין רשב"א ו' ב' ד"ה אלא, דכתב בדעת הרמב"ם, דרק לר' יוחנן דס"ל דבעי' דלתות נעולות, הוא דמוקמי' לברייתא במבואות המפולשין, אבל אנו קי"ל דלא כר"י, משום דר"י אויל אליבא דר' יהודא דאתו רבים ומבטלי מחיצתא, ואנו לא ס"ל כותה"י, וגם המ"מ פ"ז שבת ה"י תירץ כן בדעת הר"מ. ועיין בתוס' ו' ב' ד"ה והאמר, דהקשו כן, דמאי פריך מר"י דאויל אליבא דר' יהודא, ותיירצו בעיא ע"ש. ועיין בביאורים אות כ"ו. 304 צ"ל: בפירושונו. 305 לקמן ק"א ב', ועיין בכס"מ פ"ד מהל' שבת ה"א, ובר' יהונתן על הר"ף, ושם בהגהות הב"ח. 306 בעבודת הקדש שער

דסגי בחדא דכל שהוא 307 משום נעילה אינו אלא משום הכר שלא יעברו שם רבים ובדלת 308 אחת נועלת סגי השני שאין לו תיקון אפי' בדלתות נעולות, השלישי, הוא דעת הר"ם ז"ל, שיש לו תיקון בראיות לינעל דמקל מכולם.

ומעתה צריכין אנו לידע אי זה מקום נקרא רשות הרבים שיהא לו תיקון לדעתנו, או שאין לו תיקון לדעת החולקים, ורשות הרבים הוא לדעת ר"ש ז"ל 309 שהוא רחב י"ו אמה ושתהא דריסת ששים רבוא מצויה לשם כדגלי מדבר, אלא שאין אנו קפדין בדריסת ששים רבוא, אבל בעינן רחב י"ו אמה כמקום דגלי מדבר, ולמקום כזה בעינו דלתות נעולות לשיטתנו. ורבינו אפרים ז"ל פי' דרשות הרבים הוא בפחות מ"ץ אמה, והראיה דכשאמר ת"ק דהכשר רשות הרבים הוי בצורת פתח לא מצי תלמודא למיפרך ליה אלא מירושלם דבעיא דלתות נעולות, ואם 310 כן בר"ה ליבעי דלהוי רחב שש עשרה איכא לעיוני עיון דק ומופלג ולאקשווי קושיא גדולה, אמאי איצטרריך תלמודא לאקשווי לת"ק מירושלם דמעבר לים היא, ליקשי ליה ממתני' דקא בעי במבוי רחב יותר מעשר מיעוט או צורת פתח 311, וליקשי ליה הכי היכי מכשרת רשות הרבים בצורת 312 פתח, והא מבוי שיש לו שלש מחיצות דהוי רשות היחיד מדאורייתא אפי' 313 כתקנן בעי' צורת פתח, רשות הרבים שהוא מפולש ודרסי ביה רבים לא כל שכן דגיבעי ליה הכשר מעליא 314 ביהר מצורת פתח, הילכך מדלא אקשי ליה הכי משמע דרשות הרבים הוי אפי' בפחות משש עשרה אפי' בפחות מעשר, והיינו טעמי' דלא פריך ליה הכי משום דמתני' איירי ביתר מעשר ורשות הרבים משמע אפי' פחות מעשר, ומשום הכי הואיל והוי פחות מעשר סבר ת"ק לאכשורי בצורת פתח דלא חמיר רשות הרבים פחות מעשר ממבוי 315 יתר מעשר.

וקושיא זו אמרו עליה בעלי התוספות 316, שהיא מאחת השאלות שאין לה פירוק עד שגמשכו לומר כדעת רבינו אפרים, שרשות הרבים הוא כל שבוקעין בו רבים ומפולש מעבר ליעבר שמה שהוא עושה אותו רשות הרבים הוא כשהוא מפולש ורבים דורסין בו, וכי תיקשי ממאי דקא אמרי' בכלה תלמודא דשש עשרה בעינן ובפחות לא איקרי רשות הרבים, פירש הרב בעל התוספות 317 דודאי רשות הרבים הוא על שני צדדין אם בשש עשרה ממש, אם בפחות מעשר 318 הילכך כל רשות שהוא פתוח בארכו כנגד ארך סרטיה, והוא שממנה 319 נכנסין לעיר דמצד 320 האחר פתוח לפלטיה והיא רחבת גדולה של עיר ששם יוצאין ונכנסין כל בני העיר 321 או רובם, אע"פ שמבוי

ב' אות ד'. 307 עיין בביאורים אות כ"ו. 308 פי', כל שהדלת נעולה תו אינה עוד ר"ה מה"ת. ואף דהרשב"א לית ליה דהוי מחיצה, מ"מ איננה ר"ה כיון דאינה מסורה לרבים בכל עת. וכמש"כ לעיל בביאורים כ"ו, וכיון דרק משום היכר בעי' להכשירו ככל מבוי, משו"ה לא בעי' לדלת שני'. 309 [רש"י ו' א' ד"ה ר"ה]. ועיין מש"כ לעיל בביאורים ג'. 310 צ"ל: ואם גימא כן דבר"ה. 311 [לעיל ב' א']. 312 צ"ל: צוה"פ מכאן ולהי או קורה מכאן. וכן להלן צ"ל כן, דהרי עיקר קושייתו הוא מלחי וקורה, [וכמש"כ רבינו בבית הבחירה]. 313 [צ"ל: לתקנו]. 314 פי', דבעי' הכשר מעליא יותר מלחי וקורה גם בצד השני, ולא סגי בצוה"פ בצד אחד לחוד. 315 תיבות, יתר מעשר' מיותרות. 316 [עיי' תוס' ו' א' ד"ה ולהי, דהירצו קושיא זו בע"א, והוא שיעשה לחי רחב עד שיתמעט האויר מעשרה, וכמו שתירץ רבינו להלן]. 317 [ו' ב' ד"ה וכי תימא]. 318 אולי צ"ל: אם בפחות כל שהרשות פתוח. 319 כוונתו, דהרטיא נמשכת לתוך העיר דרך המבוי. 320 צ"ל: ומצד. 321 כוונתו,

[לו]

זה שהוא באמצע אינו רחב אפילו ארבע אמות כגון זה, יש לו דין רשות הרבים הואיל ופתחו לסרטיא ופלטיא שהם רשות הרבים גמורים, הגע עצמך דגיבעי רשות

הרבים משש עשרה ממש אלו הוה מתקצר ועולה באיזה צד מיפסלת ליה, הא ודאי לא מצית אמרת דאי אפשר לרשות הרבים להתלקט במלקט וברתיטני 322, ואי אפשר שהיו הדרכים יבוק המשקמלת, הילכך כל דרך שהוא פתוח לאורך סרטיא ופלטיא דינו כדין רשות הרבים להצריכו דין הכשר רשות הרבים לפי שמה שהוא עושהו 323 רשות הרבים הוא אבל כשהוא כלה מארכו לרוחב סרטיא ופלטיא בעינן ביה רשות הרבים שיהא רחב שש עשרה כגון זה ואי לא הוה רחב שש עשרה הוי דינו כדין הכשרו כהכשר מבוי, כל זה דעת התוספות נמשך לסברת רבי אפרים ולקרייתו, וסברא נכונה היא.

מיהו לדידן דאמרי' דשש עשרה בעינן באי זה שיהיה מפרשי ההיא קושיא, משום דהיינו טעמא דאיצטריך תלמודא לאקשווי לת"ק מההיא דירושלים ולא מההיא דמתני', משום דאנן מפרשי' דת"ק כי הוה מכשיר רשות הרבים לא בצורת פתח לחודיה הוא מכשיר ליה אלא במיעוט בפחות מעשר כגון לחי הבולט, ואפי' הוה בעי ביה צורת פתח משום חומרא דרשות הרבים. וסוף הדברים לדידן' כל דרך מפולש שאינו רחב בעצמו שש עשרה אמה הוי מבוי מפולש, שדינו בצורת פתח מכאן ולחי או קורה מכאן, הילכך כל דרכים שלנו הם מבואות מפולשים ובעי' בהו צורת פתח מכאן ולחי וקורה מכאן, כל' לחי או קורה, ולשיטת רבינו אפרים והרב בעל התוספות כל שהוא פתוח משני צדדין לאורך סרטיא ופלטיא אפי' הוא קצר הרבה הוי רשות הרבים גמורה, וכשהוא כלה לרוחב סרטיא ופלטיא אם הוא רחב שש עשרה הוי רשות הרבים ואם אינו רחב שש עשרה מבוי, וכבר הוכחנו דכל שיש לו דין רשות הרבים לשיטתנו בעי' דלתות נעולות בלילה ושרי לטלטולי בשבת אפי' ביום שהן פתוחות שלא כדברי 324 החולקים בין יום ובין לילה, ולרבינו משה ז"ל סגי בראיות לינעל אע"פ שאינן נעולות אפי' בלילה סגי לטלטל אפי' ביום, ולקצת מפרשים אין לו תיקון כלל. ואנו כבר כתבנו דעתנו להקל בתיקון דלתות, ומורין כן.

ההוא מבוי עקום דהוה בנהרדעא רמו עליה חומריה דרב וחומריה דשמואל, פי' חומריה דרב במאי דקאמי' בעיקר מילתא דמבוי עקום דתורתו כמפולש לחייב בתקונו צורת פתח, וכחומריה דשמואל במאי דפסק כהונגיא דמבוי מפולש בעינן דלתות ומבוי עקום מפולש הוא, ואע"ג דהאי שמעתא לא צריכא לן לענין פסק דהא כתבי לעיל דין מבוי עקום ואבאר דין חומריה דפלוגי ופלוגי היכי אסור והיכי שרי.

[ז, א] ואיבעית אימא כל היכא דמשכחת תרי תנאי ומי' אמר רב שיובי, הווכר במס' ראש השנה 325 דין זה, וכלל הדבר דכל היכא דאשכחן תרי חומרי דסרתן אהדי כגון שדרה וגולגולת, דבעינן אהל גבי שדרה לא הוי חסרון להפקיע תורת אהל אלא בחסרון שתי הליות לבית שמאי דהוי חומרא, וכן לטרפה לא הוי חסרון לאסרה דהוי קולא לענין טרפות, וב"ה

דבאין שם לסחורה, ועיין רש"י שבת ו' א', ושם בבית הבחירה. 322 [שבת צ"ו א']. 323 כוונתו דלפי מה שהוא, בין רחב ובין צר, עושהו ר"ה. 324 עי' לרבינו בבית הבחירה, שהביא רא"י ממתני' לקמו ק"א א', דרבנן הביאו מעובדא דשוק של פטמין. ועיש בגמ' דפריך אמר ר"מ ר"ה, ומהדרי כרמלית. הרי דגם ביום אינה ר"ה. 325 [ר"ה י"ד א'].

[לז]

נמא פליגי בכל רחיק שהרבים בוקעין
 ש' שאין בו ט"ו אמה, ולא עוד אלא העל
 מיירי כשהוא רחב ט"ו אמה⁴¹⁰, דהא
 בסמוך דטעמא דרבי יהודה משום דשתי
 ש רשות היחיד מדאורייתא, וא"כ שיאמר
 הרבים, שא"כ בטלת לרבי יהודה רשות
 אורייתא ממבואות המפולשות, ואלו
 אמרי' בברייתא שהיא רשות הרבים
 פ"י לר' יהודה דהתם אמרי' זו היא
 יד גמורה למעוטי הא דאמר רבי יהודה
 זו וכו', וברשות הרבים גמורה אמרי'
 א דפסי ביראות, ולא אמרינן למעוטי
 דברייתא כדאמרי' ברישא, אלא ודאי
 יהודה בשאינו רחב ט"ו קאמר, או שאין
 עששים רבוא⁴¹¹, הקשו בתוס' ⁴¹⁴ שאי
 רבנן אדרבנן, דדילמא הא דאמרו לו
 בין רשות הרבים, מדרבנן קאמרי שאין
 תה לטלטל, אבל לזרוק מודים שמעריבין,
 בים ומבטלי מחיצתא, הנכי פסי ביראות
 זה אקמחה על דין תורה, כשם שתקילו
 ביה על העומד, ותרוצו⁴¹⁵ דא"כ תהי לו
 מים אוסרין, ולישנא דאין מערבין
 לו מדאורייתא. ועוד הקשו ⁴¹⁶ דדילמא
 לא מערבא, דלחי או קורה אינם עושין
 אן דאמר ⁴¹⁷ קורה ולחי מחיצה דרבנן
 ד משום מחיצה, היינו מחיצה דרבנן
 עית ⁴¹⁸, ויש לומר דאנן אליבא דרבי
 ינו וטרינן, ולדעתיה אפילו בדלתות

לא מערבא אלא אם כן גנעלות בלילה כעין
 ירושלים, וכדאמרי' בסוגיא בפרק קמא ⁴¹⁹ על
 מתניתא דת"ק ותנניה.
 דרבי יהודה אורי' לא קשיא התם איכא שתי
 מחיצות מעלייתא. כי המחיצות דתלמודא ⁴²⁰
 בצפון ודרום אינם מתבטלין לעולם משום בקיעת
 הדרכים ⁴²¹. כדפרישנא לעיל ⁴²², ואיהו סבר
 דשתי מחיצות בצפון ודרום הוו רשות היחיד
 מן התורה, וכדאמרינן בפ"ק דשבת ⁴²³ זו היא
 רשות היחיד למעוטי הא דר' יהודה, וכיון שאר
 המחיצות אינם אלא מדבריהם, הקילו אפי' לערב
 לטלטל בו, אבל גבי פסי ביראות ליכא שתי
 מחיצות שלימות ולא שום מחיצה שלימה, כי
 פתוחים הם לר' רוחות ורבים בוקעין בהם,
 ומבטלי להו לכולהו, הא אלו הגיה שם שתי רוחות
 סתומות אפילו צפון ודרום אין צריך שיסלקנה
 לצדדים, ואין צ"ל אם הגיה שם שתי מחיצות
 שלימות כמין גם ⁴²⁴.

7 ← דרבנן אורבנן לא קשיא התם ⁴²⁵ גבי פסי ביראות
 איכא שם ד' מחיצות אבל הכא במבוי דר' יהודה
 אין בו שם ד' מחיצות. פ"י, דאי משום קורה או
 לה, אפילו למאן ⁴²⁶ דאמר שהם משום מחיצה,
 לא חשיבי להו שם מחיצות חשובות לענין זה ⁴²⁷,
 ואפילו בצ"פ גמי לא חשיבא מחיצות כעין פסי
 ביראות שיש שם שתי אמות עומדין. ואיכא
 למידק, מ"מ ר' יוחנן דאמר דירושלים אלמלא
 דלחי הוי מחיצה מה"ת, וכדאמרי' לעיל יב, ב:
 הכשירו בלחל הזורק לתוכו חייב, וראה בתוס' ה, ב
 ד"ה מגיח דאף קורה למ"ד משום מחיצה הוי דאורייתא,
 וע"ש בגמ"ש, וכ"כ רשב"א ור"ן להדיא, וכ"מ לשון
 רבנו להלן ד"ה דרבנן, וצ"ל כוונת רבנו להקשות
 מקורה בלבד, ד"ל דהא דנתלקו רבנן הוא על מה
 שאמר ר' יהודה או קורה מכאן וכו', וזה הוי מדרבנן
 כשיטת התוס' להלן פו, א ד"ה קורה. ⁴¹⁹ ה, ב.
 420 צ"ל: השלימות. 421 צ"ל: הרבים.
 422 ב"ה כאן הודיעך. 423 ה, א. 424 פ"י
 דמהני גם אליבא דרבנן, וראה הערה ⁴⁴⁰. 425 הג"י
 שלפנינו בשינוי, ועי' דק"ס אות א. 426 לעיל ה
 א יב, ב. 427 ביתר ביאור כ' ברשב"א: דלרבנן
 נמי בעינן שם ד' מחיצות, חשוכות קצת כפסי ביראות
 מיהא, אבל לחי מחיצה גרועה היא טובא, ובקיעת
 הרבים מבטלה. וכ"ה בחי' הר"ן. 428 [תיבה זו
 מזותרת]. 429 כ"כ בתוס' ד"ה חייבין [ועיי"ש
 במהרש"א], בעה"מ וא"ו סי' קכט בשם רבנו שמשון,
 וראה גם בבית מאיר סי' שסד ס"ב. 430 ראה רמב"ן

דלתותיה גנעלות בלילה אין ⁴²⁸ חייבין עליה
 משום רשות הרבים דאתו רבים ומבטלי מחיצתא
 דאמר כמאן, אי לר' יהודה הא איכא שתי מחיצות
 מעלייתא, אי לרבנן הא איכא שם ד' מחיצות
 דעדיפא מפסי ביראות, כי אין צ"ל שבאותן
 רוחות שהיו פתחי ירושלים היה בכל פתח ופתח
 מכאן ומכאן עומד מרובה מאד יותר על הפרוץ.
 יש מרבותינו בעלי התוספות ⁴²⁹ ז"ל [כתבו]
 דמבואות ירושלים ג"כ כלם היו מפולשות שתי
 וערב וליכא שתי מחיצות מעלייתא, ורבי יוחנן
 דא' כר' יהודה, ואינו מחזור ⁴³⁰, אבל הנכון
 כדברי האומרי' ⁴³¹ דר' יוחנן סבר לה כר' יהודה
 בחדא דאתו רבים ומבטלי מחיצתא וסבר לה
 כרבנן דמדאורייתא לא הוי רשות היחיד בפחות
 משלש מחיצות הילכך בעינן בירושלים שלשה
 מחיצות מעלייתא וליכא, וקיימא לן כר' יוחנן ⁴³²,
 חדא דר' אלעזר תלמידו הוה ואין הלכה כתלמיד
 במקום הרב ⁴³³, ועוד דסוגיין כר' יוחנן אולא
 כדכתבינא לעיל ⁴³⁴, הילכך אי אפשר לערב
 רשות הרבים או ⁴³⁵ כשאין הדרך סלולה שם
 לרבים ויש להם לעבר אחר, אלא שפעמים בוקעים
 בה רבים כעין מבואות המפולשין לרשות הרבים,
 דבכי הא מערבא בצורת פתח מכאן ולחי וקורה
 מכאן, או בדלת מכאן שאינה גנעלת ⁴³⁶, הא
 כל שהדרך סלולה לרבים, בין שהיה רחבה ט"ו
 אמה או פחות, אין מערבין אותה אלא א"כ

במלחמות שתמה דלפ"ו כנגד העומד מיהא לישתרי,
 [ובחזו"א קו, ג הוסיף שגם כנגד הפרוץ לישתרי
 כיון שבכל הצדדים הוי רח"ן] ובאמת אף התוס' שם
 לא אמרו אלא בעומד באמצע הפילוש, ונראה דכ"ו
 הוא רק אליבא דר"י דס"ל ב' מחיצות דאורייתא אבל
 לרבנן ל"ש האי סברא, דכיון שפרוץ בטל כל החיפה
 וכמ"ש רבנו לעיל טז, א ד"ה ג' מדות. 431 כן
 תירצו בתוס' ר"פ (כ"י) רמב"ן במלחמות רשב"א ר"ן
 ומאירי, וראה גם באו"ז שם. 432 הרמב"ן
 במלחמות ולהלן נט, א והרשב"א לעיל ה, ב והר"ן
 כ' שדעת הר"ף, שהביא מימרא דר' יוחנן לפסוק
 כמותו, וזהו שלא כד' הבית אפרים סי' כו שדחק בד'
 הר"ף. 433 ראה סדר תנו"א אות כה, לא, ושעם
 זה כ' גם הרשב"א לעיל שם, והי' הר"ן, וע"ש שיישב
 ד' הרמב"ם שפסק כר' אלעזר משום דקאי רבנן
 כותיה, ובבית אפרים סי' כו—כו העיר דר' אלעזר
 תלמיד חבר הוה, וראה מה שהשיב במשכ"י סי' קכ"א
 וראה גם בחכם צבי סי' צד. 434 ב"ה כאן
 ועיי"ש הערה ³⁹⁹. 435 [צ"ל: אלא]. 436 כדלעיל

הלכות שבת סימן שסג

רכו 451 באר הנזלה

(יב) (קנו) (וכוה התל * הוי (קנו) כמחיה) (כח יוסף) * :

שם דין מבוי המפורש ועשוי כנדל. ובו ה' מעיפים :

* (וכל אחת
 דעירובין כאמס
 שם אלא לפעמים
 שוחקות ולפעמים
 שולכות באופן
 שיהא לתומא)
 * עירובין ו'
 * בריית' וגמרא
 * וכת' בריית'
 * בריית' וברמב"ם
 * כפרק י"ז ב טור
 * וספ"ק בטהרות
 * ג מפורש בבריית' וגמ' שליית' לעיל

שערי תשובה

פ"ט: (יב) וכוה. עיין כה"ט עיין באמונת שמואל סימן מ' בנסתם החרין על ידי עפר ולכרות אם אין הסתימה פולס ביותר מיו"ד אחות הרי הוא כפתח ואינו אוסר אבל אם הוא יותר מיו"ד אחות הרי הוא כפרסע ועיין בשו"ת מ"ז סימן כ' שדין עיר המוקפת חרין עמוק יו"ד ורחב ד"ט כעיר המוקפת חומה גבוהה דלתים וברית ולכן התייר לטלטל כעיר האבה פ"ט וכן אך כתב יש שם בגרסא ששוכרים פליסס. מלך זה ללך אחר של כרמלית וניטלים בכל עת ובכל זמן שיזכרו להגביהן כשלשלות והיו כמו ראוות מ"מ יש לה"ס בחלום בגרסאם וכיון שראשה הפרץ הוא לכרמלית סגי מותר בעלעול וע"ש דאפילו אם הגרסאם שאין קטועים נגשרים במסתם

באור הלכה

* הוי כמחיה. עיין מ"א מה שכתב בספ"מ דלהתוספות אם רבים בוקעים בו מבעלי מחילה כיון שאינה פשוט כיון דאם ולא העתקתיו כמ"ב דמהא דאחרונים חולקין בזה וכמו שכתבתי לעיל בספ"מ כמ"ב ע"ש וגם מה שכתב דלפניו בקיעת רבים לא מקרי סחוט ממי' רכוח לא יתח' להו להאחרונים בזה עיין תו"ש :

* מבוי המפולש וכו'. עיין כמ"ב דמיורי שלא הים שיעור ר"ה דהיינו פחות מק"ו אחת כ"כ הפוסקים ומה דמהני כלל השני לחי מייורי שעושה לחי רחב עד שיחמטע ביותר משער אחת [תוספות] :

* וצדו השני לתל' וכו'. עיין מ"ב ומ"מ כשהוא מפולש מלך אחד לקרפף יותר מכות סאתים שלא הוקף לדירה דינו כפתוח לכרמלית [פמ"ג]: * שאינה מעורבת. עיין כמ"ב שכתב דכמעורבת א"ל שום תיקון ללך החצר [והיינו אפילו בלא נשתתפו עם בני המבוי דכשתתפו אפילו כשהחצר אינה מעורבת א"ל אפילו ללחי] וכביאור הגר"א הכותב מסימן שס"ג פל"א להיפך דדוקא כשאינה מעורבת שאינם יכולים לטלטל בפני עצמם מחמת הסרון העירוב אינם יכולים לאסור על בני המבוי כשעשו לחי אבל אם היא מעורבת דמותרין לטלטל בפני עצמם אוסרים אלו על אלו עד שישתתפו יחד עם בני המבוי או יעשו תיקון חצר כדון דהיינו שני פסין משני הצדדין או פס אחד רוחב ד' וכן מלדד ג"כ בספ"ג ע"ש: * אי"צ אלא לחי או קורה וכו'. עיין במאמר מרדכי

(א) מבוי המפולש וכו'. ומייורי שאותו המבוי לא היה ברחבו שיעור ר"ה ועיין לעיל סימן שמה"ס וטי"ח ובמ"ב שם : (ב) צריך לורת הפתח וכו'. והעשם (א) דע"י לורת הפתח נעשה כסתום במחילה מההוא לך והוי למבוי סתום מנ' לדדין וסני כלל השני בלחי או קורה : (ג) ולדו השני לחצר וכו'. דכיון דהחצר יש לו מחילות הרי אין המבוי מפולש וא"ל לורת הפתח אלא לחי (ב) או קורה כדי לחלק בין דיורי החצר למבוי שלא יאסרו אלו על אלו (ג) ויש מחמירין דדוקא לחי ללך החצר בעינן ולא קורה (ד) וכ"ז כשהחצר אינה רגילה במבוי זה כגון שיש לה פתח למבוי אחר אבל אם היא רגילה בו ממכר אפילו לורת הפתח ודלתות אינן מועילות להתייר שם אם לא נשתתפה מבוי זה עם שארי החצרות הסתומות לו ואם נשתתפה בו א"ל לערב כלל כמ"ש בסיומן שפ"ז : (ד) אבל אם אינו וכו'. ר"ל כשאין להמבוי תנאיו המבוארים לעיל ממילא דינו רק כחצר וע"כ אפילו אם היה מפולש משני צדדין לר"ה (ה) ורבים נכנסין דרך אותה החצר לר"ה אין צריך רק תיקון חצר משני צדדין דהיינו מכלל לך שני פסין או פס רוחב ד' : (ה) ר"ה עצמה. דהיינו רחובות ושוקים הרחבים ט"ו אחת ומפולשים משער לשער וכדלעיל בסיומן שמה"ס וטי"ח כמ"ה וטי"ח דיש עוד מיני ר"ה : (ו) אלא בדלתות. מכאן (ו) ומכאן דע"י נעשית כחצר של רבים אבל לורת הפתח לא מהני [אפילו אם יעשהו משני צדדין (ז) ויש פוסקים דל"ל דכ"ו בדלת מלך

אחד

שער הציון

(קמא) מ"א וש"א : (קמב) שמה"ג : (קמ"ג) פשוט : (קמד) שפ"ח בשם אמונת שמואל : (ה) אחרונים : (ז) ס"ו וא"ר שמשכימין לנסק השו"ע וכן משמע מביאור הגר"א שהוא כהב שלחוק דיורין שלא יאסרו אלו על אלו די בלחי או קורה : (ג) כ"ח וכונה כמ"א : (ד) הגר"ז בשם התוספות : (ה) גמרא : (ו) בריית' וברמב"ם ורש"י והרמב"ם וק"ת בשם כן גם פרי"ו : (ז) הרשב"א וריב"א וכן ששע דפת ר"י בתוספות דף ו' פ"ב ד"ה ואמר רבס :

באר היטב

פ"ט: (יב) וכוה. ואם כל העיר מוקפת תל ואח"כ בנו בה בתים אסור כמ"ש סי' שג"ה ס"ב מ"א. ועש"ת אמונת שמואל סי' מ' אם חרין סביב לעיר רחב ד' ועמוק ו' מותר לקלטל על ידו פ"ט וכ"כ חכם לבי סי' ד' :

כתב גם כן בתשובת אב"ה יעקב סי' ע"ג בהיתר הטלעול בעיר הא"י והתייר בעיניו שלא יהיו הגרסאם קטועים באמרות או כענין כ"ה מטעמים לנפול שפ"י סגהתם תהיה העיר נעולה ומוקפת ואפילו אם היו קטועים בגרסאם ולכן ע"י קניית רשות ועירוב ולשייר שם שו"ר בלחי עירוב לסיכורא

משנה ברורה

וכו' : (קנו) וכוה התל וכו'. ואם כל העיר מוקפת תל (קמא) ואח"כ בנו בה בתים אסור ללא הוי מוקף לדירה וכמ"ש סימן שג"ה ס"ב וע"ש ס"ח דאפילו בנה מחילות גבוה יו"ד על התל לא מהני (קמב) ואם התל היה פחות מיו"ד טפחים והשלים עד יו"ד טפחים מהני דזה ההיקף הוי מוקף לדירה דנעשה אחר שנכנה העיר. וע"כ יכול לתקן אפילו אם היה התל סביב העיר כולו (קמג) דהיינו שיפחות מהתל בשעם יותר משער אמות ברוחב עד שלא יהיה בגובה עשרה טפחים דבזה חשוב כפרצה ואח"כ ישלים זה השיעור וכוה מהני וכדלעיל בסיומן שג"ה ס"ב ע"ש : (קנד) כמחילה. ואם יש סביב העיר חרין עמוק יו"ד טפחים ורוחב ד' טפחים דהוי כמחילה ונסתם החרין ע"י עפר ולרורות (קמד) אם אין הסתימה עולה ביותר משער אמות הרי הוא כפתח ואינו אוסר אבל אם הוא יותר משער אמות הרי הוא כפרצה :

(א) מבוי המפולש וכו'. ומייורי שאותו המבוי לא היה ברחבו שיעור ר"ה ועיין לעיל סימן שמה"ס וטי"ח ובמ"ב שם :

(ב) צריך לורת הפתח וכו'. והעשם (א) דע"י לורת הפתח נעשה כסתום במחילה מההוא לך והוי למבוי סתום מנ' לדדין וסני כלל

השני בלחי או קורה : (ג) ולדו השני לחצר וכו'. דכיון דהחצר יש

לו מחילות הרי אין המבוי מפולש וא"ל לורת הפתח אלא לחי (ב) או קורה כדי לחלק בין דיורי החצר למבוי שלא יאסרו אלו על אלו (ג) ויש מחמירין דדוקא לחי ללך החצר בעינן ולא קורה (ד) וכ"ז כשהחצר אינה רגילה במבוי זה כגון שיש לה פתח למבוי

אחר אבל אם היא רגילה בו ממכר אפילו לורת הפתח ודלתות אינן מועילות להתייר שם אם לא נשתתפה מבוי זה עם שארי החצרות הסתומות לו ואם נשתתפה בו א"ל לערב כלל כמ"ש בסיומן שפ"ז : (ד) אבל אם אינו וכו'. ר"ל כשאין להמבוי תנאיו המבוארים לעיל

ממילא דינו רק כחצר וע"כ אפילו אם היה מפולש משני צדדין לר"ה (ה) ורבים נכנסין דרך אותה החצר לר"ה אין צריך רק תיקון חצר משני צדדין דהיינו מכלל לך שני פסין או פס רוחב ד' : (ה) ר"ה עצמה. דהיינו רחובות ושוקים הרחבים ט"ו אחת ומפולשים משער לשער וכדלעיל בסיומן שמה"ס וטי"ח כמ"ה וטי"ח דיש עוד מיני ר"ה : (ו) אלא בדלתות. מכאן (ו) ומכאן דע"י נעשית כחצר של רבים אבל לורת הפתח לא מהני [אפילו אם יעשהו משני צדדין (ז) ויש פוסקים דל"ל דכ"ו בדלת מלך

אחד

הלכות שבת סימן שסב

אסור יאא כ כל פרצה מהם (מו) פחותה (מו) משלשה טפחים : (מ) * פרוץ כעומד מותר ה רש"י פס (סב) בין בשתי (נ) בין בערב יוכלבד (נא) שלא יהא במקום אחד פרוץ יותר מעשר (נב) אבל עד וסמכ"ס כע"ז עשר אמות מותר מפני שהיא כפתח : י האם עשה צורת פתח (נג) אפילו לפרצה יתורה מעשר מתשנא דקייפין (נד) מותר יואפי' לא נעץ אלא ד' קונדיסין בארבע רוחות ועשה צורת פתח (נה) על גביהן מותר ו שם נגמרא ע"ז (נו) והני טילי בחצר וכבוי שיש בהם דיוורין * אבל בבקעה לא מהני * בשכל הרוחות ו משנא פס ע"ז ח משנא כריש עירובין פ שם י"א מסקנת הנמ' אלינא דמתי' י שם נדברי הרא"ש סימן י"ג כסיוס השני

משנה ברורה

באר הרכה

כל שהוא פני פ"ש כל אחד דכינו : * פרוץ כעומד מותר בין בשתי בין בפרי. פ"ן כמ"כ כמ"כ דלפני פרי לא משכחת לם ואכילא דברי הנה חף דכ"ז תכז לכאז דברי סטור לחף דנגמרא איירי. לענין פרי כעומד מרובה על הפרוץ מ"מ לפי מאי דאין קי"ל דפרוץ כעומד נמי שרי ה"ה כפרי נמי דינא הכי אבל כפ"כ ח"א לומר כן דכפרי הכי משכחת לה דאם היה פרוץ כעומד וכגון שפשה למעלה פס של שלש ומתלה טפחים והחלל נמי שלש ומתלה טפחים [ולמעשה פס של ג"ט דכלא"ה אין מחילה כלל] לא נוכל להתיר בזה מחמת פרוץ כעומד דכיון שיש חויר למעלה מהפס העליון עד לרקיע אמרינן אחי חוירא דחאי גיטא ודחאי גיטא [היינו החלל שבאמצע] ומכילי ליה להפס דוקא כעומד מרובה על הפרוץ כגון שיהיה הפס ארבעה ובאמצע שלש או לא אמרינן אחי חוירא ומכילי ליה אבל לא כשהפרוץ שווה לפרוץ וכדמולת כהדיא כסוגיא דף י' ע"ב דאפי' למאן דאמר פרוץ כעומד מותר אם יש חויר משני הצדדים אחי חוירא ומכילי ליה וכתמי' ד"ו בתו"ש לדינא לענין שתי פ"ש ופ"כ ל"ל דהטור לא דוקא נקט פרוץ כעומד לענין פרי וכמו שכתבנו כמ"ב ודברי הב"י ע"ג. ודע דאז דק"ל פרוץ כעומד מותר הוא אפילו כל הארבע מחילות פשויות כן ורואים ממה דאיתא שם במשנה וכלכד שלא יהא הפרוץ יתרות על הכותל דמייירי במשנה בכל ההיקף : * אבל בבקעה לא מהני וכו'. מסתימת הטעם וכן מקיורו פסקי הרא"ש ומתוספות ד"ה חילומא משמע דאפילו כפרי לא מהני בבקעה אכן מדברי הירושלמי שהוכח כרא"ש משמע כהדיא דדוקא ביותר מעשר לא מהני אבל כפרי מהני חף בבקעה ולמה נאמר שרא"ש יחלוף פ"ו [וכן משמע קלח מפשטיות הסוגיא דילן דקאמר חילומא כפרי וכו'] ולא משני דר' יוחנן איירי בבקעה ע"ש] ולדינא בודאי יש להקל ולסמוך אפ"מ וסמ"ק שכתבו כהדיא להקל בזה ח"כ מלאהי בת"א שכתב ג"כ כהדיא להקל. ודע עוד דאם פשה ד' קונדיסין כר"ה כולו"ס בודאי לא מהני חף כפרי דאז מותר לקמן כסימן שס"ד לחין מערכין ר"ה כ"א בלחות : * בשכל הרוחות פ"ו לוח"ס. הפמ"ג נפתק כסימן שס"ג

הפרוץ לגביה ואפילו אם העומד גופא ששני הצדדים אינו במילואו (לא) אלא יש בכל אחד ג"כ פרצה אלא שהעומד רכה עליו נחשב ע"ז כאלו כולו עומד ומתכיל הפרוץ שבאמצע כגון שהיה שטח הרוח רוחב חמשה עשר אמה ושאר בקצה הכותל אמה ונפרץ אמה ושאר עומד שני אמות ואילו פרצה גדולה של שבעה אמות ואילו עומד שני אמות ועוד פרצה אמה ועוד פס אמה בקצה השני של הכותל נחשב זה כאלו עומד מרובה על הפרוץ : (מ) פחותה וכו'. דהוי לכוד וכעומד דמי וע"כ אפילו אם בלא זה היה שם פרצה גדולה כגון שחוקק שטח אותה הרוח י"א אמה והיה שם פרצה של חמשה אמות במקום אחד ובשעה אמות הנותרים היה ככולן פרצות קטנות של פחות פחות מג"ט (לב) השבין אותן הפרצות כאלו הן פחותות ונמצא שהעומד מרובה : (מו) משלשה טפחים. ואף דכפרוץ כעומד מותר כפ"ב דעד עשר אמות נחשב לפתח כפרוץ מרובה אפילו ע"י פרצות של ג"ט ג"כ אסור משום דהעומד מתכיל לגביה : (מח) פרוץ כעומד מותר. ללא לריך שיהא העומד מרובה על הפרוץ אפילו אם שוין הם ג"כ מותר כיון שאין הפרוץ מרובה ואפילו כנגד הפרוץ (נג) מותר לטלטל דיש פ"ו דין מחילה שלמה : (מט) בין בשתי. ששומד ע"ג קרקע גבוהה ויש (לד) חללים רחבים כהו"ך המחילה עד שהפרוץ הוא שווה לעומד : (נ) בין בערב. דפ (לה) דכל מחילה לריך שלא יהיה בתחתיתו חלל שלשה טפחים [דאם היה בו חלל ג"ט אפילו למעלה פשה השבעה טפחים בלא שום קלל דנמצא שהעומד מרובה על הפרוץ או שהיה למעלה עשרה טפחים שלמים ג"כ לא מהני דהו"ל מחילה שהגדיים בוקעין חתתיה] וכן אם המחילה היה למטה גובה ששה טפחים (לו) והרחיק שלשה טפחים שלמים והעמיד למעלה עוד פס והשלימו לעשרה טפחים ג"כ לא מהני חף כשהעומד מרובה על הפרוץ (לז) דאחי חויר וכן חלל ג"ט שמתח הפס וחור שלמעלה מן הפס עד לרקיע ומכילי ליה להפס שבאמצע (לח) וכן אם עשה למטה בתחתיתו מחילה דאחי חוירא דלמעלה והחור ד"ט שבאמצע נאמר רוחב ד"ט חלל חף שבס"ה יש עומד של ששה טפחים ומרובה הוא על החלל שבנתיים לא הוי טפחים ובאמצע נאמר ג"ט חלל בזה לא אמרינן דהחורין מכילי ליה להארכעה טפחים אבל אם עשה למעלה ארבעה טפחים ובתחתיתו חלל האויר שחתתו אין יכול האויר לבטלו דאדרבה האויר בטול לגביה וכאלו סתום כולו דמיה והנה בזה הליור שליירו העומד מרובה על הפרוץ ופרוץ כעומד לא משכחת לה בערב כמו שכתבנו בזה"ל והנה לשון זה של המחבר הוא נובע מלשון הטור ונראה דהטור לאו דוקא נקט פרוץ כעומד לענין פרי ומשום שחי נקטיה וחדע דכפסקי הרא"ש לא כתב שם רק דעומד מרובה על הפרוץ מתיר בערב ועיין בבה"ל : (נא) שלא יהא וכו'. דע"ז נחשב כל הכותל כאלו אינו ואפילו העומד מרובה על הפרוץ : (נב) אבל עד עשר. ועד בכלל : (נג) אפילו וכו'. דשוב אין נחשב המקום ההוא לפרצה : (נד) מותר. ואפילו כשכל הארבעה רוחות היה בהן פרצות כאלו : (נה) ע"ג מותר. לטלטל בתוכן דכפנות שיש בהן פתחים חשיבי : (נו) והנ"מ בחצר וכו'. ר"ל שנכלו כותליה ועשה שם קונדיסין בלורת פתחים ומסני

שער הציור

וכ"כ להדיא באור זרוב דאפילו משתי רוחות הוי עומד [וכו"א סק"ו] וכן משמע בריש"א בלוחם סוגיא ומה שכתבתי בשם י"א משום דדעת הרשב"א כעכו"ק וברי"א [הוכח כפ"ג] דעומד משתי רוחות לא נקרא עומד מרובה על הפרוץ ודע עוד דאף לדעת האו"ז דמשתי רוחות הוי עומד. לנטל הפרוץ דוקא שהיה עומד גמור אבל אם היה עומד רק פ"ו לכוד לא מלטרטי לנטל הפרוץ וכמו שהדיא הג"א בשמו ופ"ש באו"ז שתיך בזה סתירת הסוגיא לענין עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות אבל מדברי התוס' והריטב"א שתיירו באופן אחר מוכח דלדידהו אין חילוק בזה בין עומד גמור ובין עומד פ"ו לכוד מ"מ להלכה אין להקל בזה מאחר דלדעת הרשב"א ורי"א בל"ה כעומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות לא חשיב עומד מרובה וכו"ל : (לא) דחשיב זה כעומד וכדלקמן כסימן שס"ג סל"ד וממילא למאן דס"ל דמשתי רוחות ג"כ חשיב עומד אפילו בכה"ג הוי עומד : (לב) מותר בכמה מקומות : (לג) גמ' ואחרונים : (לד) וכו"א אם היה הפרוץ במקום אחד אחי חוירא ורי"א בל"ה כעומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות כפר"ה היה חלל ופנין חלל יש עוד כללים אחרים פ"ן ריש סימן שס"ג : (לה) גמרא : (לו) דאם לא היו ג"ט שלמים הוי לכוד : (לז) גמרא : (לח) טו"ס והריטב"א וכו"א לרשב"א ורי"א בל"ה לא מהני דהוי עומד משתי רוחות ולדעתם לא הוי עומד ועיין במ"א שמדד לומר

הלכות שבת סימן שסב

ב טור נשמו (נו) ע"י צורת פתח (ס) * יולהרמב"ם אין צורת הפתח מועיל (נח) לפרצה יותר מעשר (נט) אלא אם כן עומר מרובה על הפרוץ (ואו מהני אפי' בנקעה בכל כרוחות) (כית יוסף בשם סמ"ג וסמ"ק):
 י"א מ"ה צורת פתח (ס) קנה מכאן (י) וקנה על גביהן (סב) אפי' אינו נוגע בהן אלא שיש ביניהם כמה אמות ובלבד שיהא גובה הקנים שמכאן ומכאן י' טפחים (סג) זיהו (י) מכוונים כנגד קנה שהעליון ואם חיבר הקנה העליון לשני הקנים או לאחד מהן (ח) (סד) מן הצד דכ"ה פ"ה פירושין
 י"א ס פתחמות הנפלאה גם וכ"כ הר"ם גם

באר היטב

(ו) מכוונים. אבל מרוחקים מענו אפי' כל שהוא פסול מ"א :
 (ח) מן הלד. ואם עשה גם קנה חדר תחתיו כשר מ"מ יש לשלוק

משנה ברורה

ומפני שיש בהם דיוורין (לט) דרך להיות גם פתחים הרבה לכן התירו: (נז) ע"י לורת הפתח. לאפוקי (מ) אם היה הדיקוף כתיקונו אלא שיש בה פרצות יותר מעשר מהני לורת הפתח (מא) אפילו בנקעה בארבעה רוחותיה אפילו אם היה הפרוץ מרובה על העומד: (נח) לפרצה יותר מעשר. אבל (מב) בעשר מועיל אפילו פרוץ מרובה על העומד ואפילו בנקעה ואפילו כל הדי' רוחות ע"י לורת הפתח (מג) ופעמים מועיל אפילו בפרצה יותר מעשר כגון ברוח שלישי של מצוי מהני לורת הפתח ואפילו לדופן כולו כשהוא מפולג כיון ששתי דפנות שלמות וכדלקמן בסיומן סס"ד פ"א : (נב) אפי' עומד וכו'. וכיון לחוש לדברי הרמב"ם (מד) שגם דעת הסמ"ג והסמ"ק הוא כן: (ס) קנה מכאן וכו'. אפילו אחד (מה) גבוה מחבירו הרבה והקנה העליון (מו) מונח בשיפוע: (סא) וקנה על גביהן. וה"ה (מז) ע"י חבלים: (סב) אפילו אינו נוגע בהן. (מח) דאחרת גוד אסוק והקנים עולים עד החבל וכגון שהחבל קשור למעלה לחיוב דבר: (סג) ויהיו מפוזרים וכו'. ר"ל ששני הקנים יהיו מכוונים מהם נגד הקנה העליון ולא מרוחק ממנו אפילו כל שהוא ואפילו אם קנה אחד לא היה מכוון כנגדו אלא רחוק כל שהו פסול (מט) והטעם דאפילו אם ימא גוד אסוק הלא יהיה הקנה העליון מן הלד ולא מהני וכדלקמיה. ואם שני הקנים שלמטה אינם מכוונים זה כנגד זה (כ) לריך ללמס שקנה עליון שעל גבן יהיה ג"כ באלכסון מכוון נגד שני הקנים שחתיו: (סד) מן הלד. פי' שלא נתן העליון על שני הקנים העומדים אלא חכרו להם מן הלד לפי שאינו דומה לפתח שהמשקוף ניתן על שתי המזוזות. ודע דמה שמקיל ה"טו אפילו עשאו מן הלד אם עשאו בגובה הקנה כשזה עם הקנה ממש שאין הקנה העומד בולט למעלה מן החבל (נא) כל האחרונים חולקין עליו וס"ל דבעינן שיהיה החבל ע"ג הקנים ממש. ואם הקנה שלמעלה תחוב בין קנה לקנה שנחקק קלת בקנים כעין שעושין האומנים והקנים עומדין למעלה על גב הקנה שמונה ביניהם

(ה) ולהרמב"ם. אבל ברוח נ"ל של מצוי מהני כמ"ש סי' סס"ד סעיף ח' במצוי מפולג: (ו) וקנה. ואפי' ח' גסה מחבירו מ"א:

באר הלכה

בזוה"פ של ד' קונדיסין אי הוי מחילה ד"ח ולחייב הזרק בו מר"ה או דלוה"פ מהני רק להחיר כרמליה או פרצה יותר מעשר דמן התורה הוי מחילה משו"ה מהני לזוה"פ ע"ש [ומה שהביא קת רח"ה מסימן תר"ל ס"ו גבי סוכה חפשי ברמב"ם ולא מלחתי לאחד מהן שיכתוב דמירי שהיית קנים על הקונדיסין] והנה מדברי התוספות דפירושין דף י"א ד"ה אילמא וכן ברא"ש ורשב"א שהקשו דאמאי הולכין לפשות פס ביראות להחיר להקנות לכהנת עולי רגלים יעשו ד' קונדיסין וקנה על גביהן דהוי לזוה"פ והרי שם הפסי ביראות אף כר"ה הוא כדאיתא בדף כ' בגמרא פי"ט ואפי' מותר לדידהו ע"י לזוה"פ ד' קונדיסין לטעל מן הסוד לשם הכי דמדאורייתא נעשה רב"י אמנם לתירוץ דרוב"א שם בתוספות דכנ"מ לא שייכי כ"א כשיש לו שתי מחילות כהלכתן וכן הסכים גם הרשב"א לתירוץ זה פי"ט א"כ לא מוכח מירי ומכ"ש לפירוש ר"ח דמירי הא דארכע קונדיסין שתי קנים ביניהן פחות פחות מנ' טפחים בין זה לזה כדי שיהיה מחילת בודאי מוכח מירי דע"י קונדיסין גרידא לא הוי מחילה וכן כר"ע כ"א הכי פירוש זה בשם רבו פי"ט וכן מוכח כר"י"ג בשם רב האי גאון שפירש כן [מדכתב שם על זוה"פ ששאלו מן הלד דהיינו ששאלו להלכות פתח בקרן וזית ומאסו דפתחא בקרן וזית לא עבדי אינשי והרי בש"ס בובא זימרא זו על ההיא דד' קונדיסין אלא שיהי' פתח המחילה עד אותו מקום] ואם שכתב קת לדת דהוא מדרבנן בעלמא] ולפלא על הרב כ"ה [אלא שאפשר קת לדת דהוא מדרבנן קונדיסין גאון מחילה וכן הרמב"ם שהפתיק כדברי רבי"ג כענין מן הלד מוכח ג"כ דמפרש כפירוש ר"ח ולכל סני עכ"ל אין שום מקור דיכ"ה מחילה מדאורייתא ע"י ד' קונדיסין גרידא ודארכע משמע לכאורה להישור מדבכרובו שיהיו קנים ביניהן [אלא שאפשר קת לדת דהוא מדרבנן בעלמא] ולפלא על הרב פ"ג שלא העיר מכל זה. ודע דכ"ו דוקא בארכע קונדיסין גאון מחילה ביניהן רק קנה למעלה על גביהן אבל אם יש שתי מחילות שלמות כשתי רוחות וכשאר שתי הרוחות או אפילו כאלת עשה כמין לורת הפתח משמע דלבו"ט נעשה רב"י פי"ו ולאויב מוא דק"ל דמבוי המפולג לר"ה עושה לזוה"פ מלד אחד ולחי וקורה מלד אחר וכמו שכתב הרמ"מ ובווא ב"מ"א סקי"ז: * ולהרמב"ם וכו' אפי' עומד מרובה על הפרוץ. פי"ן כמניד משנה שכתבש עליו ממוגיא דפירושין י"א דמטיק סם לר"י דאפי' ביותר מעשר מהני והרי שם היה ע"י ד' קונדיסין שהוא פרוץ לגמרי פי"ט ובאמת לפי מה שהבאש. לפיל פיר"ח דמירי כשהיו קנים ביניהן א"כ אפשר בשיטות דמירי שהיו עומד מרובה על הפרוץ וכבר כתבנו וסוכתו דהרמב"ם מפרש ג"כ בפירוש זה. ואף דדברי רב יוסף דאזיל בשיטתיה דרב דאזיל מועיל לזוה"פ כפרוץ מרובה על העומד נדרו משום דלא ק"ל סבך ביותר מעשר אבל היבא דאיכא פכ"פ תרתי לריעותא דהיינו יותר מעשר וגם פרוץ מרובה על העומד פ"ל להרמב"ם דלכו"פ לא מהני: * וקנה על גביהן. ואפילו כל שהוא סני:

אפרו

שער הציון

דגם כנ"ל בשם א"י לא פליג פי"ו. והעיינן סימב כ"א"ו שלפנינו מתחלה דכר"י נראה דס"ל כדעת התוספות וכמ"כ המ"א אבל מסוף דכר"י משמע דלא ס"ל כהתוספות וז"ל ליישב דכר"י: (לט) לבוש: (מ) טור: (מא) לבוש: (מב) סמ"ג וסמ"ק ואפשר דגם דעת הרמב"ם כן כמו שכתב הרב"מ: (מג) הרב"מ: (מד) וכמו שמוכח בכ"י ולפי כנראה שגם דעת הר"ה הוא כהרמב"ם פי"ן בפירוש דף י"א: (מה) מ"א וס"א: (מו) סמ"ג וכחידושי רע"א מסתמק אם מונה הרבה בשיפוע פי"ט מש"כ בשם הר"ה ואם ראש האחד מונה פי"ג קנה בגובה וראש השני תלוי כנגדו כ"א"י מחובר לכותל וקנה כמון תחת"י בודאי מהני [מחידושי רע"א]: (מז) מוסקים: (מח) ח"י רפ"א בשם תשו' קרא"ס: (מט) כן מוכח מחילור סגרי"א: (נ) כן נ"פ ומש"כ בפמ"ג שהקנה העליון יהיה שוכך עליהם ממש נראה דר"ל שיהיה מכוון כנגדו ממש דכלא ק"ל דאין לריך ליגע: (נא) חמד משה ואש"ע ותו"ש וקרנן נתחל [וכן הביא ג"כ בשם תו"ת] ומחש"ס ועיין כ"א שכתב שכן מוכח ג"כ מהריטב"א דלא כוונתו. גם מחידושי הרשב"א הנדפס מחדש כנפוליא זו פוגח ג"כ דלא כוונתו פי"ט:

החצרות הם פתוחות למבוי והמבוי לרשות הרבים או כרמלית לפיכך החמירו בתיקונם יותר מתיקון החצר ולענין פילוש כמו שמטעם זה החמירו בתיקונם יותר מתיקון החצר לענין ארבע יתר על רחבם כמו שנתבאר בסימן ש"ג (פסקי ל"ב):

ד' (ואע"פ שצורת פתח היא כמחיצה גמורה ואם עשה צורת פתח על גבי ד' קונדסין רשות היחיד גמורה היא מן התורה אפילו עשה כן באמצע רשות הרבים גמורה כמו שנתבאר בסי' ש"ב אע"כ מדברי סופרים אין צורת הפתח מועלת לרשות הרבים גמורה אם נשלמו בה כל תנאי רשות הרבים שנתבאר בסי' שמ"ה (פסקי י"ב) אלא) * הבא להכשיר רשות הרבים להתיר בה הטלטול י' צריך לעשות לה דלת מכאן ודלת מכאן והיא שנעלת בלילה שנעילת הדלתות עושה אותה כחצר אחת של רבים ומערבין את כולה על דרך שיתבאר בסי' שצ"ב טו ושוב אין מבואר צריכין שום תיקון טו ויא' שא"צ שיהיו נעולות בלילה רק שיהיו ראויות לינעל שאם משוקעות בעפר י' מפנה אותן ומתקנן שיהיו ראויות לינעל י' ויש להחמיר כסברא הראשונה אף על פי י' שהעיקר כסברא האחרונה וכבר נתבאר בסי' שמ"ה (פסקי י"ב) שיש אומרים שעכשיו אין לנו רשות הרבים גמורה ה' מבוי כ' עקום כמין ד' ומפולש ב' ראשו לרשות הרבים או כ' לכרמלית דינו כאלו היה מפולש בעקמומיותו לרשות הרבים או לכרמלית וצריך לעשות לו תיקון י' בעקמומיותו לפי י' שהתיקון של מבוי מפולש צריך שיהא נראה לכל בני המבוי וא"כ התיקון שבראש זה אינו מועיל להדרים בראש זה וצריך שיעשה צורת פתח בעקמומיותו כדי שיהא הצורה פתח שהוא תיקון של מבוי מפולש נראית להדרים כאן ולהדרים כאן ובשני ראשו יעשה לכל א' לחי או קורה וכל שכן אם יעשה צורת פתח בכל אחד מב' ראשו ולחי או קורה בעקמומיותו ואם עשוי כמין ח' צריך צורת פתח בשני עקמומיותו ולחי או קורה בשני ראשו ולאחר שעשה צורת פתח בעקמומיותו י' יכולין לחלק עירובם שהדרים מצד זה של צורת פתח יערכו לעצמן והדרים מצד זה יערכו לעצמן או אם שבני צד זה עירבו ביניהם ובני צד זה לא יערכו אין אוסרים אלו על אלו אלא אלו אוסרים בחלקם ואלו מותרים בחלקם שצורת פתח חולקת רשויות כמ"ש בסי' ש"ג (פסקי ל"ב):

ו' י' מבואות הפתוחים אלו לאלו הרי כולם במקום פתיחתן זה לזה דינם כמבוי עקום וצריכים שם תיקון שנתבאר שכיון שהחיצון פתוח לרשות הרבים או לכרמלית הרי אותו מבוי שפתחו אליו חשוב כפתוח לרשות הרבים או לכרמלית מטעם שנתבאר במבוי אחד שמתעקם וכן מבוי הפתוח לאותו מבוי וכן כולם:

ז' מבוי העשוי כגדל דהיינו מבוי גדול שהרבה מבואות קטנים פתוחים לו משני צדדיו כעין שרץ הנקרא גדל שיש לו שורה של רגלים מצד זה ומצד זה וראשי השניים של מבואות הקטנים פתוחים לרשות הרבים או לכרמלית עושה לכל אחד במקום פתיחתו לגדול צורת פתח לפי ששם הוא כמבוי עקום ואפילו י' אם המבואות הקטנים שבצד זה הם מכוונים ממש כנגד אותם שבצד זה שנמצא כל אחד מהם עם אותו המכוון נגדו בצד השני הם כמבוי אחד מפולש ואין כאן עיקום כלל מכל מקום הרי כל אחד מהם הוא כמבוי עקום עם הגדול שהרי מה שפתחו לגדול הוא כפתוח לרשות הרבים הואיל ואי אפשר לראות בו התיקון של הגדול כמו שנתבאר במבוי אחד שמתעקם ואצ"ל אם המבואות שבצד זה אינם מכוונים כנגד אותם שבצד זה ואצ"ל י' אם אין שם מבואות אלא מצד אחד בלבד:

ח' ובראשי השניים של מבואות הקטנים הפתוחים לרשות הרבים או לכרמלית יעשה לחי או קורה ובמבוי הגדול אם הוא מפולש עושה צורת פתח בראשו האחד ובראשו הב' לחי או קורה ואם אינו מפולש עושה לחי או קורה בראשו:

ט' וכל דיני מבוי עקום הם במבוי שבתים וחצירות פתוחים לתוכו כראוי י' אבל מבואות שלנו שאין בתים וחצירות פתוחים לתוכו כראוי ודינם כחצר * אינם צריכים שום תיקון בעקמומיותם כמו שא"צ בחצר עקומה ואף שלענין פילוש לרשות הרבים או לכרמלית אנו מחמירים בהם כמו במבוי גמור זה לפי שהם קרובים שם לרשות הרבים או לכרמלית מה שאין כן בעקמומיות שאינו קרוב לרשות הרבים אין מחמירים בו יותר מבחצר:

* ע"י צ"צ דף ס"ד צ"א י"ד ברייתא ו' ע"א וכלי יומין ס"ט ע"צ (מסוס) ללמסקנה מדף כ"צ י"ל דלת כלל וס"ל דיומסקנה לא היה לה שם דלת ולפ"ו לק"מ מ"ש הוסיף דף ו' כ"ד הוסיף וטו"ע הו"ק) * הובא בצ"צ משניות דף ס"ב ע"ד טו רש"י שם ד"ה ירושלים וש"ע סעי' ב' טז שמואל ט"ז י"ז רמב"ם פ"ז מה"ש ה"י ט"ז מ"מ י"ח משמעות ש"ע ורמ"א ס"י שמי"ם סעיף ו' י"ט דכ"כ מס"ב כ' ר"ב ט"ז א' כ"א ט"ז סק"ב כ"ב רש"י שם כ"ג טוס' שם ד"ה ר"ב ל"ט כ"ד מ"א סק"ב בה רש"י נמשכה כ"ב כ"י צ"ח מ"א ס"ק ד' כ"ד ריב"ל מ"א ס"ב כ"ה מ"א סימן ט"ז ס"ק כ"ו * ע"י צ"צ א"ח ס"י מ"א ס"ה

ששה דין מבוי שנפרץ וכו' סעיפים:

א' * מבוי ב' שנפרץ אחד מצדדיו לרשות הרבים י' או לכרמלית אע"פ שלא נפרץ במילואו וגם אין בפרצה יותר מעשר אם היא בפתח מד' טפחים לראשו המתוקן בלחי או קורה דהיינו שלא נשאר עומד ד' טפחים בכותל המבוי שבסיום הפרצה והיא יתירה מג' טפחים שאינה כלבוד אסור י' שמא יניחו בני המבוי פתח המבוי המתוקן בלחי וקורה וילכו להם דרך פרצה זו לרשות הרבים או לכרמלית שהמבוי נפרץ להן כדי לקצר דרכם ויתבטל ממנו שם פתח מבוי כיון שאין בני המבוי הולכים שם ויתבטלו ג"כ הלחי והקורה שבו לפי שהם צריכים להיות בפתח המבוי והוא אין שם פתח מבוי עליו אבל כשנשאר פס ד' טפחים עומד מהכותל לא נתבטל שם פתח מבוי ממנו לפי שהוא עדיין פתוח לד' טפחים הללו שיש שם מבוי עליהם שלא אמרו שיעור מבוי ד' אמות אלא הבא לעשות הכשר מבוי בתחלה אבל מבוי שהיה כשר מתחלתו אינו נפסל ומתבטל מתורת מבוי עד שלא נשתיר בו ד' טפחים י' לפיכך אם לא נשתיר עומד ד' טפחים ורוצה להעמיד שם פס ד' טפחים אינו מועיל כלום עד שיהא בפס ד' אמות כיון שכבר נפסל המבוי ובא להכשירו וכיון שיש שם מבוי על ד' טפחים שנשתירו או על ד' אמות שהעמיד הרי הלחי או הקורה מתוקנים לפתח מבוי כראוי והפרצה אינה אוסרת כלל אם אינה י' יתירה מ' אמות שהיא כפתח ג"כ ואין המבוי נפסל בפתחים הרבה והוא י' שאין רבים בוקעים בפרצה זו כגון שפרוצה למקום י' מטונף או מקולקל בטיט ואין דרך רבים לעבור באותה פרצה וכל שכן אם נשתירו גידודים מהכותל שנפרץ שהם מעכבים ההילוך אבל * אם רבים בוקעים שם אפילו אין שם בפרצה אלא ד' טפחים צריך לתקנה (בצורת פתח כדון מבוי מפולש שהרי מבוי זה מפולש הוא מפתח זה לפתח הגדול שבו הלחי או הקורה):

ב' * ומבואות שלנו אע"פ שדינם כחצר שאינה ניתרת בלחי וקורה ובחצר אין פרצה אוסרת אע"פ שרבים בוקעים בה אלא אם כן יתירה מעשר אע"כ יש להחמיר בזה במבואות שלנו שיש בהם פרצה ד' טפחים ורבים בוקעים בה לעשות שם תיקון וכן עיר המוקפת חומה שנפרצה פרצה ד' טפחים בחומתה ורבים בוקעים שם יש להחמיר לעשות שם תיקון (אע"פ שאין בעיר מבוי שבתים וחצירות פתוחים לתוכו כראוי אבל אם יש בעיר מבוי שבתים וחצירות פתוחים לתוכו כראוי י' מן הדין צריך לעשות תיקון לפרצת חומתה או למבוי ההוא):

ג' * מבוי שנפרץ במילואו לחצר ונפרצה החצר מצד השני לרשות הרבים ולא עירבו בני החצר עם המבוי חצר מותרת אפילו פרצה של רשות הרבים היא כנגד הפרצה של מבוי והרבים נכנסין בזה ויוצאין בזה אין בקיעת הרבים אוסרת בחצר רק שלא יהיו הפרצות יתירות מעשר ומפני שלא עירבה עם המבוי אינה נאסרת שאין י' המבוי אוסר על הצרות הפתוחות לו אלא החצרות הן שאוסרים עליו כשרגילות בו שדריסת רגליהן עליו והמבוי אסור שהחצר אוסרת עליו כיון שלא עירבה עמו ואע"פ שאינה רגילה בו שהרי עכשיו הוא שנפרץ לה מכל מקום כיון שנפרץ במילואו למקום האסור לו בלי עירוב נאסר כולו מה שאין כן החצר אינה פרוצה לו במילואה אלא נשארו בו גיפופין מכאן ומכאן עודפים על המבוי שהיא רחבה ממנו י' וכגון שכתלי אורך המבוי נכנסין בתוך החצר ומופלגין שם מכתלי אורך החצר ג' טפחים שאם לא כן הרי גיפופי החצר מועילים גם למבוי משום נראה מבחוץ ושה מבפנים כמ"ש בסי' ש"ס (פסקי ו') ואינו קרוי פרוץ במילואו י' ואין החצר אוסרת עליו אף אם היא רגילה בו ואף שכל חצר הרגילה במבוי אוסרת עליו כשלא עירבה עמו אע"פ שלא נפרץ לה המבוי כלל אלא היא פתוחה לו בפתח גמור מכל מקום חצר זו כיון שיש לה דרך אחרת לילך בה לרשות הרבים בלא דרך המבוי דהיינו דרך פרצתה שנפרצה לרשות הרבים כופין אותה על מדת סדום שלא תעבור בשבת דרך המבוי ותאסר עליו:

ד' ואם ערבו י' בני החצר עם בני המבוי ופרצת החצר של רשות הרבים או לכרמלית אינה

* ע"י צ"צ א"ח ס"י מ"א סס"ב א' ל' אלפי ה' א' ב' ע"י ט"ז ס"י טס"ד ונמ' טס ודו"ק ג' רש"י טס ד"ה מחיר ד' טוס' שם ד"ה סוף מ"א סק"א ה' רב חנן ו' א' ו' נמנ"ט טס ו' רש"י שם ד"ה מכלל * הובא בצ"צ א"ח ס"י מ"א ס"ט ח' כ"מ נמ"מ דמ"י למבוי עקום וע"י כ"י טס תשנ"ט הכ"ץ ט' מ"א סק"ד י' כ"מ נמנ"ט סל"ג ונ"ן טצ"י י"א רב ו' ע"ב י"ב רש"י שם ד"ה חצר י"ג רש"י י"ד טוס' שם ד"ה דאי מ"א סק"ז טו רב טס טס

צדדיו ורחבו י"ו אמה ג"כ מהני תיקון צוה"פ משני צדדיו. רק מדרבנן לא מהני צוה"פ גם לרבנן:

ועיין פ"ק דשבת (דף ו' ע"ב) בתוספת ד"ה יתר על כן. וי"ל דמתניתו איכא לפרושי דמערבין בצוה"פ וקסבר ג' מחיצות דאורייתא עכ"ל. משמע ג"כ דסבירא להו דצוה"פ חשוב כמחיצה מדאורייתא. אבל בחידושי הריטב"א כאן ד"ה דרבנן אדרבנן לא קשיא כתב דלרבנן צוה"פ נמי לא חשוב מחיצה כעין פסי ביראות שיש שם שתי אמות עומדין עכ"ל. א"כ לדבריו י"ל אף לרבנן י"ל דלא מהני צוה"פ בתקון רה"ר אף מדאורייתא. דדוקא בפסי ביראות אמרי דלא אתו רבים ומבטלי מחיצתא. אבל בצוה"פ י"ל אתו רבים ומבטלי מחיצתא דצוה"פ. והא דמקשה מירושלים אלמלא דלתותיה ננעלות כו' לומר דלרבנן אינן חייבין. וכי התוספת משום דירושלים היה לה צוה"פ. להריטב"א י"ל דאם היה לה רק צוה"פ גם לרבנן היו חייבין עליה משום רה"ר אלא ירושלים היה לה דלתות. לכן אף שלא היו ננעלות אין חייבין עליה משום רה"ר. דדלתות הראויות לנעילה הוי מחיצה ועדיפי טובא מצוה"פ כמבואר פ"ק (דף ו' ע"ב) לחנניה אליבא דבית הלל. ולא אתו רבים ומבטלי מחיצה זו אע"פ שאינן ננעלות במכ"ש דלא מבטלי מחיצה דפסי ביראות. אבל מחיצה דצוה"פ י"ל אתו רבים ומבטלי מחיצתא לרבנן. והקושיא שבגמרא מירושלים היא רק ממאי דאמר ר' יוחנן אלמלא דלתותיה ננעלות. דלרבנן ודאי א"צ ננעלות. במכ"ש מדיומדי ביראות דפתוחות ולא ננעלות. ועפ"י יש לתרץ קושיית התוספת ד"ה והאמר ר' יוחנן. וא"ת שאני ירושלים דהוה רחבה שש עשרה אמה. דיש לתרץ כיון בירושלים לא מהני אפילו דלתות דהוי מחיצה גמורה עכ"ל. אמרינן אתו רבים ומבטלי מחיצה גמורה. ע"כ הדין שפסי ביראות דאינן מחיצה גמורה שהרי פרוץ מרובה על העומד. נהי דמ"מ חשוב מחיצה משום שיש אמה אחת בכל צד כמ"ש התוספת ר"פ עושין פסין. מ"מ כשי"ל אתו רבים ומבטלי מחיצתא י"ל כן במכ"ש מירושלים בדלתות דהוי מחיצה גמורה ומבטלי ליה רבים. וכ"מ לענ"ד דעת הרמב"ם דפסק פ"ו הל"ג כרבנן וכר' אלעזר ולא כריה"ו ור' יוחנן ואעפ"כ כ' שם הלכה יו"ד אבל צורת הפתח או לחי וקורה אין מועילין בהכשר רה"ר עכ"ל. מלשון אין מועילין משמע מדאורייתא עדיף וחמור מלשון אין מערבין רה"ר בכך שבגמ' פ"ק דעירובין (ד"ו ע"ב) וספ"ט (דף צ"ה ע"א) דפירשו מדאורייתא. ועוד דהא הוה הרמב"ם צוה"פ בתקון רה"ר לחי וקורה ולחי וקורה ודאי אינן מועילין בהכשר רה"ר אף מדאורייתא. ובהריטב"א פ"ק דעירובין (דף י"א) בסוגיא ואם יש לו צוה"פ. כ' דצוה"פ לא מהני כלל בפסי ביראות משום דצוה"פ לא מהני בשבת רק מצד אחד דומיא דכלאים דשם אין צריך רק מחיצה אחת בצד אחד:

קיצור. שהריטב"א ס"ל דצוה"פ לא מהני כלל בפסי ביראות ודוקא פסין מהני. וא"כ לפ"ז י"ל אף לרבנן דלא אתו רבים ומבטלי מחיצתא היינו מחיצה גמורה. אבל מחיצה דצוה"פ י"ל אתו רבים ומבטלי מחיצתא. וכמו שמצינו אפילו במחיצה גמורה ממש כשאינה עשויה בידי אדם ס"ל לרבנן ג"כ דאתו רבים ומבטלי מחיצתא בתוספת (דף כ"ב ע"ב) סד"ה דילמא. כמ"כ צוה"פ י"ל ג"כ דלא חשוב מחיצה כולי האי לענין אתו רבים ומבטלי מחיצתא ופסי ביראות עדיפי דאיכא עומד ששה טפחים לכל רוח. גם י"ל דבפסי ביראות שאני דליכא י"ו אמה ואין זה רה"ר. וכ"מ בהרמב"ם פ"ז ה"י דצוה"פ לא מהני כלל בתיקון רה"ר כמו דלא מהני לחי או קורה. [ועמ"ש ר' לקמן דנ"ט]:

והנה ההפרש בין דלתות ננעלות ובין אין ננעלות זהו מפני כשהדלת ננעלת חוסמת היא את העוברים כ"כ הה"מ פ"ז ה"י בשם הרשב"א ולכן ס"ל אפילו דלת א' מהני. והריטב"א דכ"ב ד"ה כאן הודיער כ' פ"י וכל שדלתותיה ננעלות בלילה נדון כסתימה גמורה ומחיצה שלימה כו' עד פתחים גמורים

לא חשיבה סתימה עכ"ל. ועיין בב"י סי' שס"ד סד"ה ורה"ר עצמה. הביא דברי הרשב"א הנ"ל באריכות יותר שאין רה"ר אלא המסור לרבים בכל עת והואיל ויש לה דלת ננעלת בלילה וחוסמת היא את העוברים שם בלילה אין זה רה"ר עכ"ל. נשמע לדברי הרשב"א י"ל גם בדלתות שאין ננעלות רק שראויות לנעול ג"כ חשוב מחיצה גמורה והא דלא מהני לר' יוחנן זהו משום דאתי רבים ומבטלי גם מחיצה גמורה. רק כשיש לה דלת ננעלת שאני הוא מוסרה לרבים בכל עת. ולא כמו שראיתי בספר אהע"ו פ"ק דעירובין (דף ו') דס"ל דההפרש בין ננעלות או אין ננעלות דכשאין ננעלות אין זה מחיצה גמורה ולדבריו י"ל אין לחלק כ"כ בין צוה"פ לדלתות שאין ננעלות. כיון דגם דלתות שאין ננעלות אע"פ שראויות להנעל לא חשוב מחיצה גמורה. אבל לדברי הרשב"א י"ל דלתות ראויות להנעל חשוב מחיצה גמורה אלא כיון שמסורות לרבים בכל עת אתו רבים ומבטלי מחיצתא. ועיין במג"א סי' שס"ד סק"ב ובתוספת פ"ק דעירובין (ד"ו ע"ב) ד"ה והאמר רבה. י"ל דלת אפי' ננעלת בלילה לא חשיב מחיצה גמורה לכן לא מהני דלת א' כ"א שני דלתות. וגם לפ"ז י"ל כמש"ל דדלתות אע"פ שאין ננעלות חשוב מחיצה ממש יותר הרבה מצוה"פ וכמ"ש הרמב"ם:

בתוס' ד"ה חייבין. וי"ל דירושלים היתה מפולשת. והריטב"א ד"ה דרבנן אדרבנן לא קשיא. כ' ע"ז ואינו מחוור אבל הנכון דר' יוחנן סבר לה כר' יהודה בחדא דאתו רבים ומבטלי מחיצתא וסבר לה כרבנן דמדאורייתא לא הוי רה"י בפחות מג' מחיצות הלכך בעינן בירושלים שלשה מחיצות מעליא וליכא עכ"ל:

תוס' ד"ה קשיא דר' יהודה. אי נמי כו' כיון דאיכא כו'. אפ"ל אף לרבנן נהי דלחי לא מהני במחיצה ג' אבל אם יש שם במחיצה ג' עומד מרובה על הפרוץ. י"ל אף דאיכא פרצה י"ו אמה. אפשר לא חשוב רה"ר מדאורייתא. דדוקא מבואות המפולשין שיש להם רק ב' מחיצות חשוב רה"ר ולחי לא מהני. ואף צוה"פ י"ל דלא מהני כנ"ל. אבל עומד מרובה על הפרוץ במחיצה ג' אפ"ל דחשוב כמו שלש מחיצות מדאורייתא. דלא ליפלוג כ"כ על ר' יהודה. ואף אם זה ג"כ לא מהני י"ל אם עשה להפרוץ י"ו אמה צוה"פ שמא מהני כיון דמלבד השני מחיצות הנה גם במחיצה ג' יש עומד מרובה על הפרוץ וגם צוה"פ להפרוץ שמא מהני. ומד' הריטב"א בפ"י ד' ר' יוחנן מוכח דלא מהני וחשוב רה"ר:

תוספת ד"ה דרבנן אדרבנן. אבל מדאורייתא מודו ליה. י"ל לשון אין מערבין רה"ר בכך משמע דלא מהני כלום ועוד אידך אפשר לתרץ כן הרי ר' יוחנן אמר ירושלים אלמלא כו' חייבין עליה משום רה"ר. וחייבין משמע מדאורייתא:

פרק ג

משנה ד' אם ספק ר' מאיר כו'. ושם בגמ' (דל"ה ע"ב) ברש"י ד"ה ר' מאיר מטהר דאמר אוקמיה אחזקיה. י"ל שהרי התוספת ד"ה ספיקו כתבו דטעמא דר"מ משום שספק טומאה ברה"ר טהור. וא"כ מהו הדמיון לספק איסור אף שיש חזקה להתיירא. ועיין בהר"ש פ"ה דטהרות מ"ז ועיין בחולין פרק כסוי הדם (דפ"ו ע"ב) גבי אם אמרו ספק טומאה לטהר. שוב ראיתי קושיא זו בתשו' פנים מאירות ח"א סי' ט"ו ד"ה ויש לי עיון בסוגיא זו:

ב בתוספת ד"ה אמר רבי ירמיה. וא"ת כו' משום דאיכא חזקה אחרת כנגדה דמוקמינן לגברא בחזקת שלא עירב כו'. ואי הוה אמרינן דחזקה שלא עירב לא חשיב ליה הש"ס חזקה אתי שפיר. ומיהו רש"י פירש כו'. ובתנ"ח ד"ה ורמי. כתב השתא ס"ל דחזקה שלא עירב לאו חזקה היא כמ"ש התוספת וטעמא דמלתא משום דגבי עירוב לא מספקינן ליה בגופא דההוא גברא כו' אלא בעירובו מספקינן כו' אבל כשנגע באחד דמספקינן בגופיה כו'. והריטב"א תירץ

קאי דלא מהני לחי חף צרוח ד', אלא דגמי מפרש להא דקאמר אין מערבין רבי'ר בכך, היינו דאכתי רבי'ר הוא ולא חל עלי' כלל שם לחי וקורה, דרבים מצטלי מחילה, ולא הוי רבי'ר מהי'ת, ועי' קאמר דפסי ביראות השיבו מחילות יותר ולא מצטלי להו רבים, והנה לפי' ליל דסוגין כרי' לעיל י"ב ב', דהזרק למצוי מפולש שיש לו לחי חייב, והלכך מהפרש שפיר דברי חכמים בלחי, דרבי'ר שאני ולא מהני לחי מהי'ת, אבל בקורה בלא"ה אינה רבי'ר, אף בלא סברה דרבים מצטלי מחילות, ורבה דלית לי' לחי משום כיבד, ע"כ הא דקאמר' חכמים אין מערבין רבי'ר בכך היינו לענין ע"עול, ולא דוקא רבי'ר, אלא משום דרי' קאי ברה"ר נקטו חזונו נמי רבי'ר, ואף מצוי והר' דעלמא אין מערבין בכך, והא דאמר שנת' ב' דברייתא דהתם דחגי גמורה למשע הא דרי' ומסקין דחינו רבי'ר מהי'ת, לרבה איכא לפרושי משום דלחי אינו מחילה, ולרי' משום דרבי'ר מצטלי מחילה, [ועי' רשי' שם ד"ה קמ"ל כו' זו היא שגמרו מנין מחילות שלה כו' וזה מהפרש יותר למאי דמפרשין למעוטי לחי קאתי, אבל בקיעת רבים מלתא אחריתא היא].

(ג) והנה למאי דקוי"ל כרי' דלחי משום מחילה, והזרק למצוי מפולש שיש לו לחי חייב, וכ"כ הרא"ש והר"ן סוכה י' ב' בסו"כ ע"ג מצוי שיש לו לחי היינו מצוי מפולש משום דקוי"ל כרי', ע"כ הכא טעמא דרבנן משום דביטול מחילות, דמשמע דמלאורייתא קאמר כדמסיק שנת' שם, וע"כ לחלק בין פסי ביראות לבא [דברייתא דשנת' כרבנן דרי' בפסי ביראות כדאמר שם] משום דהתם איכא שם די מחילות, ויש לעי' בלא"ה ברה"ר לרבנן חי השיב כשם די מחילות כפסי ביראות, או לא, ומסוגיא דגמי משמע דקיימא במסקנא דרי' כאן ולא ס"ל קאמר, וע"כ דלוי' השיב כשם די מחילות, ולרבנן מהני, וא"כ למאי דקוי"ל כרי' דרבי'ר צבי נעילת דלתות, כדפרך סתמא דגמי מני' לעיל ו' ב' וכן עולה סבר שם כרי', ע"כ לא קוי"ל כמתני' דפסי ביראות, וכן משמע בחשונה הרש"י' שבי' כ"מ פי' י"ז מה"ש, והרמב"ם שם ס"ג פסק להא דפסי ביראות כרבנן וכי' כתי"ם שם שפסק ברי' לעיל כי' אי' דפליג אדרי', וא"כ גם לוי' מהני ברה"ר מהי'ת, ובתמא שאין לנו מקור לאסור אף מדרבנן, אלא דין רבי'ר דאין מצוי מפולש, ולכן כי' הרש"י' שם דהרמב"ם פסק כהני' ובין ברה"ר ובין במצוי מפולש לריך דלת רחוי לעול, וחינו מדרבנן, מהי'ת בלא"ה סגי, אפי' ברה"ר, עוד בהספק הרש"י' שם דאפשר להרמב"ם מודה ברה"ר דלריך נעילה כרי', ויש לעי' לפי זה איך פסק בחכמים דמתני' דפסי ביראות.

(ד) ויש לפרש דלוי' לא השיב כפסי ביראות, ולמאי דמסיק לחלק דפסי ביראות שאני דאיכא שם די מחילות, הדר נמי ממאי דקאמר כאן ולא ס"ל, והשתא ריי ורי' קיימא בחדא שיער וא"ל לדחוק במש"כ חו' כי' אי' ד"ה קמ"ל, וניהא נמי דפרך בפשיטות לעיל ו' ב' מרי' וכן נסתים שנתמח' החס, ובשנת' ו' ב' משמע דקוי"ל כרבנן דרי' בפסי ביראות, ופי' י"ל דכתי"ם מודה ברה"ר דלריך נעילה כמש"כ הרש"י', ואפי"ה פסק כרבנן דרי' בפסי ביראות, וכן מצוהר בחו' ו' ב' ד"ה והאמר דלוי' לא מהני רבי'ר מהי'ת אף לרבנן, למאי דמסיק כ"כ א', לחלק בין הא דבי תוס' מנ' לרי' רבי'ר להא דפסי ביראות, איברא מלשונם משמע דחגי מוכרה דרי' כרי' ס"ל וזה תמוה כיון דלוי' לא השיב כשם די מחילות, שפיר ו"ל דרי' כרבנן ס"ל, ומש"כ מהרש"א יש' דבריהם ע"פ מש"כ כ"כ אי' ד"ה חייבין וי"ל דירושלים כי' בלחגי הפילוש קאמר כו' וזה השיב כשם די מחילות, אינו מוכן דמה ענין זה לפסי ביראות דהו' מחילות מהי'ת ע"י מחילה תוה מכאן ומכאן, אבל הכא אין זה מחילה כלל, ועיקר התיקון ע"י לוי'ת, ואם אינו מועיל במקומו בין די מחילות גמורות איך יועיל ללחגי הפילוש, לכן נראה דכונתם דגמי פריך מרי' משום דלמחי דמסיק אין לדחות דרי' כרי' ס"ל דע"כ גם לרבנן כיו' הוא בלוי' שם די מחילות, והיינו אף אם נשמע דרי' כרי' ס"ל נמת' דפסי ביראות [וכדמשמע דקיימא במסקנא דכאן ולא ס"ל ואפשר דקבלה היתה בידם דרי' דאמר דירושלים אלמלא כרי' מורה דסבר כותי' בעלמא ומיכו לא מיטע לן בזה דרבנן אין לחי

פירשו
בסוגי
חמלות
דרי'ר
דרכא
גרי'ת
ומיכו
וכיון
יותר
מרחיב
הפחה
כיון
קאמר
הרבה
דפחה
דפחה
דאכתי
בחקק
מהני
ד"ט
זכאבר
י' כיון
שהרי
ד"ה
מהני
בתיים
של כל
ון וי"ל
כרחה
ואפשר
המתן
וי' הנה
אלכסון
ונפרשה
העמוד
י' ואין
ו' דלא
זיעורן,
מחוך
מקום
לכסון,
'כומית
מחילת
לענין
התם
משום
כאי
גליות
פולשין
לבקעה
ל' הוכי
בדאמר
מפולש
זכ' מיי
לחי

בדין כן ושפיר מסקינן דגם לרבנן כן, מ"מ דינו גם לדין, [שור' דניהא בפשיטות דאידך מימרח דרי' כ"כ ב' מעלות ומורדות שבאי' כו' מכתת דכרי' ס"ל וכמש"כ. חו' שם ד"ה דלמח. — ובריעב"א מצוהר דירושלים עומד מרובה, ואיכא שם די מחילות, והלכך ע"כ כרי' ס"ל].

(ד) י"א א' תודי'ה חילומא הקשו ל"ל פסי ביראות ליעבד לוי'ת, ובהנה כונתם בכל הבחרות שלא יכא רבי'ר עוברת חוך לוי'ת, דהא קוי"ל דאין לוי'ת מועילה לרה"ר מהי'ת כרי' דבעינן דלתות נעולות, ואף חת"ל דקוי"ל דבפסוק שרי אף ברה"ר עוברת מ"מ שפיר קשיא לכו בכל בארות, ובס' מ"ב ס"ו שס"ב ס"י בצב"ל ד"ה כשכל כי' לפרש דבריהם אף ברה"ר עוברת חוך לוי'ת, והוכיח מזה דלוי'ת מהני מהי'ת בכל די רוחות, וזה לא יתכן דלע"ג דלוי'ת מהי'ת מ"מ אחר רבים ומצטלי ואף צבי מחילות שלומות, וכש"כ בלא"ה מכל נד'.

(ה) שבת ו' ב' תודי'ה יתר, דמתני' איכא לפרושי מערבין בלא"ה וקסבר ג' מחילות דאורייתא, יש לעי' אכתי שפיר איכא למעוטי דחינו רבי'ר, דהא קוי"ל דרבי'ר צבי דלתות מהי'ת, וכרי' דאמר דמבחי ברייתא לוכא למעוטי משום דביטול רבים אלא משום דאין מחילות, כדפרש"י בסוגין ד"ה קמ"ל גמורה כו', וכ"מ בסוף דבריהם דסיימו דלחי וקורה לא השיב מחילה, אבל ל"ע דא"כ תקשה לרי' עירובין י"ב ב', דסבר בלחגי דמצוי מפולש הוי רבי'ר מהי'ת בלחי, וע"כ הכא משום דלתות רבים ומצטלי, ואפשר לפרש אקורה לחוד, ומש"כ עוד אי' הוי'ת דמתני' חייבי במצוי המפולש, יש לעי' אכתי איכא למעוטי דקוי"ל עירובין ו' ב' דמצוי מפולש אינו יותר בלחי מכאן ומכאן, וי"ל דלא מהפרש גמורה דהא מהי'ת הוי רשות היחיד בלחי, כדאמר י"ב ב', וזה ניהא לרי' שם אבל לרבה שם דלחי נמי משום כיבד שפיר איכא למעוטי, אבל י"ל דחירוס קמח לרבה דלדידי לאו משום דביטול רבים נגעו אלא משום שאין לחי מחילה, והלכך אין רחי' ממתני' ד"ל דבא"ה מיירי, [ומיכו קשה דהא ריי חית לוי' עירובין כ"כ אי' אחר רבים ומצטלי מחילות וכיון דסבר ג' מחילות דאורייתא איך כתיב בלא"ה, וי"ל דאפי"ה מתניתא עדיפא לי' דמפרש צבדי' רבי'ר] וחירוס בחרא לרי' דטעמא דרבנן משום דביטול רבים.

(ו) עירובין י"ב ב' תודי'ה חיתובי' ואפי' רבנן לא חסרי אלא דמדרבנן צבו ג' מחילות, נראה כונתם דבאמת פליגי רבנן אדרי' אפי' בלא בקיעת רבים כגון מצוי מפולש לכרמלית אינו יותר בלחי אלא בלא"ה דלוי'ת כדאמר לעיל ו' ב' וי"א ב', וזהו כהני' דלרי' אינו אלא מדרבנן, אבל מהי'ת מצוי מפולש הכשירו בלחי הוי רבי'ר, ואפי' ברה"ר אינו אלא משום דרבים מצטלי מחילות כדאמר כ"כ א', וחינו נמי טעמא דאמר שנת' ו' ב' דחינו רבי'ר מהי'ת, משום דביטול מחילות, ובחו' לקמן כ"כ א' ד"ה דרבנן כתבו דהוי מצי לשנוי' דרבנן מודו דאורייתא, היינו נמי משום דכן הוא האמת דעיקר פליגי רבנן אפי' בלא רבי'ר דמצטלי מחילות, אלא משום דמדרבנן צבו ג' שלומות, וי"ל דאפי"ה אי רבים לא מצטלי מחילות, אף ברה"ר מהני לחי מהי'ת, ונראה דאף מצרייתא דשנת' ו' ב' אין רחי' ד"ל דהא דקתני גמורה למעוטי עיקר די' מחילות דרי' סבר שהוא רבי'ר מהי'ת אף בלא לחי, וזהו דקממעט גמורה, וזהו דקאמר התם דכו"ה דמודים חכמים לרי' דין מהי'ת דהוי צבי מחילות, ולא פליגי אלא בביתר עלעול, קמ"ל גמורה, וזהו מיושב מה שבקי' לעיל ס"ק ה', ומיכו מסתבר לי' לגמי דבאמת בלוי'ת שם די מחילות אחר רבים ומצטלי מחילות מהי'ת.

(ז) עירובין כ"כ א' תודי'ה חייבין הקשו כיון דרי' כרי' אמאי חייבין הא די' מחילות דאורייתא, ופי' מהרש"א דבריהם דאף על גב דשפיר ו"ל דרי' ס"ל כרבנן דין מחילות מ"מ צין לרבנן ובין לרי' אין חייבין, ול"ע דהא אין זה תלוי זה בזה וכיון דקוי"ל די' מחילות ציינן, ורבים מצטלין מחילות שפיר קס דינא דחייב חטאת ול"ע [שור' שכ"כ ריעב"א וכי' דאפי' צעומי' ס"ל לרי' יוחנן דלתות רבים ומצטלי מחילות, ודעת ריעב"א דקוי"ל כרי' בלא אלא אין כן דעת הרמב"ם וסוגיא דשנת' ו' ב' דלא

אבני הרבות שארות סימן רסו ותשובות עירובין גזר קלג 265

סימן רסו.

להרהיג הגיל.

סימן רסו.

ב"ה יום א' ב"ב במחבר תרפ"ז לפ"ק.

עוד להרהיג הגיל.

← (א) בענין הדלתות שמעמידים בשי קטנות הרחוב

אם מקרי ראוי לנעול או לא מחמת שהמשלה בטח לא יניחו לנעול הדלתות. הדבר ברור בסברא דנקרא ראוי לנעול מה שצד המשלה לנעול. ובשלמא אם הי' מותר לא יתעב ראוי אלף אם כן ביד ישראל לנעול. אך ליפשות רשות היחיד אין נפקא מינה אם ביד ישראל או ביד הגוי. ואטו חירו של נכרי שהמחיות על ידי דלתות שאין נעולות לא יתעב רשות היחיד אמתה. והכי נמי ביד החזק לנעול הדלתות:

(א) **דבר** שרצה כבודו לחדש ליישב סמירת דברי הרמב"ם פרק י"ד מהלכות שבת ופרק א' מהלכות עירובין שדלתות נעולות בלילה היו רשות היחיד. ובפרק י"ז מהלכות שבת כתב שני כותלים והעט עובדים ביניהם עושה דלתות מכאן ודלתות מכאן ואינו לרדף לנעול. ומירך כבודו על פי סברת הרשב"א דפליטא מקום שזוקים לא מהני דלתות נעולות בלילה להחשב רשות היחיד ביום דוקא סרטיא שהוא מקום מעבר לרבים כשדלתות נעולות. הרי חוסס את הרבים מלעבור ואינו מוסר לרבים כל שעה בטל מחורת רשות הרבים. מה שאין כן פליטא הרי רשות הרבים במקומה. וכתב כבודו שהחולקים על הרשב"א טעמו משום דכשהדלתות נעולות בלילה מחילה גמורה. [וכן כתבו התוספות ב': בסוף העמוד] אבל ראוי לנעול וראוי לאו מחילה אלא משום דראוי לחוסס הרבים מלעבור אינו דומה לדגלי מדבר. ועל כן בפליטא דהרשות הרבים במקומה בני דלתות נעולות דוקא שיהי' מחילה. והיינו הא דפרק י"ד מהלכות שבת ופרק א' מהלכות עירובין דבמדינה כמה פליטאות יש בה. ובפרק י"ד שהעט עובדים ביניהם דהיינו סרטיא מהני דלתות שאין נעולות. ועל פי זה כתב כבודו שיש מקום להחמיר משום שיש כאן מקום שזוקים וקיבוצ לרבים:

(ב) **ויש** להביא רא' גם כן. שהרי דעת רא"ש וטור וסמ"ג וסמ"ק דזרת הפתח בני היכר ליר. וגם רשב"א חשב לשיטה זו. ופרש"י דאף על גב דאין לריכה דלת מיהו חזיא לדלת בעין. ובודאי בני חיי לנעילת הדלת דלית בלא ראוי לנעול אינו כלום. ואי סלקא דעתך דמחמת מיעוט הממשלה לא חשיב ראוי. אם כן כל הקהלות הנמשכים אחרי פוסקים אלו לא הי' להם עירובין אף על ידי טרת הפתח דמחמתא גם בזמנם לא היתה הממשלה מנחת לסגור רחובות העיר. [ולא לשמירי אחר מהפוסקים הגיל לכבוד דין זה דבמקומות שאין הממשלה מנחת לסגור דלתות לא מהני טרת הפתח] ובתשב"ץ חלק ב' סימן כ"ט שהי' מכשירין מבני המושלם בלרת הפתח והיכר ליר. ואף שבגלות לא היתה הממשלה מנחת לסגור דלתות הנצוי המושלם:

(ב) **ואומר** אני אפילו לפי פירושו אין מקום להחמיר רק אם לפי דת המדינה יש רשות לרבים להתחבב בכל זמן ואפילו בלילות. וכשב' שלא מקרי סרטיא רק אם מסור לרבים לנעור כל שעה אפילו בלילות. כן בפליטא לא נקרא רשות הרבים רק אם מסור לרבים כל שעה להתחבב לסחורה. ואינו יודע אם כן הוא:

(ג) **ואפירן** לדין דלא בני היכר ליר. על כל פנים בעינן שהי' צריכה להעמיד דלת אפי' של קטין. ועל כרחין דסבירא ל'י נמי חיי לדלת בעינן. וכן כתב-בחי' רשב"א שהי' שחמת ידי ועיין בירושלמי. אלא דלא בני היכר ליר. שדי במה שבידיו לעשות היכר ליר. וכשב' שהמאריכים היכר ליר מודים דמה שבידיו להעמיד דלתות חשיב ראוי. כמו כן סבירא ל' לדין דמהני מה דבידיו לעשות היכר ליר ודלתות. ואם איחא דמחמת מיעוט הממשלה לא חשיב ראוי. איך מועיל שום טרת הפתח לדין:

(ג) **ועיקר** פירושו הגם שדבר חממה אמר יש עלי' כמה תשובות. הא' דרשב"א לפי שיטתו כחז דלת אחת נעולת בני שמונע את הרבים מלעבור משער לשער. ואם טעם הדלתות שאין נעולות לרמב"ם משום שראוי לחסום הרבים למה הצריך דלתות מכאן ודלתות מכאן. בהדלתות מזד' אחד בני. אלא ודאי טעם הדלתות משום מחילה על כן הצריך דלתות משני לרדים, או כדי שיהי' שם ארבע מחילות. ולא יוכלו הרבים לבטל המחילה. וכדעת אבן העזר. או דרמב"ם לטעמי' ד' מחילות דאורייתא. ומכל מקום מוכח דטעם הדלתות משום מחילה:

(ד) **ערך** כן הדבר פשוט וברור דחשיב ראוי לנעול. והמתקשר בזה ומונע מלהעמיד העירובין הוא מחטיא את הרבים ועתיד ליתן את הדין. ושמה לבי שלמעשה לא מלאה לבם של המתקשרים מלהפריע את המעמידים העירובין ממעשיהם:

(ד) **הבי'** שאם כדבריו דסתם מדינה יש בה פליטאות. אם כן מה מקשה הש"ס (דף ו') וכי תימא בכך הוא דלא מיערבא בדלתות מיערבא והאמר ר' יוחנן ירושלים אלמלא דלתותי נעולות בלילה קו' ופירשו התוספות דהקושיא הי' מדתנני' לא בני שיהי' נעולות. ואימא משום דירושלים יש בה פליטאות על כן בני שיהי' נעולות בני שיהי' מחילה. ואי כפירש"י דהקושיא מדתנני' לא בני אלא דלת אחת גם כן קשה כדל' דלחסום העובדים די בדלת אחת וכדברי רשב"א הגיל. אבל ירושלים דיש בה פליטאות לרדף לעשוני מחילה

(ה) **וימחור** כבודו לכחוב לי אם מעמידים את העירובין במחילות של ד' ד' טפחים מכאן ומכאן גם כן כי זה דבר גדול להכשיר אפילו להפוסקים דלתות שאין נעולות לא מהני ברשות הרבים. ולהפוסקים הגם בזמן הזה איכא רשות הרבים. אך בלא מחילות אלו הי' אפשר להכשיר רק מכה ספק ספקא והוא היכר בדומק:

(ו) **עם** כל זה אם אי אפשר להעמיד רק בלא מחילות כלל גם כן חלילה להפריע מלהעמיד. רק המחמיר אם ירצה יחמיר לעלמו:

גישו הדו"ס הק' אברהם.

סימן יח

ב"ה ז' שבט תרמ"ז לפ"ק קושנא.

הרב וכו' מו"ה אהרן נ"י דומ"צ בק' ראדום יצ"ו.

בשבוע

העברה קבלתי מחבר מהגביר ר' חילי יאסקאוויץ מעיר ראדום איך שהי' עס בש"ק והלך לבית הטבילה וראה שהמקוה חמה ביותר עד שבשר אדם נכוח, וסאל לכ"ת וא"ל שפומחין הקנה שהקטור נכנס בו למקוה מבטוי' והלך כל הלילה וא"ל כ"ת שבהוראתי נעשה זאת, וע"ז הקנה הרבני הזכר שהרי יש בזה איסור שמו' יחמה בנחלים גם מולד רחילה בחמין בשבת, והנה איני זוכר אם נשאלתי מ"ת ע"ז אמנם שמעתי והוגר לי אשר בקי' טריסק עושין קן ע"פ הוראת הרב ד"ס, גם כמדומה שמעתי מגאון אי' אשר גם הה"ק מוהר"ש ז"ל מק' בעלו הנהיג כך ועכ"ז אין להקל כ"כ שיהא חס ביותר כי אם החשב שמו' יחמה י"ל כיון דנעשה בלא ספק ע"י נכרי הו"ל שבות דשבות במקום מלוא ולורך רבים, עכ"ז רחוק צעיתי שיהא חס ביותר בלילי שבת הארוכות מבלי שילטרך להוסיף מים בלילה ולהבעיר אש חמה היורה הגדולה גם השש רחילה בחמין ש"ך לכן לפ"ד טוב הדבר להחמיר שלא יהא חס ביותר רק ממוגז כי אין להורות דבר הסמוה לרבים: נאום ידו ישראל יהושע מופ"ק קושנא.

סימן כ

בדבר הטע"ג אם לסמוך עליהם לדון בזה"פ, כ"כ המג"א בסי' סק"ג, והוא מירושלמי, דלוח"פ לריך דוקא שיעשה לשם לוח"פ ואע"ג דבלתי העומד מאליו קו"ל כאב"י, בלוח"פ לריך שיעשה לשם לוח"פ ואפשר דגם רמ"א לא הקל אלא בעשה לשם סוכת מלוא דהו"ל כעשאו לכה, משא"כ בגיר"ה, גם לפי דברי המג"א בסי' סס"ג ס"ק כ"ח דוקא בסוכה הקילו שאינו אלא חומת בעלמא, וכבר נשאלתי זה לי ימים רבים וכתבתי דל"מ והוכחתי עס בזהבחות:

אמנם

אמנם אח"כ הוגד לי כי הגאון המנוח מלבוב היקל בזה והדפיס כן בסי' מסובותיו ואין הספר הזה נמצא פה עירנו לכן לא אוכל לדון על דבריו, גם מש"כ הרב ש"ח"י בסי' נפש ק"י בענין לוח"פ ששעשה מה"ל ד"ל גם אם לא נעלו קנה גבוה בארץ תחת החוט מכון תחתיו מ"מ כיון שכדור הזכוכית מחובר לעמוד ע"י לבד נחשב העמוד הכולט למעלה כאילו אינו, הרבה יש לדון בדבר אלא שאין כאן ענין, כי לדעתי בני הקנה שלמעלה בין הקנים שמעמיד ע"ג לריבין שיהי' עשוין לשם לוח"פ ולאשר כי לא אדון אנכי בהלכה זו קלרתי ואומר שלום לכ"ת ידו ישראל יהושע.

סימן כא

ב"ה ב' דר"ח תמוז תרמ"ז לפ"ק קושנא.

החיים והשלום וכ"ט לכבוד י"ב הרב הגאון הגדול מגוץ ישישים פאר הדור כבוד שמו המהולל מו"ה חיים בער"ץ.

מכתבו הנכבד הופיע אל עבר פני זה זמן והנה הי' דעתי לכתוב לכ"ת באריכות בפרט כי בימי מרפי

מחויב להעסק בדבר אי"כ מילה נמי מקרי

שלא חמוט דודאי בדבר שגריך בהפרטה דעת לא ילא י"ח והיינו ולא אשכחן בכל הש"ס רגלה של זו חטאת או אשם כולה חטאת או אשם [דכיון דאין בלאן בנדבה]:

והנה בהוא ענינא דכתב הרב המה"ר"ג אב"ד ראה"ק כנר הארמתי בדרוש לשבת טובה שנת תרי"ב הרבה ואין לזו"י להאריך כעת אפס בקלרה כי הנה מש"כ הרבה מאחרונים דשאני שבת משאר איסורים דשבת הותרה ולא שאר איסורים דבשאר איסורים הוא בגדר דמוי, הוא דבר זר וכותר לדברי גדולי ראשונים והכי מסתבר דלא קיל שבת עפי' משאר איסורין [וכס' ג"ו להגאון פ"מ נסמפק אי לאוי דשבת כגון מחמר חמירי לענין דנחשב ככופר בכה"ת כולה ולי נראה לה"ר ממוס' יבמות לג' ע"ב [ר"ה אמר] שכתבו דלאו דשבת הוי קל משאר לאוין ולא חאל קל על חמור וא"כ דאף בלאוי דשבת הוי ככופר בכה"ת הא אשכחן חומרא בלאוי דשבת ולמה יהא קל על חמור יע"ש במוס', ובוה נדחה נמי דברי הגאון מוהר"י בתומים סי' ל"ד בלאו שניתן לאזהרת מיתת צ"ד דפסול לעדות דחמור ודו"ק] [כונתו אי"כ מלינו חומרא בלאוי דשבת דהוי ניתן לאזהרת מיתת צ"ד] ומה שהביא הרב ראי' מהא דנלמד ביומא דף פ"ה מפסוק נפש דרוחה עבודה ועבודה דוחה שבת ועבודה דוחה שבת כדאמרין ביומא מ"ז, ע"כ לאו מלתא הוא דעיקר ילפומא מפסוק נפש דרוחה עבודה ומלתא דפשיטא דפסוק נפש דרוחה עבודה אינו אלא רק בגדר דמוי והא דלא ילפינן [בפסוק נפש] מעבודה דהותרה בשבת, היינו משום דלא אפשר בענין אחר כמוש"כ התוס' ביבמות דף ה': ד"ה כולה [ודף ג' ד"ה ל"ח] דלא מני' למילף מיבום דאשת אח דמלתו בכך והא דיומא דף מ"ו [דמבואר דהותרה אף דחמיר אפשר בלי דמוי בחול] כשאר קרבנות ליבור [כגון מוספי שבת] מלבד דגם עס כר"ח אלא כרבה כמוש"כ הרמב"ם ז"ל בפ"י מה' תו"מ אף גם עס מלוא אחת היא דתמידין [ומלות חמיר בע"כ שידחה שבת] וזה פשוט:

וזהו אחרתי להעיר למש"כ הרשב"א בתי' לשבת ר"פ ר' אליעזר דמילה דלא אמרין הא דר"ל דכ"מ שאחיה יכול לקיים העשה והל"ת אלא במקום שיש לקיים בלי שום עקירה איסור אכל אש יש רק כ"מ בין עקירה איסור אחר לשני איסורין לא, אי"כ קשה הא דבעי במתנות ר"פ ר' ישמעאל ב' גרונרות בני עוקלין וגי' בעוקין אחד מהו ופשיטא דלמעט בקלירה עדיף, איפכא מסתברא דגרונרות הג' כיון דאינו לזורך מולה כלל אסור מדאורייתא ופשיטא עוקלין כיון דע"כ לריך לחלל שבת בקלירה שוב אין כ"מ בין עוקין אי' לב' לפ"ד הרשב"א, ואולי י"ל דמורה הרשב"א דמדרבנן אסור אלא מדאורייתא וי"ל דס"ל דלרבו' בשיעורין מדרבנן אי"כ מושב קושית הר"ן בפ"ב דביצה על הרשב"א דס"ל דלרבו' בשיעורין מדרבנן אסור מסוגיא זו ע"ש, ולמש"כ אדרבא מסוגיא זו יש ראי' לשי' הרשב"א [רא"כ דהוא דאורייתא הדרי קו' לזכות דיותר עדיף בשתי עוקלין דבמלאכה אחת או בשתיים לא הוי רק מדרבנן וריבוי בשיעורין דאורייתא]:

אמנם מה שנתלבטו הרשב"א והתוס' בכוגי' זו באפשר לקיים שניהם לרי"א לא ידעתי איך אישתמיט לרבותינו סוגיא ערוכה דעירובין דף ק"ג דר"א ס"ל אף היכי דאפשר למיעבד מאתמול נמי דוחה ואולי ס"ל לחלק בין היכי דהתחיל החיוב מאתמול א) ולא ידעתי מי הכריחם לכך:

ידו הדו"ש ישראל יהושע.

א) אף יש לעיין לשי' התוס' ר"ד דמילה לא הוי מ"ע קט"ז דכל ח' מחויב להעסק בדבר אי"כ מילה נמי מקרי התחיל החיוב מאתמול.

א"א עס על מנהג לכן יש להורות גופא הגם שהוא יכירם בין שליחות יולא בזה מבואר ו אין להחמיר רק זכשול, וכן הוריתי בקבלנות, ולחיים

פ"ק קושנא.

פ"ק פה קושנא.

שו"ת מו"ה יצ"ע נשטיין

למי לכתוב בידון י"ס לעשות מלאכה בית הכנסת שהוא ס' העבלי מלאכות ז רק שבאש יעשו ין ידעו הכל שזה

פ"ק קושנא.

פ"ק טרדכי

ד"ר רש"י בב"ק דף י"ין הו"ל כחייבי חייב אי"כ כש"כ קל"מ ואף שהתוס' ר כדברי רש"י ז"ל, זשומין הפ"מ בזה יך שאין זה מושיל יד איסורא קעבדי ה"ב' כופין, והנה ין קל"מ, ולכאורה ושו לא מירי רק זראה ללון בשומקה : תעשה מובטחי תחורה: ה"ל.

פ"ק

ת, כבוד י"ג מוה"ר מאיר י"ש יצ"ו.

ו' אגרת וכו' ואשר כ"ח על מה יאנון לי כי אחי ק להערה בעלמא, רגלה של זו ואפי' ה' לדעתי יתר הוא של

ישועות

שו"ת אריה סימן בא

מלכו

חופי הארבעה צדדיהם הרבה בעיני מחילות. אמנם לאשר אינו מופנה בטרדות שנות אמינה כל כי האי ואי לא אורח ארעא לעבד מכתבי, והנה כמה שהקילו במקלות תקומות לשנון בשעת הדחק שמלך גזירת הממשלה אין מניחין לעשות תיקון עירובין הנהוג לזאת רלוונט לסמוך על דלתות חט"פ שאין ראוי לנעול מזה הממשלה, וכ"מ גמגם על זה כי הפתחים שהם רה"ר אין ניתרין אלא בשדלתותיהן נעולות בלילה, וכן נראה דעת הש"ע בס"י שס"ד ואע"ג שהביא שם גם דעת הרמב"ם ז"ל דגם ראיות לנעול סגן, הא אין כאן דעת הר"ף והרא"ש, וזה ודאי דבריו נכונים, אלא שכבר נהגו לסמוך על שאין רה"ר בזה"ל, והוא דעת בה"ג ורש"י ותוס' עירובין נ"ט, ומי הוא זה שיהחוק לבטל המנהג שנהגו זה כמה מאות שנים, עם היות שמיום עמדו על דעתו הייתי נזהר שלא להוליא משא הגם שהי' עירובין הנהוגין מאז, אמנם לא הוריה לאחרים אחר שכן נהגו מהרבה שנים, גם כחבתי בחי' להטעים קלח דעת רש"י כי לפי המבואר בחי' הרמב"ן והרשב"א רה"ר לר"ך שיהא גם רשות לרבים ואם הוא של יחיד גם לדעת ר"ף ורמב"ם וההולכים בש"י גם שרבים מהלכים בו לא נקרא רה"ר, ולישאל דמפנה עירובין כ"כ אם הי' דרך ורה"ר מפסיקן משמע דלה"ר לר"ך שרבים בוקעים בו גם שיהי' רה"ר, ויעיין בסוכה כ"ז ע"ב בתוס' ד"ה כל האורח שהקפו שם על רש"י וס"ל דמה ששי"ך לכל ישראל דינו כשופטין, אמנם דעת רש"י אינו כן, וכן נראה מהא דיומא דף י"ב דיש חילוק בין כרכים לכפרים לפי שהכרכים של כרכים הוא לכל הבאים להחפלא משה"כ בשל כפרים, הרי דגם דשל כפרים הוא של שופטין, מ"מ יש חילוק בין מה ששי"ך לכל ישראל לא נקרא שלו ולא אחוזתכם ושל שופטין מקרי אחוזתכם, וכ"מ מבינה דף ל"ט דבור על עולי בשל מקרי הפקר אע"פ שאין איש רשאי לזכות בו והוא לכל ישראל, וכ"מ מדברי השניור שכתב דאין מברכין על טעית של בהכ"ס לפי שאינו שלו אע"ג דעל טעית שופטין מברכין אלא כשהיא של כל ישראל אין מברכין כגון בהכ"ס של כרכים והטעית הווינו לכל מי שירנה בכל העולם מקרי של הפקר כמו בור של עולי בשל, וכן לענין רה"ר אע"פ שהדרך הוא לכל מ"מ אין הפק שלכרכים מיוחדים הוא לאנשי אוחו עיר בלבד וכל הלמ"מ דלענין זה כל שהרשות ל"ט רגוא ויה כל אנשי עיר שוין בה מקרי של רבים אע"פ שאינו לכל ישראל ולא לכל העולם כנ"ל לדחוק קלח דברי רש"י, ולפ"ז בדרכים המפולשים י"ל דמודה רש"י כיון שיד אנשי מדינה שוין י"ל דלא בעינן ס' רבוא מלוין המור, ובאמת יש לעיין כי הגם שדברינו הראשונים היו סוברים דבעינן מלוין תמיד י"ל שזה הי' בזה"ש שיד אנשי העיר הי' עליונה לשנות הרחובות והשווקים ממקום למקום לא כן בזה"ל:

ובעיקר דין הדלתות גם אם נאמר דרק ראוי לנעול בעינן מ"מ יש לרין כיון שאין עשין לנעול כלל כי מזה הממשלה אין להם יכולת ע"ז גם הלא רוב אנשי העיר המה נכרים והם אין רלוונט לסגור והישראלים המה גרים כאורחים לא מסתבר כלל שיבעלו דין רה"ר וגדולה מזה נראה דאע"ג דקיי"ל מחילה הנעשה מאלי' שמה מחילה מ"מ בדת שנתעשה מאלי' לא לשם מחילה בעת שפתוח אין על הדלת תורת מחילה, וראי' ברורה מהא דר"ש עירובין דפריך אלא משתה מיכשי דלתות ומשני דלתות היכל לנעומתא הוי, וקשה הא פריך הכא אלא מעשה לא מהני לזרע הפתח, ופירשו תוס' דעיקר הקוש' כיון דלא

עשו פתח של היכל שזה לאולם ע"כ דלוח"פ לא מהני לכן הנריכו שלא לעשות יותר מעשר א"כ קשה מאי משני דלתות היכל לנעומתא עבדי מ"מ תקשה הי' להם לעשות שזה לאולם דמה בכך שנעשה רק לניעות מ"מ שמה מחילה ומקרי פתח גם ביותר מעשר, וע"כ דלת הנעשה שלא לשם מחילה בעת שהוא פתוח אין דינו כמחילה אלא כפרזה ולר"ך שלא יהא כעשר אי"כ כיון דלר"ך שיעשה לשם מחילה אין שום סברא שיהא נחשב כעושה מחילה אלא בראוי לנעול עכ"פ ושנעשו עכ"פ לשם שכל אימתי שירלו ינעלו בלילה למנוע רגל דבזה בטל שם רה"ר כיון דלר"ך להיות מוזמן בכל עת כמש"כ הרשב"א בטוה"ק, גם לפ"ד דא"ל שיהא ס"ר בוקעין מ"מ לר"ך שיהא מוזמן עכ"פ בכל עת, וכאן גילו דעתם שברוונס למנוע הרגל בעת שירלו, לא כן בדלתות הללו, והנה לפ"ד תוס' בעירובין דף כ"ב [ד"ה והא אר"י] דלוח"פ מהני גם לרה"ר מוד"ה ואע"ג דלחי במחילות ג' וד' ל"מ גם מדאורייתא לרבנן דר"י כמבואר בפ"ק דשבת דף ו' מ"מ לוח"פ מהני לר"ך דקיי"ל דלא אחי רבים ומבטלי מחילות וכמש"כ בה"מ בפ"ז מה' שבת דעמ' הרמב"ם דא"ל להיות נעול בלילה דלא קיי"ל בזה כ"י יוחק אלא כרצון דלא אחי רבים ומבטלי, וממילא לירדכו באימא ללוח"פ ליכא איסור דאורייתא, ובדרבנן ודאי יש לסמוך בשעת הדחק ע"ד בה"ג ורש"י וסייעתם, הן אמת שראיית תוס' מדמהני לוח"פ בכלאים ל"ע דשאני כלאים דעיקר האיסור במ"ע שנראה העירוב ויעיין בפ"ב דכלאים וברושלמי שם, ומו דאיכא למימר דלגבי לוח"פ לכ"ע אחי רבים ומבטלי מחילה, ודוקא במחילות לא אחינן לרבנן אחי רבים ומבטלי מחילה, מ"מ אין לנו ראי' מפורשת מש"ס לר"ך דלא קיי"ל כ"י יוחקן שנאמר בלוח"פ דיהי' רה"ר גמור מה"מ בפרט בדאיכא שחי מחילות גמורות, וכיומא דהאי פסקא לר"ף ורמב"ם וסייעתם דיש רה"ר בזה"ל וא"ל שיהי' ס"ר בוקעין פשיטא דאין דלתות הללו כלום שא"א מזה הממשלה לנעולן, אמנם לדעת רש"י ותוס' וסייעתם אינו אומר בו לא איסור ולא הימר דאפשר דלא גרע הך דלתות מלוח"פ, הנה כחבתי כי גם לדעת רש"י דוקא בעיר בעינן ס"ר מלוי [משום] דגדר רה"ר שיהי' דרך ורשות לרבים כדמשמע לישאל דמחיתין אם הי' דרך ורה"ר וכל שיש ס"ר מקרי דרך ורשות שיד כולם שוין לא כשהדרך כבוס לכל העולם ולא לרשות וזה בעיירות [משא"כ בדרך] שחוק לעיר וכן מוכח דעת רמ"א בס"י ח"ד דחוק ל"כ מילין חמומין דאורייתא ואולינן להחמיר למעלה [משעשה והרי דעת הרמב"ם דבכרמליה חמומין לאו דאורייתא ובה"ז ליכא רה"ר אלא ודאי כדאמרן דבדרך לא בעי ס"ר], וכ"כ מדברי הלבוש הובא ב"מג"ז ס"י תקפ"ז ס"ק כ"ד, ויעיין בתשו' ח"ל ס"י ל"ב דעת הרשב"א בעבו"ק דבפלקיא ל"מ גם בדלתותי נעולות בלילה, ונ"ל דגם לדבריו ל"מ רה"ר אלא בעת שפתוחות לא בעת שנעולות, וע"כ ל"ל לדעת הרשב"א בין רה"ר לפלקיא דברה"ר כגון מצואות המפולשין הגם שרבים בוקעין בו מ"מ הרשות הוא רק לבני המבוי משא"כ בפלקיא, ונ"ל דעת הרמב"ם ז"ל דפסק בפ"ז בה' שבת דסגי בראוי לנעול, ובפ"א מה' עירובין כתב דלריכין להיות נעולין בלילה והרשב"א בעבו"ק הניח דבריו ב"ע ע"ש בכ"מ שהעתיק דברי הרשב"א בעבו"ק והמ"מ [בפ"ז מה' שבת] נדחק מאוד בדברי הרמב"ם ז"ל ואין דבריו מובנים (א) ונראה דס"ל לה"מ ז"ל דוקא [דומיא] דירושלים שלא נחלקה לשבטים וגם הרשות מרה"ר הוא

לכל דה"מ ז"ל פוסק כ"י אבל רק בגוונא דירושלים דעלה קאי

לכל ישראל לר"ך הרשות משותף הרשב"א, ובאמני בדעת רש"י נ"י יהי' רה"ר בדרג תמיד ס' ריבוא גם ברחבין נ ראוי לנעול אין

שוב"ט ד היחס כ"י

נועים אמרות

מושב אכתוב בקיבור הקודם לדעת אלא בדלתות, וז פשיטא שאין דל אלו סומכין על לחלק בין לוח"פ אומר בזה לא נראה דוקא בעי עירובין דף כ' שהאסטרטגיה שב מעיר לעיר וזו מדקדקין בה ב בחוק העיר אין עכ"ל, הנה מב כל העולם א"ל: שהוא שי"ך לרב מלוין מירד כגן סותרין לזה שבו לגבוי מדבר שלל הם מורים להרמ גם בזה"ל ברה"ר אינם נביאים צנ דכהנו בעיר לא נאמר קולא זו רשות לאנשי העי ולא למעשה, כי בתבתי להלכה, א פשוט שהלילה לה לתקן בחוק העיר מדבריו דיש רש הקשה כן, ועוד דה"ר והו"ל ספי הרגשתי בזה עקן ייבבתי לעיל, אמ מעשרה וממילא דאורייתא, לק"מ, ברה"ר למעלה מ"י וכן ההנחה הי' למעלה מ"י, ומבוא גם בחי' ברה"ר נהי דמו צד לרקיע כיון

(א) וע"י חבני נזר ח"א ס"י רע"ג ולדעתי נראה דהטונה מיומאל דר"י. הגגיה.

דלו"פ לא מהני קשה מאי משני ה"ל להם לעשות יעות מ"מ שמה י"כ דלתה הנעשה ינו כמחילה אלא ו דלריך שיעשה כעושה מחילה לשם שכל אימתי קם דה"ר כיון י"א בעבורה"ק, גם לריך שיהא מוזמן גם למנוע הרגל ינה לפ"ד דמו"י ה"פ מהני גם ו' וד' ל"מ גם זכה דף ו' מ"מ ו מבטלי מחיות הרמב"ם דא"ל יוחק אלא כרבנן באיחא ללו"פ לשמוך בשעת ז שראיית החוס' ז עיקר האיסור ז וזירושלמי שם, אי רבי' ומבטלי זן אתי רבי' זמ מש"ס לדין ה"י דה"ר גמור ות, וסומא דהאי זוה"ז ואל"ז שיהי' כלום שא"ל מלך ס' וסייעתם איני דלא גרע הנך יעת רש"י דוקא י"ה"ר. שיהי' דרך ון אס הי' דרך וד כולם שוין לא ת וזה בעיירות ת רמ"א בסי' ואלוין להחמיר זכרמלית תחומין א ודאי כדארמין זוש הובא במ"א סי' ל"ז דדעת זלמותי' נעולות ז בעת שפחמות השב"א בין דה"ר זן הגם שרבים ז המבוי' משא"כ זפ"י' בה' שבת זין כתב דלריכין הניח דבריו בל"ע זק והמ"מ [בפ"י ז' ז' ואין דבריו דוקא [דומיא] שות מרה"ר הוא לכל זשלים דעלה קאי

לכל ישראל לריך שיהא נעולות בלילה, אמנם כשרק הדרך לא הרשות משותף לכל גם בראיות לנעול סג, וזוה פליג על הרשב"א, וזאתה לא קיי"ל כרשב"א בהא דפליגא, אמנם בדעת רש"י ל"ל כמש"כ כי זרות נפלא היא לומר שלא יהי' דה"ר בדרכים שעובדים ושבים תמיד שיהא מנוי תמיד ס' ריבוא, והנה לפי המנהג שנהגו להקל בלו"פ גם ברחובין ט"ז חמה, אס להקל גם בלוח דלת שאין ראוי לנעול אין לנו ראוי לא לאיסור ולא להיתר לכן אינו מן המחמירים:]

סימן כב

שוכ"ט לכבוד י"ג הרב הגאון הגדול מגוע היחס כש"ת מו"ה חיים בערלין שיחי אבד"ק מאסקווע.

נועם אמרתו: הגיעני לנכון עם הכריך כתבים ואני חושב כי כבר הגיע הענין לדין נלוז אחת אכתוב בקיצור כאשר בקש כ"ה ג"כ - ל"כ במכתבי הקודם לדעת הסוברים דיש זוה"ז דה"ר ואין מערבין אלא דלמות, ולדעת הר"מ ז"ל דגם ברחוין לנעול מ"מ פשיטא שאין דלמות הללו מועילין כלום, אמנם במדונות אלו סומכין על הסוברין דאין דה"ר זוה"ז, ואעפ"כ יש לחלק בין לוח"פ שנעשית לשם היתר ויכר לכל, לכן לא אומר זוה לא איסור ולא היתר, ושם כתבתי דגם לרש"י נראה דוקא בעיר לא בדרך, וכן מלאחי לרמב"ן בליקוטי עירובין דף ג"ט וז"ל ושמה דעת הראשונים לומר שהאשטרתיא שהיא כבושה חוץ לעיריות והולכים ממנה מעיר לעיר וממדינה למדינה עד סוף כל העולם אין מדקדקין בה בעוברין עלי' ס"ד דהא דכ"ע היא, אבל בתוך העיר אין עס דה"ר בלא ס"ר, דמהוי כדגלי מדבר עכ"ל. הנה מבואר כמש"כ בדרך שחון לעיר שהוא של כל העולם אי"ל שיהיו מלוין תמיד ס"ד אבל בתוך העיר שהוא שייך לדברים הרבה לאנשי העיר לריך שיהי' ס"ד מלוין תדיר כדגלי מדבר, ודברי החוס' שבה דף ו' אין סותרין לזה שהם ז"ל כתבו דמוכה קלה דבעינן דומיא לדגלי מדבר שלא נאמר דברים מקרי ג' או עשרה, אלא דבעינן שיהי' ס"ר, אמנם לענין מלוין תדיר אפשר גם הם מודים לרמב"ם. - והנה ידוע שרוב הגדולים החמירו גם זוה"ז ברה"ר אלא שנהגו להקל והנה לישראל אס אינם נביאים בני נביאים הם, ואין לנו להקל אלא במאי דנהגו בעיר לא בדרך שחון לעיר, ומש"כ בשמי שלא נאמר קולא זו דס' ריבוא אלא בימים הראשונים שהי' רשות לאנשי העיר לשנות הדרכים לא ככתבתי לא להלכה ולא למעשה, כי ככתבתי שאלולי דמוספינא ומוכן שלא ככתבתי להלכה, אמנם לחלק בין דרך לעיר שזכה בהרמב"ן פשוט שחלילה להקל, אמנם לנר"ד אין ל"מ שהרי רענ"ס לחקן בתוך העיר, ומש"כ ע"ד רמ"א בסי' ת"ד שנראה מדבריו דיש דה"ר זוה"ז וכתבו שהגאון מוהרש"א ז"ל הקשה קן, ועוד שהרי הקופץ על העמודים ודאי אינו דה"ר והו"ל ספיקא דרבנן, ואני אומר הי' ראשי שכבר הנגשתי זוה ערך שלשים שנה, והנה קושי' הראשונה כבר יישבתי לטוב, אמנם הקושי' השני' שהרי כיון שהוא למעלה מעשרה וממילא שאינו דומה לדגלי מדבר ויכא איסור דלוח"תא, לק"מ, דהא מבואר בשבת דף ו' המעטיר חפץ ברה"ר למעלה מעשרה טפחים כלל שהעקירה הי' למטה מ"י וכן ההנחה הי' למטה מ"י חייב אע"פ שהי' אמות הי' למעלה מ"י, ומבואר בדברי הרמב"ן שבת ל"ט ע"ב ומבואר גם בסי' רשב"א בשמו דעמוד גבוה י' וכתב ד' ברה"ר נהי' דמונא כרה"ז אבל לא אמרינן שרבי' עולה ע"ד לרקיע כיון שאינו אלא ע"י גוד אהיק ודוקא בתוך

אמרינן עולה למעלה, וגם להחליקים על הרמב"ן י"ל דמודים בגזוה מ"י טפחים ואינו רחב ד' דאין מבטל רשות שעליו להיות כמקום פטור אלא כיון שרה"ר מקיפו מכל ג"ד האויר שעליו דינו ברה"ר והרי [הוא] כמעטיר או כעוקר דבר למטה מ"י וזרקו למעלה מ"י ונח למטה מ"י דחייב, וה"כ בתחומין העוקר גופו למטה מעשרה וקפץ ע"ג עמודין גבוהין מ"י ואין רחבים ד' לדין דקיי"ל מהלך לאו כעמוד דמי וזה ל"ל פשוט, ואני חוקך עוד דאפשר גם בעקר גופו למעלה מ"י ברה"ר חייב בתחומין למה דקיי"ל המעטיר למעלה מ"י חייב הי"כ כשמעטיר גופו ברה"ר למעלה מ"י יותר מ"ב מילין:

ובחידושי כספקתי מהלך בע"ש וכמשך הילכו בשבת יותר מ"ב מילין ולא נח בינתיים אס לדמותו להא דשבת דף ה' ע"ב בטעון אולפין ומסקין מבטול יוס בע"ש ול"ע, ובמ"א הארכתי:

ואבקש מכ"ת שימחול לעיין במש"כ כי הם דברים נכוחים בס"ד:

אחר שנשחטה המכבה קלה מלשלוט ע"י הב"ד נתתי ל"ז במש"כ שאני חוקך בעוקר גופו למעלה מ"י טפחים למ"ד תחומין י"ב מיל דלוח"תא אס גם זה אסור דלוח"תא כמו מעטיר, ועיין שבת דף ל"ז דיש לחלק דהאס עיקר גופו עומד למטה מ"י, אבל בתחומין עוקר גופו מהעמודין שכן למעלה מ"י, ומ"מ זה ברור שאס עקר גופו למטה מ"י אע"פ שקופץ ע"ג עמודין גבוהין י' ואינם רחבים ד' דהו"ל כזרק ד' אמות למעלה מ"י כל שנקירת חפץ והנחה למטה מ"י דחייב הי"כ לדין דמהלך לאו כעומד דמי אע"פ שערב הי"ב מילין באויר דה"ר למעלה מ"י ע"י העמודין פחוסים מד' טפחים כל שנקירת גופו והנחתו היתה למטה מ"י דאסור מדלוח"תא למ"ד תחומין י"ב מילין דלוח"תא:

סימן כג

שוכ"ט לכבוד ידידי הרב החריף החסיד מו"ה יוסף אלעזר גר"י.

ע"ד העירובין לדין אס דלמות אשר אין רשות לנעול אותם לדין אותם כיון הראיות לנעול, רחוק מאלו להחיר, אמנם גם לדונס כלוה"פ שנהגו להקל אין ראוי לזה לכן אין להחיר, ופרלה פחותה מעשר אמות יש לסמוך ע"ד מוהרי"ט, שגם הכה"ג הסכים ע"ד להחירן בשתי לחיים, לכן פשוט שיש לסמוך ע"ז כשא"ל לחקן ע"י לוח"פ, וכן אני מורה וזה בפשיטות, ביתר דבריו אין לי פנאי:

ידידו ישראל ירושע מופ"ק קומנא ולכל אל"ס.

סימן כד

בעזה"י"ת י"ט סיון תרח"ם רפ"ק. חיים ושלום וכ"ט לכבוד י"ג הרב הגאון המפורסם החריף מו"ה משה גר"י אבד"ק וואלבראהם.

אודות אשר הוסרו כל העירובין ע"פ הפקודה ושמש כת"ה בשם חכם אחד שכורה לעשות דלמות עם יריים וזוה"ר לנסרם פעם אחת בשבוע או פ"א בתורם ושמה"י הסגירה על איזה מינוט:

והנה הדבר ידוע בעירינו גם בסביבות העיר אשר אין דעתי נוחה מהיתר זה, גם להכזבין דלא בעינן נעולות ממש אלא ברחוין לנעול אין זה מקרי ראוי לנעול, ול"ד ללחי של אשרה דהאס אי אפשר לעשות מ"ס העדר והרי

ישועות

שו"ת או"ח סימן בר

מרכו

והרי עכ"פ יש דבר חולץ במחילה ודופן רביעית משא"כ כאלו ומה שמדעו דמהני נעילת איזה מינוט בשבוע אין דעתי נוחה מזה שגדלה שמה שנוטעין על איזה מינוט הוא בדומה גדול ונוטעין בשעה שישיים ואין לשום אדם לראות בשעה שנוטעין [ובדרכים ודאי דר"מ] וקשה לקרות זאת ראוי לנעול [ועיין ח"ס או"ח סי' ל"ג]:
נאום ישראל ירושע ח"פ קוטנא י"ז.

סימן בה

בעזריה יום ב' מ' תרומה א' אדר שנת תרמ"ז מה קוטנא.

לכבוד הרב המאור הגדול חכם לבב וזן הרעיון האבד"ק הרובינשורב וכבוד הרבנים החריפים בד"צ דק"ק הנ"ל.

אחדשה"מ, כ"כ ע"י י"ג הרב החריף מו"ה משה שיחי'

בדבר העירוב אשר הרים סביב לה' אמנם יש בהם פרטות פחותות מעשרה אחר כי בתשובה מהרי"ט ח"א סי' ל"ד מתיר בפשיטות בלחיון, כן יש להורות כי המג"א לא חלק עליהם ציבורי, רק שכתב ויש להחמיר והיינו מספיק ע"כ יש להורות לעת האורך בפשיטות כדברי מהרי"ט בפרט שנהגו כן אחריו כל החכמים שהיו אחריו והגהון בעל כה"מ ובעל בני יעקב והגהון המג"מ והכנה"ג חיללה להרר אחר הוראתם בשעת הדחק כי ידוע כי קלוקל העירוב מביא לידי עבירות חמורות, והאניכות בזה ללא טורח:

אמנם הודיעני הרב מו"ה משה נ"י כי יש שם פרטה אחת גדולה שהיא רחבה מעשר אמות והולך אל שפת הנהר ואינו מתלקט עשר מתוך ד' אמות, והנה במחכמי הקדום שמתו להרב מו"ה משה שיחי' כתבתי לסמוך גם בזה ע"ד מהרי"ט סי' ל"ד אמנם נחתי אל בני כי מהנמנע שיקל הרב ז"ל ביתר מעשר אחר שרוח רביעית פרוץ הוא לגמרי, וי"ל שגם הרב ז"ל לא התיר אלא כשהמים עמוקים עשרה, ואע"ג דקו"ל ממיא משחיין כדקו"ל בשו"ע סי' שמה"ט ע"י י"ח והרי אין שפת הנהר גבוה ממיא י"ט, י"ל כיון דקו"ל גוד אסיק מחילתא ואין המים מבטלין מחילה נחשב כאלו המחילות עולין למעלה י"ט ממים שבנהר והוי מחילה מעליא, וזה דעת ר"ת ורשב"ס בעירובין דף י"ב ע"ב ב"ה דאית לה גידודי דהגם שהמים הם כרמלית לא מקרי פרוץ לבני חצר כיון דעמוקים עשרה ומותר בחצר לטלטל, אע"ג דאסור למלאות המים בחצר דאסור לטלטל מכרמלית לחצר, וי"ל שכן גם כן דעת הרמב"ם ז"ל בפ' ט"ו מה' שבת הי"א וה"י י"ב ט"י"ש בלח"מ שהקשה ברחב הפרטה יותר מ' אמות הא"ך מותר בשני פסין כ"ש, אמנם לפענ"ד צדור שגם דעת הרמב"ם ז"ל בעמוקין י', מדע שהרי הרמב"ם ז"ל עירב דין לשון י"ס הנכנס לחצר עם דין אמת המים הנכנס לחצר כמש"כ הראב"ד בהשגות והרי בדין אמת המים נחב הראב"ד ז"ל דאיידי בעמוקין עשרה אי"כ יניד עליו רישו דגם בהאי לשון י"ס כשהמים עמוקין עשרה:

אמנם בזה חולקים החוס' על הרמב"ם דהם ז"ל לא מלכדי לב' פסין דס"ל דהא דאמרינן בפרק י"ב דאית לה גידודי היינו שיש מחילה ואע"ג שאין המחילה גבוה מן המים י' טפחים וממים י"ס לו דין כרמלית מ"מ שרי מטעם שכתבתי, אבל לדעת הרמב"ם ז"ל הא דאמרינן בש"ס דאית ל' גידודי היינו כעין פסין גבוהין י' דכיון דכרמלית ממיא משחיין ונפרץ החצר לאויר הכרמלית נריך להיות היכר עכ"פ בפסין אי"כ צנידן דידן אם המים עמוקין עשרה והפרטה יותר מעשרה אמות

לדעת החוס' וכן לדעת הראב"ד שרי לטלטל, אבל לדעת הרמב"ם ז"ל נריך ב' פסין, ופשוט כי לפי מה שאמר לי הרב מו"ה משה שיחי' כי הפרטה שהיא רחבה יותר מעשר אמות הרים סביב לה אלא שמהלך רוח הרביעית פרוטה לנויים אין ההרים שסביב לפרטה נדונים כפסין שהרי הוא למחילה ולריכה שני פסין כ"ש, וזה אפשר לחקן בקל לעשות שני לחיון משהו בשני לרדיוס, אמנם כ"ז כשהמים עמוקים י' אבל כשאין המים עמוקים עשרה אין גידון כלל למחילה, וי"ל שאם בחור ד"א סמוך לשפת הנהר עמוקין עשרה ג"כ מקרי מחילה שהרי זה כהל המחלקט עשרה מתוך ד"א, וזה יוכל להתברר בקל אם ספינה עוברת ומהלכת בחור ד' אמות סמוך לשפת הנהר, וכבר ידוע מש"כ האחרונים בשם הראב"ד דגם ספינות קטנות גמירי דאין מהלכות בפחות מ' והיינו אמנע הספינה לא מורשה ע"י שבת ק"י: אבל אין להקל אם עמוק עשרה סמוך ל' אמות כמש"כ המג"א סי' שס"ג ס"ק ל"א וז"ל דדוקא כשהמים רחוק מן העיר פחות מעשר אמות כיון שהמים עמוקים י' ונחשב כמחילה רביעית אי"כ מה שהוא פחות מעשר אמות נחשב כפרטה פחות מ"א ושרי, אבל כשאין עמוק י' פחות מ"א כיון דמים גידונים ככרמלית מה צדך שיש צלמנע הנהר מחילה מ"מ נפרץ למים שהוא כרמלית ציבור מעשר ודוקא בפחות מ"א דהול' כהל המחלקט עשרה מתוך ד"א, דידוע כשהולך מיבשה לנהר המחיל לשפט והול' מחילה ע"ג הנהר דגוד אסיק מחילתא וכמש"כ, וחו דמש"כ המג"א בסי' שמה"ט ס"ק י"ד בשם הראב"ד דאם יש מקום בים עמוק י' ורחב ד' ידן כר"י והוא משבת דף י' ע"א והביא כן בשם ספר יראים, אמנם לא קי"ל כן כמבואר בחי' השב"א וכ"ד הרמב"ם ז"ל ורוצ פוסקים, ודוקא בעמוק עשרה על שפת הנהר נחשב למחילה על היבשה כמש"כ:

ידידכם הרו"ש ישראל ירושע ח"פ קוטנא.

סימן כו

ב"ה ח' סר חשון תרנ"א דפ"ק. לכבוד י"ג הרב הגדול מו"ה אלימלך שבעון גר"י אבד"ק חיראב בגאליציע.

מכתבו הגיעני ועד אשר דרש במקום שהמסילת הברזל הולך מעיר לעיר והוא יורד באורך כמה מאות פרסאות אפשר שמקרי סי' רבוא מזיוין כיון שנמסר הדרך לכל מי שירצה ליטע בדרך ההוא ובאורך הדרך מזיוין סי' רבוא, ידירי מחילה לריך אני להודיע כי הדרך ודאי לא מקרי רה"ר מאחר שהאנשים יושבים בחור עגלות מוכבצים צד' דפנות וחקרה, ופשוט שזה רה"ר גמורה ואפי' כרמלית לא מקרי, ואם היות כי הדרך כשבחין לבאהנהויף יש לו ב' מחילות גמורות ושתי מחילות פרוטות באמנע כאורך רה"ר מ"מ בשביל זה לא נשתנה הדין משנתו קדם שהי' כל דרך המלך בלא מחילת הברזל ואעפ"כ לא מקרי רה"ר לדעת רבים וכוחיהו נקטינן, ובאמת בש"ס נחב דהררכים המפושטין לשיירות מקרי רה"ר ולא בש"ס שיהי' ס"ר בוקעין צו בכל יום וכ"כ בחי' הריטב"א וכבר הרגישו צוה גדולה עושה שלפנינו, אמנם בחי' כשתהו שהרמב"ן צ"י בזה אשה עשה פלילות עם בעל התחומות במה שאמר שבו"ז אין רה"ר לפי שבעין שיהי' ס"ר בוקעין, והט"ח דברים כנגדו ובל"י לעירובין דף ג"ט נחב ושאל דעת הראשונים דאשרט"א שהיא כבושה וצ"ח לעיריות והולכין ממנה למדינה עד סוף העולם אין מדרקין בה בשבירין ס"ר דהא דכ"ע י"א

היא אבל בחור דומיא לדגלי מ דכונתו דוקא: ששרי לדין כר לרבים כדמוכח דרך ורה"ר מ רה"ר בני דרך להם דרך לילך וכבר האריכו ב כ"ט ודף כ"ג לחלק בין איסור מעיר לעיר ומר עלי' בס' רבוא שולטת צו ויר מבואר כמש"כ, וסבורים שא"ל וכוון שלדעת ה ובס"ג מורים ה הרמ"א שכתב מעשרה דבי"ב מילין דאורייתא הרמב"ם דגם ברה"ר אבל צד ז"ל דהאידנא י המג"א בסי' חו י"ב מילין דלא מילין הוי דאוג והאידנא ליכא ר רה"ר בפחות מו לעיר כיון שהוי לדיה הוי רה"ר רה"ר בזה"ל הוי לא בדרך שמחין דאין תחומין מד דלמטלה מ"י אין כי נימא נמי יש דאורייתא כיון ד כ"מ בעקר גופו קי"ל בשבת ידירו

ב"ה י"ג סר כבוד יד אלימלך

מכתבו הגיעני עליו מסילת הברזל מקרי רה"ר יען המה מוקפים צו רה"ר גמור לכל לית שרי, ועמה דכל שהדרך נחב צו כחתת אע"פ כמנו של זה ווא (א) עיין עירוב

274 אבני הלכות שארות סימן רבע ותשובות עירובין נזר

(ז) אך לרמב"ם אי אפשר לומר כן דאם כן שני כותלים והעם עובדים ביניהם כיון דמכל מקום בלא נעילה הוא רשות הרבים אך יועיל מה שראוי לבטל הרשות של עכשיו. אלא ודאי לרי"ך לומר לרמב"ם טעם דר"י דמחייב בלתי שאלו נעולות. משום דאחי רבים ומבטלי. ואם כן לדין דקיימא לן כחכמים דלא אחי רבים פטור:

(ח) ובמכר מקום הסתמי לכתחילה בלתי ראויה לנעול משום ספק ספיקא בדאורייתא וספק אחר בדרכן. לענין דאורייתא שמה כפוסקים דאין רשות הרבים בזמן הזה. ושמה כרמב"ם. ולענין איסור דרכן שמה אין רשות הרבים בזמן הזה. ולפי זה מעיקרה לא קשה מהא דתוספתא כיון דמדרבנן לכולי עלמא איסור ברשות הרבים דאורייתא בראוי לנעול:

(ט) ומה שכתב עוד שכתובה הקודמת נסתפק אם דלתות בני זורח הפתח אלא דברשות הרבים לא מהני זורח הפתח לבד ובשני גם כן דלתות. ומכל מקום דלתות לבד אפשר אינו מועיל. הסכמת הספר פתח הבית ושפתו שגם בשאלות תשובות ברית אברהם דלתות לבד מותרין, וכן דעת החתם סופר. שגם ראוי לזרוע הפתח מועיל. כל שכן ראוי לנעילת הדלתות לבד. ולדידי מוכח גם כן מהתוספות שהקשו (בדף ו'): מה מקשה הש"ס מר' יוחנן הא ר' יוחנן כר' יהודה סבירא לי' דאחי רבים ומבטלי מחילתא ופליגי רבנן עלי'. ותיירו דמדמי שתי מחילות לרבנן כמו שם ארבע מחילות לר' יהודה. ואי בני זורח הפתח גם כן. הא מפורש בתוספות (דף כ"ב.) דלרבנן רבים לא מבטלי זורח הפתח. אף שאין היתר משום הפסין שמכאן ומכאן שיש ביניהם יומר מ"ג ושליש. וע"כ דמנייה מותר דלתות בלא זורח הפתח. ודלתות שאין נעולות אין יכולין רבים לבטל לר' יהודה כמו לרבנן כיון דאחר שינעלו לא יהי' רבים בוקעין. וטעמא דר' יוחנן דאמר אלמלא דלתותי' נעולות בליה. דכיון דעכשיו רשות הרבים לא שנקי' מה שהוא עכשיו וגיזיל בחר מה שראוי לאחר זמן. וטעם הזה גם לרבנן. ועל כן תי' הה"ס (דף כ"ב.) רק משום שהי' לירושלים זורח הפתח לא הי' לרבים דבקעי לבטל המחילה ולא בפשיטות שלא הי' לרבים לבטל הדלתות. אלא בדלתות אין ענין ביטול בקיעת הרבים ודו"ק:

עירובי אלנו. וזה הסדרן רק בין השמשות כשם קניין עירוב. אבל לא אחר כך. שהרי אפילו נאכל עירוב משחשיכה עירובי עירוב. והב' משום שאינו פתוח ליכנס וליצא מחצר לחצר ויהי' החצירות אחד וזה הסדרן כל היום. ולענין הסדרן הב'. אמרינן אריא רביע עלה. אך הסדרן הא'. הוא כמו הניה עירובי במקום שאינו יכול ליקח משם מחמת איסור אין עירובי עירוב. אך כיון שסדרן זה אינו רק בין השמשות כגיל. על כן מותר לרבי דאמר לא גזרו על השבות בין השמשות ודפתי:

(כב) ובאמת יש עוד ראוי דלאו משום הואיל והותרה כו' שהרי לא הותר אלא בין השמשות לרבי. וזהו אף לא נאסר מלהויר בלא עירוב לרבי. ומה הותרה שייך בזמן שאין לרי"ך היתר. ובין השמשות לרבי לגבי עירובי חצירות כחול. [מיהו יש לומר בזה לפי מה שכתב הרמב"ם דאף דלא גזרו על השבות בין השמשות היינו דוקא כשיש שם דומק. והיתר להויר דרך חורין וסוקין בלא דומק] אך מה נעשה שהרשב"א כתב להדיא דהוי כמו עירוב דרך הפתח וכסתם הפתח. והגדלה שהרשב"א פליג על המרדכי וסבירא ליה דלכולם אמרינן הואיל והותרה. הותרה. ובאמת שהרא"י שהביאו לזה מהא דבא גוי בשבת אוסר ולא אמרינן הואיל והותרה הותרה. יש לומר כי היכי דמת גר בערב שבת וזכה אחר בנכסיו בשבת אוסר כיון דהי' לו להחזיק בנכסיו מבטור יום עיין שם (דף ע"ב) וזה לשון ריטב"א שם דהתירו של זה אינו היתר כל עיקר שהי' לו להחזיק מבטור יום אוסר משחשיכה. הכי נמי כיון שהי' הגוי יכול לבוא מבטור יום אוסר כשבא משחשיכה. ומהאי טעמא מועיל ביטול רשות בשבת ולא אמרינן הואיל ונאסרה נאסרה. משום שהי' יכול לבטל מבטור יום. וכן שוכרין מן הגוי בשבת. שהי' יכול לשכור מבטור יום:

(כג) ביש להשיג על כ"ג בענין ספיקו של רע"ק איגרי ז"ל בנפל לחי בשבת ויש לחי אחר שלא סמכו עלי' מאתמול אם נאמר הואיל והותרה הותרה. וכתב כ"ג כיון דלחי של עכשיו לא הותרה בין השמשות ולחי מאתמול אודא לה לגמרי חשיב ליטתה למחילות. והבאחי ראוי להיפך מכותל שבין שתי חצירות שנפל. וכבוד גאונו העתיק מחילה שבין בתי ישראל לבתי נכרים שנפל. והשיג על זה. באמת משם אין ראוי של כלום. שהרי המחילות עכשיו טובות ורשות היחיד גמור הוא רק שגוי אוסר מלעטלע מבתיים לחצר. ולענין זה אמרינן הואיל והותרה כו' אך ראיתי מכותל שבין שתי חצירות שנפל. ומה שחזר כ"ג וקיים דבריו דלא אמרי' הואיל והותרה רק באותו דבר אבל לא בלחי אחר שלא הותרה בין השמשות ובכותל שבין שתי חצירות עיקר היתר הי' במחילה החלוונה שגם עכשיו מותר בה. והכותל שבין שתי חצירות הי' רק להפסיק. ועיין כ"ג בהשבוני ויראה שדעתי מחילוק זה. וע"כ הבאחי דברי הרא"ש בקרפף דמחילה הפנימית מבטלת מחילה החלוונה. מאלא שבין השמשות לא הותר מחמת מחילה חלוונה. [ובמחילה חלוונה לא יוכל להועיל ממה נפשך. דבלא מחילה פנימית המפסקת הרי נפרטה במחילה למקום האסור לה. וכשיש הפנימית. הרי בפנימית מבטלת החלוונה] ואף על פי כן כיון שיש עכשיו מחילות שאינו כרתלית גמור אפילו מדרבנן אמרינן הואיל וכו' הכי נמי בגדון ר' עקיבא איגרי ז"ל:

(כד) ובענין הא (בדף ע"ח) דעשאו לאילן סולם לכותל דמסיק לרבי כשר משום דיכול לעלות באילן בין השמשות. דכתב המגן אברהם משום הואיל כו'. ותמוה שהרי בבביר עומד לספור היתר. ובבבאי גזנא לא אמרינן הואיל. והר"ג מלוטמורסק ראה ללמוד דהיכי דבסוף היום ישוב להיתר אמרינן אפילו בבבאי גזנא הואיל. ויש לסברא זו יסוד בספר נח ישראל למהר"ל ז"ל ולמד זאת מהי' יודע ערות עד שלא נעשה חתנו ואחר כך נעשה חתנו ומתה אשתו כשר דכיון דמחילתו ואופו בכשרות כאילו כולו בכשרות. וכטור הרמה לא ניחא לי' בכל התירוים שנאמרו בפירוק קוטיא זו. ובאמת כולם דמוקים. ומי' הר"ג הנ"ל טוב מכולם:

(כה) אך כ"ג יא לידון בדבר חדש דלאו משום הואיל והותרה הותרה אחיין עלה. אלא דבעירוב זה שני סמרינות בדבר. אי' עשה אילן סולם משום דאין

סימן גז. דין סחיטת פירות ולימרון לתוך פירות כחושין, ובשביל תינוק. דין הכנת מאכל לבתמה במידי דבעי גיבול ולישה.

דין אבקה הנמסת במים. דין משקה לבגנות מרוסקות. ודין משקה בקמח מצה. דין פירות הנדבקים לגוש אחד ע"י ריסוקן. רוסב לתוך תבשיל ע"ב וגדר רכה. דין לובש גמי או שפופרת של מתכת על אצבעו. דין מידי דלאו בר גיבול ושינוי במלאכת לש, ועל מה מועיל שינוי מים לתוך טיט ועפר תיחוח. ורע פשתן למים. (סי' שכ"א) סימן נט. דין נתיפת מאכל בשבת לעופות ודבורים. ואם מותר ללכת לראגנת אם צריכים מזונות למחר. — בדין חולה קטן אי מאכילין אותו נבלה או שוחטין עבורו בשבת (וחולה שא"צ רק למרק, ע"י סי' קנ"ו). — בגדרי תינוק שמותר לבשל עבורו בשבת, ושיעור תינוק בזה, ואמירה לעכו"מ. — בדין הולדת בהמה בשבת במקום חשש סכנה לאם או לולד. (סי' שכ"ד, שכ"ה, של"ב).

סימן ס. בגדרי הצלה בדליקה ובחבית שנשברה. — בגדרי כתבי הקדש שמצילין מפני הדליקה. (בדין פירות ואילן שיבשו במחור. ע"י סי' קנ"ו). (א"ח סי' של"ד, של"ה, של"ו).

סימן סא. (בדין קנין שיהול בשבת, ואימתי מברך במעשר ברירה ולאח"י. — בפרטי תנאי מע"ש להפריש בשבת. — בדין הקינ בתוחב מחט להדק הבגד, בסי' קצ"ו). דין שבירת עוגה שיש בה אותיות וציורים. ודין פתיחת ספר שכתוב אותיות על חודי הדפים. — דין פתיחת אגרת החומה. ודין נקיט בתוך שפופרת של נייר. (א"ח סי' ש"מ). **סימן סב.** הערות במ"ס שבת ע"ס המסכת. (ונתבאר שם דין סירוס פרידה, ודין מקום הספת דם ברית ושיעורו, ודין מילת עבדים, ודין שחיטת בן ח"י).

סימן סג. הערות במ"ס שבת מגלילות אאמ"ר ללה"ה.

סימן סד. קונטרס י"ח שעות. לבאר דעת כל הראשונים וזל דהיום מתארך מירושלים למערב עד י"ח שעות.

הלכות עירובין

סימן סה (א). בדין מחיצות חצר ומכוי ובדין פרצותיה, ובדין מפולשין, ובמכוי וחצר עקומין, ודין נפרץ מצדו כלפי ראשו ודין מכוי שכלה לחצר, ודין קורה וצויה למטה מ"ט, ובשיעור הקיקתן להכשירן, ובדברי הגר"א סי' שנ"ח בהשגתו על תה"ה, ובדין בית שאין תוכו ח" וחקק בו דע"ד, ובדין תנאי בתים ותצרות של מכוי, ודין חצר ארכה יתר על רחבה, ודין חצרות שלנו.

סימן סו (ב). בדין בין הלחיים ותחת הקורה עירובין ט' א', שבת ט' א', ובמרכיז פ"ק דשבת בדין ליקח המפתח.

סימן סז (ג). בדין נראה מבחוץ ושהו מבפנים, ובדין רצפו בלחיים ד"א, ובדין בין הלחיים.

סימן סח (ד). בדין עומ"ר מב' צדדין, ובדין העמיד פס לאורך המכוי, י"ב ב', בדין פרוץ כעומד בערב ובדין מחיצה תלויה, ובסוגיא שבת ק"א בביתאוא דמישן, בדין עומ"ר בערב.

סימן סט (ה). בדין העמיד פס לאורך המכוי, ובדין הרחיק הלחי מן הכותל.

סימן ע (ו). בדין צויה כשפרוץ מרובה י"א א', ובדין צויה בד' רוחות, ובדין נראה מבחוץ לענין צויה ובדין פרס מחצלת כנגד צויה, בדין קנה צויה אחורי הכותל, ובדין קנה נמשך ד"א.

סימן עא (ז). בדין ליפה ובדין י"א צ' ליגע י"א ב', ובדין קני צויה באלכסון ועוד בדיני צויה.

סימן עב (ח). בפרצה בקרן וזית, ובדין קורה באלכסון, ובדין לחי בכותל הארוך.

סימן עג (ט). בסוגיא עירובין י"א ב' הכשר מכוי, ושם י"ב א' ובדין חצר שארכה או רחבה פחות מד"ט, פתוחה לכרמלית או לרה"ר.

סימן עד (י). בדין אתו רבים ומבטלי מחיצות כ"ב א' ב' ובשיעור מחיצות דאורייתא ובסוגיא י"ב ב', שבת ו' ב', ובדין רה"ר דצריך דלתות געולות, בדין הרחיק פס ג"ס מן הכותל.

סימן עה (יא). בדין מחיצות סוכה ובדין פתח פחות מד"ט.

סימן עו (יב). עירובין י"ד א' ב' קורות המתאימות ועוד דיני קורה, ובדין קורה קצתו למטה מ"י.

סימן עז (יג). י"ד ב' עשה לחי לחצי מכוי, ט"ז ב' הר"ל מחיצה שהגדיים בוקעים, בדין מחיצה שאינו של שתי ושל ערב, ובדין עומ"ר בערב, בדין מחיצה שא"י לעמוד ברו"מ, בדין ב' הלכות במקום אחד.

סימן עח (יד). בדין תיקון מבואות ורה"ר ע"י דלתות בלא צויה שאין תיקון זה מועיל כלום, ומאד מאד ראוי להשתדל לתקן צויה, ולפרסם שאין לסמוך על תיקון זה.

סימן עט (טו). בדין פ"ת צ"ד ב' ובשיטות הפוסקים, ובדין לעשות לחי ע"י פ"ת, הערות בחשובת ח"ס בדיני מחיצות.

סימן פ (טז). הערות במ"ס עירובין.

סימן פא (יז). בדיני ביטול רשות ובדין הוצאת והכנסת המבטל, בסוגיא ס"ג ב' ובדין העכו"מ האוסר ושם ס"ד א' בדין ביטול מחדר לחדר, ושם ס"ט ב' ושלחן מותר לו ולהן.

סימן פב (יח). ס"ב א' בדין שכירות מעכ"מ ומשכירו ולקטו, ע"ה ב' בדין רגל המותרת במקומה, בדין פנימי וחיצוני, המניח את ביתו פ"ו א'.

סימן פג (יט). ע"ב ב' בדין כשמוליקין עירובין, ובדין חילוק מחיצות לענין ע"ה ודין מחיצות שא"מ לתקרה, ע"ג א' ה' שגבו כ"ו ובדין אחד מוליד ע"י כלן.

סימן פד (כ). ס"ה ב' שוכר כמעבר דמי מה מערב מבצויה, ס"ו א' תוד"ה אני, ס"ו א' אוסרין ואין מערבין כ"ו.

סימן פה (כא). ע"ה ב' עירוב מרגילן ובדין כ"ר מחצר לחצר, מ"ח ב' כיון דעירבה לה אמציעת בהדי חיצונה כ"ו ובדין לתקוני שתפתח ולא לעותיה ובדין דיורין להתמיר.

סימן פו (כב). בסוגיא דרחבה דהואי בנפס נהרא כ"ד ב', ובסוגיא נ"ט א' ב' בעיר של רבים, בדברי הגר"ע"א בטלטול בחצר ביהכ"ה, עירובין ע"ד א', דלמא אתא לאפקי מאני דחצר לחורבה, ס"ז א', עכ"מ שיש לו פתח דע"ד.

סימן פז (כג). בדין מקפיד על עירובו מ"ט א', ס"ח א' כיון דאי בעו לה מנאי כ"ו, ס"ח ב' בדין מבטלין וחוזרין ומבטלין, ובדין הוצאת המבטל ס"ט א', ובדין מומר, שם.

סימן פח (כד). ע' א' בדין יורה בשבת, ובדין חור בשבת, בהוציא במידי למה לא נאמר שבת הואיל והותרה, בדין חזרת הרשות להמבטל ע"י שהוציא או הכניס, ובדין מכוי שנפרץ במלאו לחצר וביתר דיני פרצות לענין ע"ה, ולענין איסור מחיצות, כ"ה ב' תוד"ה וכו', ונ"מ שאם נפרץ כ"ו, כ"ה ב' ומודינא בקרפף שנפרץ לחצר כ"ו ובדברי רשב"א וריטב"א שם בדין טלטול מקרפף ב"ס מצומצם לבית, בסוגיא כ"ג א' ב' בפרטי דין קרפף וגינה, בסוגיא כ"ה ב' בסוגיא דאבוהוריקי, ובגמ' כ"ו א', **סימן פט (כה).** בגמ' כ"ו א' בפירא דבי תורא, בדין מים ששטפו את החצר, בדין קרפף מקורה, ובדין הקיף ע"מ לפתוח, ובדין הניח ביתו, ובדין גורע רובו ובדין קרפף ארכן יתר על רחבו, ובדין קרפף וחצר אי רשות אחת הן לכלים ששבתו בתוכן, ובסוגיא כ"ה ב' בבוסתנא, בשיעור ב"ס.

סימן צ (כו). בדין בעה"ב שהיה שותף עם שכניו ע"א א' ב', ובדין סומכין אשיתוף במקום עירוב שם, בדין להתנות שיהא שיתוף או עירוב, בדין מקפיד על עירובו, מכוי שנשתתפו ונשברה הקורה אותה חצר שהעירוב מונח בה כ"ו שו"ע שס"ה ס"ה, בדין הנחת עירוב בביהכ"ה, בדין כלה זמן השכירות, בדין לסמוך על תבשילי כל השכנים בתנור אחד, ובדין הגטפלין לבעה"ב וא"צ ליתן פת, ובדין אורחין וא"ה, בדין אין אוסר אלא חדר שאוכלין בו.

סימן צא (כז). שאלה בדין ע"ה, ששכחו ולא עירבו, וכל סעודותיהן היו בבית אחד.

סימן צב (כח). שאלה בענין שוכר אוסר על המשכיר, ובדין תפישת יד.

סימן צג (כט). בדין המבטל, אי רשאי להוציא, ע"ב א' ה' ששבתו בטרקלין, ובדין מחיצה שא"מ לתקרה, ובג' ע"ט א'.

נעשה בסיס בשבת. פרטי דינים חצר אחרת. (א"ח סי' ש"ח).

בדין בית מלא פירות שנפחת. ודין טלטול השופר לאחר יס ששכח עליו בשבת אי מותר אקומו וגופו. דין ביה"ש שאיכא וצה והשימוש בה. דין מוקצה ויסור, ובסבור ביה"ש שאסור לאכילה. דין י"ט אחר השבת לנהגין איסור בפסח. בהיתר ו אף שהקמח מוקצה מאחמול. (תק"ח).

דין השחוח סכין. בדין עריכת תל בצירים ונשמש ציר אחד. (מורסא, ובדין פ"ר באיסור זובערו מאליות, נר שאחורי פ' דין מכוי גחלת של מתכת שיתחמץ, דין קנה של סידין, וירה שמא יתקע. (א"ח סי' י"א או שמן בשבת ע"י התנת סרת מגופת פח שעל הבקבוק, וזל מע"ש אי מותר להוציא ה. (א"ח סי' ש"ד).

ירס"ל) בשבת וגם שבעלוח זח ומגירה של שלחן. בדין מחיצות, ובמטות המתקפלות, ומחיצה של צניעות, ומחיצה יש בה זבובים וכו', וחרש של קצה זבובים צע"ה וחשח זח ורואה. — בדין פתיחת שנעשה בלי כונה, ובנקשר בגלילת שחרית אי מותר זה ולימרון לכ"ש שהי"ט, י"ח ט"י ש"ט, שס"ה ש"ה.

כוס. דין שמנת של חלב. ט. בדין ברו הקשור עליו לסנן כל הח"ה. (א"ח סי' מתוך אוכל ואוכל מתוך שר. פירות שסדקו ורוצה זי ש"ט).

לתוך האוכל או לעשות עקין טובה, ובדין סחיטת הבא לתוך אוכל. (א"ח חר שבות משום הפסד. בוד וסוחט לאיבוד. בדין וין שבוטין, בדין ברואות קב הצנור אי אסור משום ז פסידא. סחיטת משום ולב לגבינה חייב משום בת דינו לתוך המשקין, א"ח סי' ש"כ).

וקות, דין ריטוק אוכלין זק, ודין סחינה בנידרק, וב' בדין אשו"י אוכל.

נעשה בסיס בשבת. פרטי דינים חצר אחרת. (א"ח סי' ש"ח).

בדין בית מלא פירות שנפחת. ודין טלטול השופר לאחר יס ששכח עליו בשבת אי מותר אקומו וגופו. דין ביה"ש שאיכא וצה והשימוש בה. דין מוקצה ויסור, ובסבור ביה"ש שאסור לאכילה. דין י"ט אחר השבת לנהגין איסור בפסח. בהיתר ו אף שהקמח מוקצה מאחמול. (תק"ח).

דין השחוח סכין. בדין עריכת תל בצירים ונשמש ציר אחד. (מורסא, ובדין פ"ר באיסור זובערו מאליות, נר שאחורי פ' דין מכוי גחלת של מתכת שיתחמץ, דין קנה של סידין, וירה שמא יתקע. (א"ח סי' י"א או שמן בשבת ע"י התנת סרת מגופת פח שעל הבקבוק, וזל מע"ש אי מותר להוציא ה. (א"ח סי' ש"ד).

ירס"ל) בשבת וגם שבעלוח זח ומגירה של שלחן. בדין מחיצות, ובמטות המתקפלות, ומחיצה של צניעות, ומחיצה יש בה זבובים וכו', וחרש של קצה זבובים צע"ה וחשח זח ורואה. — בדין פתיחת שנעשה בלי כונה, ובנקשר בגלילת שחרית אי מותר זה ולימרון לכ"ש שהי"ט, י"ח ט"י ש"ט, שס"ה ש"ה.

כוס. דין שמנת של חלב. ט. בדין ברו הקשור עליו לסנן כל הח"ה. (א"ח סי' מתוך אוכל ואוכל מתוך שר. פירות שסדקו ורוצה זי ש"ט).

לתוך האוכל או לעשות עקין טובה, ובדין סחיטת הבא לתוך אוכל. (א"ח חר שבות משום הפסד. בוד וסוחט לאיבוד. בדין וין שבוטין, בדין ברואות קב הצנור אי אסור משום ז פסידא. סחיטת משום ולב לגבינה חייב משום בת דינו לתוך המשקין, א"ח סי' ש"כ).

וקות, דין ריטוק אוכלין זק, ודין סחינה בנידרק, וב' בדין אשו"י אוכל.

נבד, וכן צעירותיו ע"ז צ"א אמרין לבד ועומ"ר בערב אף שא"א לרין דין עומ"ר אלא מכה לבד, ולכן נראה דאין לדמות בהלכות זו לאו ואפשר דע"ק לא שייך אס אין הדפנות מגיעות לה, או שאין הסכך מגיע לה, אבל בשאר דוכתי שפיר אמרין צ"א הלכות, ומכה דעירובין פ"ז א' דאמרין כוף וגוד אין ראוי דהתם מיקולין בדרכין.

סימן יד

4 (א) ראינו מהקנים את המבואות דלתות, בלא ז"י, במקומות שא"א לעשות ז"י מטעם פקודי העיר, ואת הדלתות נועלים פ"א ואח"כ פותחים אותם ועומדים תמיד פתוחים, ונראה דאין חוקין דלתות בלא ז"י מועיל כלום, שדלת בלא ז"י אינו עושה פתח, אלא אם הדלת נעול הוא כשאר מחיצה, ובזמן שהפתח פתוח בעלה המחיצה ואסור, שכרי אין לנו דין המחיצות אלא מה שאמרו חכמים, וזולת מה שנתבאר ענינו בגמ', אין ראוי לספק בו ולהחשיבו כלא וכלל, ובגמ' אמרו עירובין י"א צ"א ז"י שאמרו קנה מכאן כ"י, וכ"י דלתות הוא פתח ממנו וא"ל לומר דלתות בלא וקאמר דל"י מהני אף שאינו פתח ממנו, וא"ל לומר דלתות בלא ז"י, ז"ל דע"כ ז"י בלא דלתות עדיפה מדלתות בלא ז"י, שכרי אמרו מנחות ל"ג דפתחי שימאי פטריין מן המחיצה ומפרשין לה דלית לכו שקפוי או חקרה, וע"כ בראיות לכו דלתות עסקיין, לדעת הרמב"ם שכי העור צ"י"ד סי' רפ"ו, ואף החולקים על הרמב"ם צ"ב לא חלקו אלא מטעם אחר, אבל דין פתחי שימאי לא קשיא לכו, ומזיין דעת הראשונים ז"ל שאין דלתות בלא ז"י חשיב פתח ופטור מן המחיצה, ואפ"כ בלא דלתות דעת רב"ש דחייב במחיצה, ואף הרמב"ם שפטר מן המחיצה אינו משום דלא חשיב פתח אלא משום דחייב וצטערין כמ"כ צ"י צ"ס כ"י"מ נחשבה, כ"י דל"י בלא דלתות חשיב פתח לענין מחיצה, ודלתות בלא ז"י לא חשיב פתח, ובין שלא מנינו בגמ' לענין מחיצה אלא ז"י, מאן יספק לנו שישעילו דלתות בלא ז"י, וגם אין ראוי לחלק בין מחיצות שבת ובין חיצו מחיצה דבגמ' עירובין ס"ס משויין לכו דין פתחי שימאי ולענין כופה, וכש"כ צ"ב שלא דנו עלינו בגמ' כלל להשמיטנו דין דלתות בלא ז"י, אלא שלמדנוכו שהוא אינו נידון כלל לפתח, שאין ראוי לחלק ולמחשבו לפתח לענין שבת.

3 (ב) ובתוספתא פ"ז דעירובין הניח תמידים חכמים לר"י צמעה גנוסר שז"ב פותח דלת קרפופו וסוחס רב"ר וזה פותח דלת קרפופו וסוחס רב"ר צמערין ונושאין צמעה כ"י החיצו פתחים למקומן חזרו לאיסורן, וקשה למה חזרו לאיסורן בלא רב"ר מותר דלתות אף בזמן שהדלתות פתוחין, כמבואר עירובין י' ע"ב, וכ"כ משום דצטעין נעלות בלילה כדאמר ס"ס, בלא דעת הרמב"ם והטור כ"י שס"ד דבראיות לנעול סג, וע"כ שאין דלת בלא ז"י מתיר משום פתח אלא משום מחיצה ובין שנפתח הדלת בעלה המחיצה, ואף אה"ל דלאו חיינו עעמא, אלא משום דשאני בהיא דתוספתא דלא נעשה הדלת אלא לקרפף, אבל כן לא חשיב פתח לרב"ר, מ"מ נלמד לענין נידון דין דהני דלתות שמעמידן לחוקייהו המבואות ג"כ לא נעשו לנעול כלל ואינם משמטין שום תשמיש של דלת, ולא עדיפו מדלתות הקרפף שכרי אין חסרונו מה שכן מיוחדין לקרפף אלא מה שאין מיוחדין לתשמיש רב"ר.

2 (ג) ומהא דאמר שבת ע"א צ"א יסוקופה, פתח פתוח כלפינו ומוקי לה צמצי ומזיו מקורה וחליו אינו מקורה וקרויו כלפי פנים והלכך פתח נעול כלחון [שאין קורה לפתוח מר, וכ"כ דהוי מני לאוקמי בקרויו כלפי חוץ או שכלו מקורה אלא שאין בכל עובי חלל הפתח ד' אלא דתתם פתח רחבו ד', כן פרש"י] אין ראוי מכאן דלדל לא חשיב מחיצה בזמן שהוא פתוח, מדלא מפסיק הדלת צפני הקורה בזמן שהפתח פתוח, כי כיכי דמפסיק בזמן שהפתח נעול, דו"ל דאע"כ דחשיב מחיצה דאורייתא מ"מ לא החמירו חכמים בזהו הפתח שלא יושל לו בקורה, כי כיכי דלא החמירו

חז"ר צ"א במשך עובי כפי החשבון, כשיעור בתמונה כזו (א) המרובע יאחז בין הקוין יש לו אורך ג' לכל ז', מ"מ נידון בעומ"ר, וכן מבואר במ"ב בבי"ל סי' שס"ב ד"ה ואפילו. ולכן כעשוי כזו (א) ויש באלכסוניה ג', אלא שחסר הזוית, ונראה דאם יש בערב עומ"ר בשיעור משך רוב הדופן במשך השחי א"א אף בלא לבד, אבל כותל כי טפחים וגבוה י', ויש בו חלון גע"ג חמ"ט, וכאשר טפח מכאן ומכאן ועומד למעלה ואוכל משהו מני"ט עליונין [דל"כ הוא עומ"ר בערב (ומש"כ ח"י ע"ז צ"א ד"ה אי חמ"ט בענין כ"י אינו אלא לכתלה) וא"א אוכל מני התחתונים הוי דיוס צוקטין בה ולא מהני לבד כדאמר ע"ז צ"א להש"ג] נראה שזו מחיצה דאחי אורח ומבטל ולא הוי עומד רק טפח מכאן ומכאן, ולא אמרין לבד בקרנות החלון כזו (א) ויכ"י עומ"ר ערב, על שטח יותר מני טפחים ומתלה שהוא רוב ארך הכותל, כיון דארכה לרבע גע"ג לא אמרין לבד אף בקרנות, וע"כ ע"ז סי' י"א ש"ק י"ד, ונראה דכל חלון כמות פתוח מגובה י' רחב ד' חשיב פתח, ולא חשיב הכותל כז"י דאין ז"י בפחות מל"א י' רחב ד', וכמבואר בביב"ר סי' ס"ט כ"י, בל"י בל"י י' ונראה דכ"י בל"י רחב ד' לדעת הטור, ודלא כמ"כ לעיל סי' י"א ש"ק ע"ז.

1 (ד) טובה כ"ד צ"א כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברו"מ אינה מחיצה, אע"כ לעיל כ"ג א' ס"ל לכלכו תנאי דסוכה אינה יכולה לעמוד ברו"מ ד"בשה פסולה, כהא אשמועינן דאפי' נעול יועלת, אלא שברוח מוליכה ומציחה כמו שפירש"י, ונראה ש"י דוקא שברוח מוליכה את הענפים באופן שכן מתרחקין ג"ע מזה, ובטל ל"י מחיצה הריא שעתא, הלכך פסול אף בשעה שכן חלון וקטין ומחיצתן שלימה, דהוי מחיצה ערוא שאינה יכולה לעמוד ברות, אבל אי המחיצה חזקה שאין ברות יכול לפורה, אלא שמתודות מטעם לכאן ולכאן, אבל בכל שעתא היא מחיצה מעליה, וז"ל דשפיר הוי מחיצה בעומדת ברות, ודברי המ"א סי' שס"ג נ"ל שברוח מנידו, י"ל דחיינו נמי שברוח כופפו למטה ונ"ל מרחיקו ג"ע מן הכותל, אבל בל"י לא מפסל, וכן דין ז"י, אי ברות כופפת למטה מ"י או מרחיקה מכותלי המבוי ולמבוי באופן דמפסל פסולה, אבל צנודד בעלמא לא מפסל, וכ"כ דע"י ברות מתרחק חבל של ז"י חוץ ל"י הקנים פסול, וצ"ל בשאין רוח, והבטל כתיקונו, וצ"כ מחיצה סי' שס"ב ס"ק כ"ב כחב לחלק בין קנים לחבל, ואין לזה שום ש"ס, דודאי כל קנים בין הצדדיים ובין העליון הוא בכלל ענין ז"י, ודין לענין נעול ברות, וגם אין מקור בש"ס לחלק בין נעול למחודד, ומפסל תנועה קלה בקנים הצדדיים דין הוא שפסול גם ב"י העליון, אבל למש"כ אין תנועה פוסלת בשום מחיצה, אלא שמה שצ"ב לשתת את המחיצה, והבאהרונים ז"ל סתמו בזה ולא פירשו ענין זה.

בחדשי הגרע"א סי' י"ב כי דלא אמרין צ"א הלכות כיכי דא"א לרין על אחד אלא מכה אידך, וזהו דעת דלא אמרין דופן עקומה אס אין הדפנות מגיעות לסכך אלא אמרין דע"ק ולבד למ"ד ל"א לבד צמ"ט, ופי' בזה דעירובין ע"א דאמר משוכה וביא תלוי ובק' מרע"א ח"א משוכה או תלוי וכדאיתא בצרייתא אבל חצוב ולבד לא יקון, דבאמת אמרין חצוב להודי' אפי' גבוה יותר מני (ודלא ש"כ ח"ה ס"ס) אלא חצוב ולבד ל"א בגבוה יותר מני דב"ל א"א מכה אידך א"ד ז"ל, ומימא דאפי' גבוה פתוח מני ח"א לרין דין לבד אלא מכה אידך, דהא צמ"ט פתוח מני פתוח מני איכה אלכסון של גע"ג ובקורה דחוקה מן הכתלים מני וז"ל מקדם חצוב ואח"כ לבד ואפי' אה"ל חצוב פתוח כיון לבד מ"מ מקרי צ"א הלכות דא"א לרין על לבד אחד א"כ קדמו לבד אחר ומ"א לי לבד ולבד ומ"ל לבד וחצוב, וזה מוכח מסוגי' דאמרין צ"א הלכות אף צמקס שא"א על אחד אלא מכה אידך, וכן מבואר בשבת ע"א דמוקי לה בל"י צמ"י קורות שאין צ"ד ו"אין צ"ד ו"אין צ"י"בן ג' ובזמן שח"א פתוח אמרין לבד ופי"ס אף שא"א לרין פ"ת אלא מכה

שחלקו בה הוא צמ"י"ה לבד, וא"כ הוי ל"י לריב"ר י"ס מרובין על האויר אינה ין דאף צ"ב"ה אויר פעמים בחבלים ובקנים דאע"כ דכל מעליה, וריב"ר ש"ב על ובקנים להוד, ואמר ריב"ר י"א דאי אחד מני דברים שישעין אחד מהן דין מחיצה ע"י יבזקין כל אורכו עד דאיכה לבד, וכן לרבי' ביב"ב, וזה ערב הכחון צמ"י"ה של שחי, וזה שז"ל חמור מאל, וכלל קנים, ובמ"ב ש"ס צ"ב"ה לעשות מזה שום סניף להקל, כיון שישעין זה בזה, אלא אף יחשיב צמ"י"ה אהא, ואפשר ין פרוץ כעומד בערב, ומימא נ"ך לרין הוא שתי לבד, כיון י"ס, ונראה דאם בעומד קנים י"ד שכן הקנים כזו (א) וז"ל י"א של שחי, אע"כ ד"ה אויר מוגלה לחולה לו, והי"כ זה דאמר לעיל ע"ז א' דה"ל א' הוקף לדירה, אבל צ"ב"ה ז"י, ומותר אף ליחיד כל אורכו נמי כה"י, וכן ז"ל בזה דע"כ המחיצה, וכן ז"ל בזה דע"כ דפנות דעירובין לא מהני לבד איכה ענפים שחי וערב, וזהו דצ"ב"ה ד' עומד צמ"י"ה, וז"ל ז"י ובמ"ב ס"ס י"א, ואפי' ז"י ובמ"ב ס"ס, וכ"כ בשב"ע"ה א"ס חתונין ערב נראה דלא ח"ה ה"י, אבל בגבוהה מ"י נ"ל ארץ פתוח מני ולמעלה נ"ל ז"י אינה אלא מחיצה של ערב, וכש"כ ז"ע עומד ח"ה וכאשר לבד סג.

בערב הוי עומד, ונראה דה"ל ח"י וצ"ב"ה ערב בעומד לא ז"י, ולא שייך צ"ב צ"י"ב לבד ז"י בערב נעשה ע"י לבד ז"י קנה מכאן צ"ב"ה הכותל צ"א חרוכים טפח וז"י שלישי ע"י דנמלא ד"ס כאן דופן ע"י וי חשבינן לאויר ג"ע פתוח ז"י מהני, וכן יש להסתפק ע"י ז"י כה"ג דליכא עומ"ר אף אין שייך לבד אלא כנגד י"ב, ומיכו או צמ"ט ח"ה פתוח פתוח מני בין חצ"ה ובמרים בקנים על י"ב ח"ה דסומך לארץ אינו נידון ד"ה דאיכה אויר ג' על ג' מהני א, דאף אי לא נחשב לאויר וכו' יוכא צוקט"ה ויח"ר צ"ב וולשין כזו (א) כיון דאין צ"ב דאף אס לא נחשב לבד ז"י ע"י כפי שיעלה הכשבו